

วารสาร
การบริหารและพัฒนา

ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2552

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Designing Curriculum for Technical Degree Courses: a General Perspective

Sukanta Kumar Naskar¹

ABSTRACT

Success of any Technical Education programs depends upon design, development and implementation of curriculum. In today's scenario the technology is changing so rapidly that half-life of several disciplines has dwindled down to just a few years. Mobility of engineering professionals across the national boundaries has changed the demand- supply perspective and this may eventually force the curriculum designers to take a global view. Possession of relevant knowledge, creation of new knowledge, and the capacity for its application has become the prime concern for design and development of curriculum.

Expert survey predicts that the future engineers will be required to possess some essential soft skills along with content knowledge & skill and appropriate attitude. Designing a new curriculum needs also to focus at least some of the soft skills to enable the passouts to face challenge in the field.

---

¹ Asst. Professor, Curriculum Development Centre

National Institute of Technical Teachers Training and Research-Kolkata, India

Most of the institutions have adopted a generic approach in developing a curriculum by considering certain weight age for all types of courses Humanities and Social Sciences (HSS), Basic Science, Engineering Science, Design, Computer, Laboratory, Project and Specialization courses.

This paper highlighted some essential considerations in designing and developing curricula in present day scenario, an overview to design and develop a curriculum in Indian context and also discussed some modern approaches already been implemented in designing curricula.

INTRODUCTION

Design and development of a curriculum properly is the pivotal point of for running a course successfully whatever may the level of course. An institute may have good infrastructure, sufficient well qualified faculty and staff and other necessary resources, all these are of no impact if that institute has a good curriculum to follow.

It has been recognized that success of a technical degree programme too much depends upon the effectiveness of its curriculum. Possession of relevant knowledge, creation of new knowledge, and capacity for its application has be-

come the determinants in the strength of nation and which can be ensured through proper design of curriculum.

Technical education has come to centre stage and is today the most important agent for change and development. In today's changing scenario, design and development of curriculum must respond the changing requirements to address the growing demands and challenges. Technical education is a large system and it is impossible to predict its behaviour over far too distant future since the system parameters show a high rate of change.

Curricula design some essential considerations:

As already said, designing a curricula is really a challenging task in present day scenario. Some of the changed parameters as described below have necessitated planner and designer of technical curricula to rethink the whole exercise.

Present scenario of technical education. Technical Education System in our country is designed to meet the current and expected demands of trained manpower for solving social problems. The system is linked with technology, market complexity and dynamics as also the society. In today's world technology is changing very rapidly. The technology in vogue today is fast becoming obsolete or being upgraded at a rapid pace. Economic Liberalization is affecting the market size, complexity as well as the norms of international trade. The mobility of professionals across national borders has widened both supply-demand perspectives making it imperative for educational planners to take a global view.

Implications for technical education system. As the domestic industry changes in respect of technology updating, adoption and adaptation of technology the technical manpower development will have to correspondingly undergo drastic changes to produce technically skilled and innovative manpower for the industry. Sufficient emphasis must be laid on learning to learn skills so that a person has the capacity to update himself partly while in employment. This obsolescence will have to be removed by a strong system of continuing education through industry-institute initiatives taken by the engineering institutes.

Changes in the technical education sector. Since education sector, particularly technical education, is the system that produces huge technical manpower at different levels, primarily for the domestic industries, some of the profound consequential changes also have been taking place in this sector as well:

- Rapid obsolescence in engineering technological knowledge
  - Promotion of creativity, innovations
  - Need for modernization of workshops and laboratories
  - Internet information base accessibility for all.
  - More problem solving abilities of the technical personnel
  - More emphasis on educational management
  - Need for exploration of financial resources other than state funding
  - Generation of internal resources
  - Need for stricter quality assurance of the products, services
  - Development of curriculum vis - a - vis industrial needs etc.
  - Continuing education and retraining of personnel
- Changes in manpower requirement characteristics. In the light of the changes taking place in the industry/ business sectors the desirable characteristics of engineering graduates are also being modified. A possible list of desirable characteristics of engineering graduates is given below:
- Problem solving skills
  - In depth knowledge in area of specialization
  - Some knowledge of business strategies, management principles etc.
  - Innovative and creative activity
  - Communications skills
  - Ability for technological assessment, adaptation, upgradation and transfer
  - Willingness to keep on learning (life long learning)
  - A global perspective in engineering activities
  - Ability to assess impact of engineering activities on environment
  - Concern for people - society and for relevance of engineering solutions
  - Appreciation and understanding of world affairs - cultures
  - International competitiveness/ quality — reliability, safety, ethics,

productivity etc.

- Ability to work in team situation
- Decision making capability
- Concern for energy situation
- Concern for environment
- Concern for quality
- Ability to think holistically and

in global perspectives

Models for developing curriculum.

Present day curriculum of any technical degree programme, what we are developing are based of some of the models suggested by suggested by different experts in different times. Out of them models suggested by R.W. Tyler and Hilda Taba are sometimes considered straining point of developing any curriculum. Salient points of both the models are highlighted below:

R.W. Tyler (Tyler's Model of curriculum Development) viewed systematic curriculum development as a process stemming from the following four fundamental questions:

- What educational purpose should the institution seek to attain?

- What educational experiences can be provided that is likely to attain these purposes?

- How can these educational experiences be effectively organized?

- How can we determine whether these purposes are being attained?

Hilda Taba (Taba's model)

suggested systematic and sequential steps for developing a curriculum in the following way-

- Diagnosis of needs
- Formulation of objectives
- Selection of content
- Organization of content
- Selection of learning

experiences

- Organization of learning experiences

- Determination of what to evaluate and on the ways and means of doing it

Suggested strategy for curriculum design. To undertake design of

curricula, establishment of rapport with industrial/field organizations; industrial associations other academic institutions is very essential. Involvement of professionals from world of work and technical institutions (including the faculty of appropriate institutes) has one of the salient features in taking proper decisions in curriculum design . Following are some suggested points in designing the curricula.

- Identification of potential areas for gainful employment of technical engineers
- Identification of activity profile of technical engineers in different functional areas
- Identification of competency profile for a particular programme
- Deriving curriculum areas from competency profile
- Preparation of detailed contents in the light of competencies to be developed
- Preparation of study and evaluation scheme for implementing

the programmes

- Working out resources required (physical, human, information and financial) according to norms and standards laid down by the All India Council for Technical Education (AICTE) for effective implementation of curricula

Curriculum development – few modern approaches.

Competency-based approach:

Learning of learner is measures by relative permanent change in behaviour after passing through a learning process. If this so, an explicit change in performance which is measurable and observable should have occurred after the learner has undergone precise learning process. Do the present ay curriculum documents specially in the technical education focus on a changed behaviour of learners? Of course, in some cases it is implicit, but in most of the cases it is not. The concept of competency relates to this. It focuses on behavioural change which should

be reflected deliberately and purposefully in a curriculum document. In short, competency-based curriculum follows learning modules and assessment methods based on the attainment of well defined, and agreed upon, group of competencies.

Multipoint Entry and Credit System (MPECS):

It has been observed that students demonstrate better performance in Teaching-Learning process when they are made responsible for their own learning. The Multipoint Entry and Credit System (MPECS) allows the student himself/herself to select content, learning strategies and to decide the pace in which he/she desires to learn, which results in increased motivation among the students. The influences of individual differences are also taken into consideration in order to provide flexibility to the learners. MPECS based curriculum or in other way flexibility in designing curricula is practiced in India

by different technical institutes. Under the World Bank Assisted Technician Education - phase - III all beneficiary institutes were implemented this concept to design their curricula. Some of the objectives of such system are given below:

- To allow students, possessing different academic qualifications, entry to the course at different levels appropriate to their qualifications.
- To provide opportunity to the students to pursue program of studies at flexible pace according to their capability
- To provide option to students to select courses of study according to their needs and interest
- To provide scope for working personnel to upgrade their knowledge and skills.

CONCLUSION

Though some common ap-

proach is generally followed in designing curricula, some regional factors (limitations and advantages) is also important to consider while doing the same. Finally, a curriculum no matter how good it is, will not translate into academic excellence for the institute if the persons implementing it lack a passion for excellence and the infrastructure available is sub-standard.

REFERENCES

- Ernest, Jasua. (1996) **Curriculum Development in emerging technologies; The journal of Technical Education**; ISTE, New Dehli, India.
- Degree level Technical Programme: **AICTE (All India Council of Technical Education) documents.**
- TTTI-Modular **Approach in Technical Teacher Training: Competency- based Teacher Education; paper presented at 3rd Inter TTTI Faculty Conference**, TTTI-Chandigarh, India.
- Mani, R.K. & et al. (1996). **Training Needs and Instructional Objectives; Module for RTC staff under Cement Industry HRD Project**, TTTTI-Bhopal, India.
- Boyatzis, R.E. (1982). **The competent Manager: A model for effective programme**; New York; Wiley.

E-Learning Effects on Learning Quality : a Case Study of Iranian Students

Frahang Jaryani, Shamsul Sahibudin, Mazdak Zamani, Maslin Masrom,
Samaneh Salehy & Jamshid Jamshidi

ABSTRACT

Today our life has got a new dimension which called technological dimension. Technology has special effects on our life; it plays a very meaningful role in all countries, in this paper we intend to analyze e-learning effects and its advantages in the field of education in third world countries specially in Iran .the other purpose of this study is evaluating its educational effects to improve learning quality in Iran. Learning via the Internet combined with multimedia platforms can satisfy the demand for alternative forms of education.

Faculty of computer science and information systems Universiti Teknologi Malaysia, Kuala Lumpur, Malaysia,
Graph Gostar Institute, Kuala Lumpur, Malaysia

INTRODUCTION

The American Society for Training and Development (ASTD) defines e-learning as a broad set of applications and processes which include web-based learning, computer-based learning, virtual classrooms, and digital. Much of this is delivered via the Internet, intranets, audio- and videotape, satellite broadcast, interactive TV, and CD-ROM. The definition of e-learning varies depending on the organization and how it is used but basically it involves electronic means of communication, education, and training. Today many technologies can be used in E-Learning. These include webcasts, blogs, collaborative software, and virtual classrooms. Most e-learning situations use combinations of these techniques. E-learning is naturally suited to distance learning and flexible learning, but can also be used in conjunction with face-to-face teaching, in which case the term blended learning is commonly used. E-learning pioneer

Bernard Luskin argues that the "E" must be understood to have broad meaning if e-learning is to be effective. Luskin says that the "e" should be interpreted to mean exciting, energetic, enthusiastic, emotional, extended, excellent, and educational in addition to electronic that is a traditional interpretation.

The popularity of e-learning is not only limited to working adults who are seeking higher qualifications without leaving their jobs and losing their earning power (Lau, 2003). This trend seems ever increasing as the Internet and computer technology become widespread as a daily necessity of the younger generation.

According to Lau (2003), research revealed that 16 to 18 years old teenagers are really keen towards on-line learning or e-learning.

The main purpose of this paper is to explore some effects on e-learning method. This is done by extensive case study in Graph Institute in Iran. At the end of the paper, the authors will discuss

some effects of e-learning in the field of learning quality.

IMPORTANCE OF THE RESEARCH

With rapid changes in training techniques and nature of workforce, Information and Communication Technologies (ICT) play a critical role in the overall learning process. In a bid to stay in the aggressively competitive environment, the corporate world is sharpening its focus on cutting-edge technologies such as e-learning. The worldwide e-learning industry is projected to be worth over 52 billion US\$ by 2010.

According to the increasing rate of communication infrastructures in all around the world, the way in which people are doing their daily activities has changed. This change called virtual life. This virtual life offers you a wide range of new facilities that it was unbelievable and also impossible in the past. Today we can make com-

munication and do relation, training, and so on via virtual world which called internet. So it is a must, to manage this virtual world to get better result and optimum functional performance; to meet this goal we are supposed to evaluate its educational effects, to improve the learning quality. Today we are experiencing equity more important than it was in the past. According to these facets we did a comprehensive case study about e-learning effects in third world countries and analyzed its effects on learning quality.

AN OVERVIEW "E-LEARNING TECHNOLOGY"

E-learning definition: Schank (2002), Roffe(2002), Sambrook (2003) and Tsai & Machado (2002) refer to e-learning as "communication and learning activities through computers and networks (or via electronic means)". To be more specific, Fry (2000) defines e-learning as "delivery of training and

education via networked interactivity and a range of other knowledge collection and distribution technologies." Wild, Griggs & Downing (2002) also had the same definition as Fry's — they defined e-learning as the creation and delivery of knowledge via online services in the form of information, communication, and education and training. Bleimann (2004) stated that e-learning is a self-directed learning that is based on technology, especially web-based technology. He also stressed that e-learning is collaborative learning. Internet and web technology is important in e-learning; Horton (2001) defines e-learning as "the use of Internet and digital technologies to create experience that educate fellow human beings." Apart from web based technology, e-learning seemed to require multimedia based courseware (Evans & Fan, 02; Lahn, 2004). Therefore, it is clear that e-learning is centered on Information and Communication Technology (ICT). It is not surprising that Hamid (2002) and Lytras, Pouloudi &

Poulymenakou (2002) mentioned that e-learning evolved around Information Technology to enhance the learning performance and efficiency. Furthermore, Evans & Hasse (2001) pointed out that technology is indeed needed in e-learning to educate the learner through the usage of two-way video, two-way computer interaction, cable, satellite downlinks and Internet. Honey (2001) provided many good examples of learning activities that involved ICT. These examples include learning from e-mail, online research, online discussion and coaching by e-mail. From these definitions and examples, we can therefore define e-learning as learning activities that involve computers, networks and multimedia technologies.

RESEARCH APPROACH

The main duty of this research is analyzing following question: "what is the advantages of e-learning on learning quality?" The research has been carried

out through a theoretical model and an empirical study. The empirical study involves questionnaires. This study aims to explore and analyze E-learning's effects to improve learning quality in Iran. It explains the relationships among variables and constructs in a theoretical model and examines the differences among institute students.

Therefore, the purpose of this research is Hypothesis testing, based on our extensive knowledge of the e-learning effects and their relationships to improve learning quality from distance educational aspect.

APPLICATIONS OF THE STUDY

Being familiar with e-learning systems

- Designing useful and effective e-learning models especially for third world countries
- Analyzing user acceptance of e-learning systems.
- Defining the relation between

higher education and e-learning systems.

HOW E-LEARNING IMPROVE LEARNING QUALITY?

Kandies and Stern (1999) have asserted that Web-enhanced learning improves instruction and course management and offers numerous pedagogical benefits for learners. They explain that students in Web-enabled learning environments become more active and self directed learners, who are exposed to enhanced learning materials. Course Websites have proved to be an effective means of delivering learning materials, with students responding positively to the quality resources they make available.

Wernet, Olliges, and Delicath (2000), who surveyed students who used WebCT in a social work course, found that all of the respondents considered the online course materials beneficial to their overall learning experience.

Derouza and Fleming (2003) compared undergraduates who completed quizzes

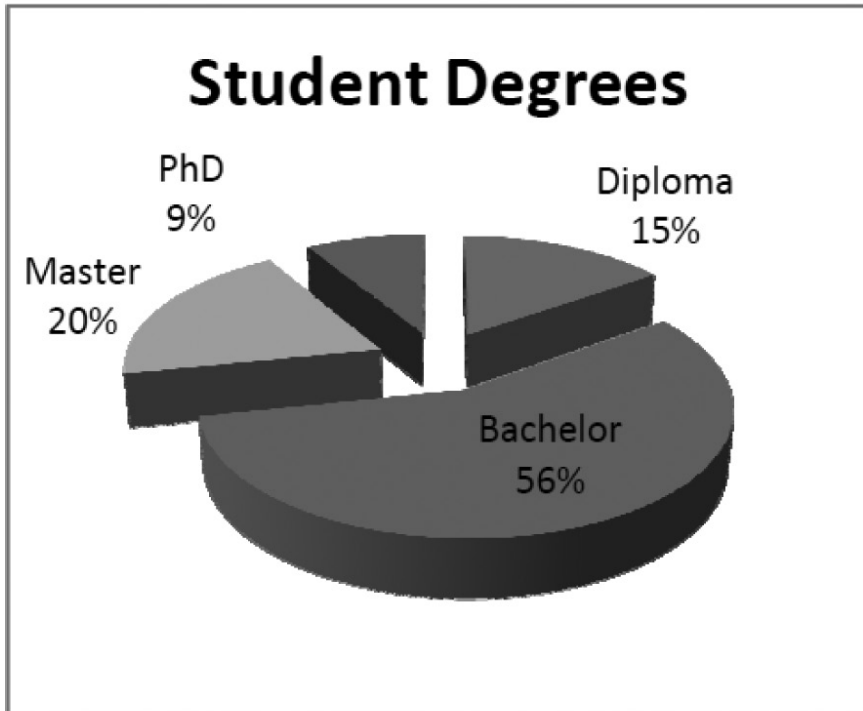
online with students who took traditional paper-based quizzes and found that the marks revealed that students who took the quizzes online significantly outperformed students who took the pencil-and-paper quizzes. According to Connolly and Stansfield (2007) e-learning has gone through three distinct generations.

The first generation, they explain, took place from 1994-1999 and was marked by a passive use of the Internet where traditional materials were simply repurposed to an online format. The second generation took place from 2000-2003 and was marked by the transition to higher bandwidths, rich streaming media, increased resources, and the move to create virtual learning environments that incorporated access to course materials, communications, and student services. The third generation is currently underway and is marked by the incorporation of greater collaboration, socialization, project based learning, and reflective practices, through

such tools as e-portfolios, wikis, blogs, social bookmarking and networking, and online simulations. Additionally, the third generation is increasingly being influenced by advances in mobile computing.

RESEARCH METHODOLOGY

In this study, to evaluate the e-learning effects to improve learning quality a survey was conducted. The questionnaire consists of 16 measurement items in six sections. It was distributed among the forty-six Iranian students in Graph Gostar Institute in the fields of computer science and information technology. Students were from Different cities of Iran. The first section of the instrument assessed demographic characteristics such as age, gender, and e-learning experience. In the second section, the respondents were asked about their general knowledge and the acceptance of e-learning systems.

Figure 1. Student academic Degrees

This figure proves that most the educated people in Iran are familiar with e-learning systems; so it shows the importance of e-learning in Iran and the need of e-learning management

.the Iranian people are experiencing new areas in the field of technology and educational life. Today most of the Iranian young generation is students, so via a comprehensive e-learning system we can improve their knowledge and their skills.

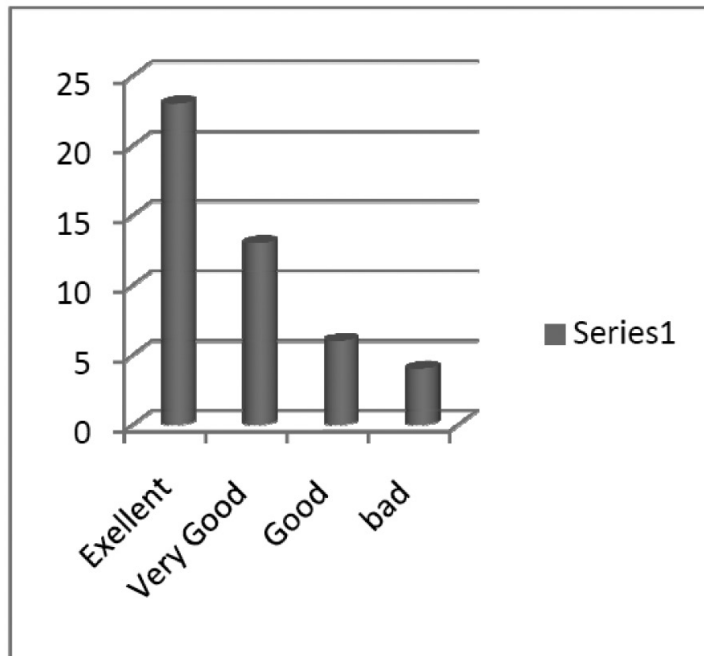

Gender	Ferequency(N)	Percentage(%)
Female	28	61
Male	18	39
Age		
20-25	29	63
25-35	9	20
More than 35	8	17
Field of Study		
Information Technology	37	80
Software Engineering	9	20
How familiar are you with elearning systems		
Never heard about it	0	0
I have heard but have never used it	11	24
Use it only sometimes	26	57
Use it on a regular basis	9	20
How long have you been using e-learning system		
More than 10years	2	4
More than 4 years	38	83
More than 6 Months	2	4
Less than a month	4	9
How frequent do you use elearning systems?		
Once a day	10	22
Weekly	14	30
Monthly	10	22
More than once a day	12	26
What is the e-learning role on your learning quality?		
Excellent	23	50
Very Good	13	28
Good	6	13
bad	4	9

Figure 2. 100% of respondents are familiar with e-learning systems. It shows the importance of e-learning in the future of learning systems.

The other important Result of this table talks about the period that student are familiar with e-learning

systems. According to the table we aim to this goal that e-learning is a new concept for people and specially the young generation of Iranian society .they are familiar with this new concept. It shows the Importance of manage and use e-learning systems in Iran.

Figure 3. Below illustrates the e-learning systems in terms of acceptance and its effects.

The results of this chart are amazing.

Approximately most the student has got very good result of e-learning systems. It shows its power to transfer knowledge to young generation especially in third world countries.

DISCUSSION AND RESULTS

- Analyze of e-learning as a effective and beneficial part of education systems
- To Design a new model for educational system that is a mixture of traditional and e-learning system.
- Need of third world countries to design implement e-learning systems.

- Especially for areas that they don't have enough facilities.

- Attention of Iranian young generation to being familiar with technological education systems and their smartness to make communication with this new phenomenon.

- Willpower to support third world countries to implement e-learning

systems and providing facilities and human power to get better and most effective result of e-learning systems.

- Need to design comprehensive e-System as a new aspect of Educational technology that offers different types of Medias such as video text, image, websites and etc.

REFERENCES

Nichols, M. (2008). **E-Learning in context** <http://www.about-elearning.com/definition-of-elearning>

Lau, M.P., (2002), '**Online Teaching & Learning**', Nanyang SiangPau's New Century, 12 July.

Sambrook, S., (2003), '**E-learning in Small Organizations**', Education + Training, vol.45, no.8/9, pp. 506-516.

Schank, R.C., (2002), **Designing World Class ELearning**, 1st ed, McGraw Hill, USA.

Wild, R.H., Griggs, K.A. & Downing, T, (2002), '**A framework for e-learning as a tool for knowledge management**', Industrial Management & Data Systems, vol.102, no.7, pp.371-380.

Bleimann, U., (2004), '**Atlantis University: a new pedagogical approach beyond e-learning**', Campus-wide Information Systems, vol.21, no.5, pp.191-195.

- Evans, C. & Fan, J.P., (2002), '**Lifelong Learning through the Virtual University**', Campus-Wide Information Systems, vol.19, no.4, pp.127-134. HYPERLINK "<http://akoaootearoa.ac.nz/sites/default/files/ng/group661/n877-1---e-learning-in-context.pdf>" HYPERLINK "<http://akoaootearoa.ac.nz/sites/default/files/ng/group661/n877-1---e-learning-in-context.pdf>" HYPERLINK "<http://www.articulate.com/rapiddissecting-an-e-learningcourse-will>" HYPERLINK "<http://www.articulate.com/rapiddissecting-an-e-learningcourse-will>"
- Vavoula, G. (2004). **KLeOS: A knowledge and learning organisation system in support of lifelong learning**. PhD Thesis. University of Birmingham, UK.
- Scanlon, E., Jones, A., & Waycott, J. (2005). **Mobile technologies: prospects for their use in learning in Informal science setting**.
- Horton, W., (2001), '**Leading e-Learning**', American Society for Training and Development, [online accessed 25 April 2003] <http://www.elearning-gurus.com/articles.html>
- Lytras, M.D., Pouloudi, A. & Poulymenakou, A.,(2002), '**Knowledge management convergence – expanding learning frontiers**', Journal of Knowledge Management, vol.6, no.1,pp.40-51
- Hamid, A.A., (2002), '**e-Learning-Is it the "e" or the learning that matters**', Internet and Higher Education, vol.4, pp.311-316.
- Honey, P., (2001), '**E-learning: a performance appraisal and some suggestions for improvement**', The Learning Organization , vol.8, no.5, pp.200-202.
- Kandies, J., & Stern, M. B. (1999). **Weaving the Web into the classroom: An evolution of Web enhanced instruction**. Paper presented at the Teacher Education International Conference, San Antonio, TX. (ERIC Document Reproduction Service No. ED 432270).

- Wernet, S., Olliges, R., & Delicath, T. (2000). **Post course evaluations of WebCT (Web Course Tools) classes by social work students.** Research on Social Work Practice, 10(4), 487-504.
- Wernet, S., Olliges, R., & Delicath, T. (2000). **Post course evaluations of WebCT (Web Course Tools) classes by social work students.** Research on Social Work Practice, 10(4), 487-504.
- Derouza, E., & Fleming, M. (2003). **A comparison of in class quizzes vs. online quizzes on student exam performance.** Journal of Computing in Higher Education, 14, 121-134.
- Wernet, S., Olliges, R., & Delicath, T. (2000). **Post course evaluations of WebCT (Web Course Tools) classes by social work students.** Research on Social Work Practice, 10(4), 487-504.
- Derouza, E., & Fleming, M. (2003). **A comparison of in class quizzes vs. online quizzes on student exam performance.** Journal of Computing in Higher Education, 14, 121-134.
- Derouza, E., & Fleming, M. (2003). **A comparison of in class quizzes vs. online quizzes on student exam performance.** Journal of Computing in Higher Education, 14, 121-134.
- Connolly, T., & Stansfield, M. (2007). **Developing constructivist learning environments to enhance e-learning.**In N. Buzzetto-More, **Principles of effective online teaching** (pp. 19-38). Santa Rosa: CA, Informing Science Press. HYPERLINK "<http://en.wikipedia.org/wiki/E-learning> April 2008" <http://en.wikipedia.org/wiki/E-learning> April 2008
- Global Industry Analysts, Inc. **E-learning market survey**, 2007.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝันใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Factors Affecting The Mastership Model of Lab Schools in The Northeastern Part of Thailand

จตุพงศ์ พัฒนากุล¹

Jatupong Pattanagul¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการใช้ปัจจัยการบริหารโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝันและโรงเรียนทั่วไป (2) เพื่อค้นหาปัจจัยการบริหารที่สามารถจำแนกโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝันออกจากโรงเรียนทั่วไปและ (3) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาปัจจัยการบริหารสำคัญที่สามารถจำแนกโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝันออกจากโรงเรียนทั่วไป กลุ่มตัวอย่างการวิจัยในครั้งนี้มีจำนวน 640 คน ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน รองผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝันจำนวน 40 โรงเรียน โรงเรียนทั่วไปจำนวน 40 โรงเรียน ในจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ สุรินทร์ และบุรีรัมย์ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มโดยวิธีแต่ละขั้นตอน (Stepwise Method)

---

¹ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 5

¹ Vice Director of the Office of Nakhonratchasima Education Service Area 5.

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารของโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝัน อยู่ในระดับมาก ส่วนโรงเรียนทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง ประกอบด้วยปัจจัยการบริหาร 3 ปัจจัย ได้แก่ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการบริหาร และวัฒนธรรมโรงเรียน ซึ่งใช้จำแนกความเป็นโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝันออกจากโรงเรียนทั่วไปได้ แนวทางพัฒนาปัจจัยที่สำคัญคือภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ การสร้างแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ การกำหนดคุณลักษณะภาวะผู้นำ การเตรียมการพัฒนา การพัฒนาลักษณะภาวะผู้นำ การประเมินผลการพัฒนา การปรับปรุงและแก้ไข และการประเมินผลการดำเนินการทั้งหมด ซึ่งแต่ละขั้นตอน มีรายละเอียดเกี่ยวกับสาระการพัฒนา จุดประสงค์เฉพาะ วิธีการพัฒนาและการประเมินผล

คำสำคัญ : ต้นแบบ, โรงเรียน, การบริหาร

Abstract

The purposes of this research were (1) to study using the administrative factors of the mastership model of lab schools and the regular schools, (2) to find out the administrative factors that can differentiate the mastership model of lab schools from the regular schools and (3) to find guidelines for developing the significant factors that can be used to differentiate the mastership model of lab schools from those of the regular ones. The 640 sample groups comprised of school administrators , deputy school directors , heads of departments, representatives of teachers in the Basic Education School Communities who worked in 40 lab schools and 40 regular schools in Nakhonratchasima, Chaiyapoom, Surin and Buriram. The data were collected using the questionnaires. The data were analyzed by the computer program to find mean, standard

deviation and stepwise.

The results of this study were as follow: these were the administrative factors of lab schools was in the high level, which that of the regular schools was in the moderate level. Furthermore, the administrative factors that can differentiate the lab schools from the regular ones were the transformation leadership, the administration behaviors, and the school cultures. The transformational leadership was the main factors to be developed by using 7 steps of training. The administrative factors were the mastership factors that can differentiate the master model of lab schools from the regular schools. The seven steps were the leadership ideas, the characteristics of leadership, preparation of the development, the developing, the evaluating the development, the improving and correcting, the evaluating all the outcomes. Finally, every step has its content of development, objective for developing, process of development and assessment.

Keywords : mastership model, school, administrative

บทนำ

การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกิจการที่รัฐเรียนรู้ และพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนในอนาคต (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2548 : 2) สามารถผลิตผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพัฒนาผู้เรียนให้สามารถปรับตัว รวมทั้งแก้ปัญหา และทำให้บุคคลที่เกี่ยวข้องพึงพอใจการทำงาน (รุ่ง แก้วแดง และชัยณรงค์

สุวรรณสาร. 2536 : 169) โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันได้พัฒนาแนวคิดและความเชื่อว่า การศึกษาสามารถพัฒนาคนให้มีคุณภาพ สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต มีรายได้และมีคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้น ลดช่องว่างทางสังคม สามารถหลุดพ้นจากวงจรของความยากจน อันเป็นความมุ่งมั่น ที่จะพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนที่ประชาชนอยากให้บุตรหลานได้เข้าโรงเรียนที่มีคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ.

2546 : 21-22) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีโครงการอำเภอละ 1 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 321 โรงเรียนเพื่อประเมินรับรองเป็นโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝันภายใน 3 ปี และผลการดำเนินงานที่ผ่านมาตั้งแต่ปี 2546-2548 สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาพบว่า เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนทั่วไป โรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝันมีคุณภาพมาตรฐานในเกณฑ์ดีเป็นส่วนมาก มีการบริหารการศึกษาของโรงเรียนที่ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการเรียนรู้ดีขึ้น อัตราการสอบเข้าเรียนต่อ นักเรียนมีนิสัยใฝ่เรียนรู้มากขึ้น เมื่อทำการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการศึกษาปรากฏว่า ภาคจัดขึ้นเพื่อพัฒนาเยาวชนไทยให้มีลักษณะที่พึงประสงค์ สร้างรากฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการ ในระดับต่ำกว่าทุกภาค ซึ่งสอดคล้องกับการติดตามประเมินผลการทำงานของแต่ละตรวจราชการที่ 13 (สำนักตรวจราชการ. 2548 : 160 -161) ที่ระบุว่าผลผลิตคุณภาพยังมีปัญหา

จากสภาพการดำเนินการดังกล่าว ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นภาคที่จะต้องติดตามการดำเนินการจัดการศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 13 ประกอบด้วย จังหวัด

นครราชสีมา ชัยภูมิ สุรินทร์ และบุรีรัมย์ เป็นกลุ่มจังหวัดที่มีความสัมพันธ์และมีความแตกต่างในภูมิศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต (คณะกรรมการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการ 2547 : 11- 25) ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ช่วยให้ส่งผลต่อความเป็นโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝันและแนวทางพัฒนาปัจจัยที่สำคัญ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยในการบริหารของโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝัน และโรงเรียนทั่วไป
2. เพื่อค้นหาปัจจัยที่สามารถจำแนกโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝันออกจากโรงเรียนทั่วไป
3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนา ปัจจัยสำคัญในการจำแนกโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝันออกจากโรงเรียนทั่วไป

วิธีการศึกษา

วิธีการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสังเคราะห์ จำแนกกลุ่ม

ประชากร ได้แก่ บุคลากรฝ่ายบริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และผู้แทนครู ในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ สุรินทร์ และบุรีรัมย์ ของโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝัน จำนวน 89 โรงเรียน และโรงเรียนทั่วไปจำนวน 89 โรงเรียนรวมทั้งสิ้นจำนวน 2,492 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรฝ่ายบริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ สุรินทร์ และบุรีรัมย์ ของโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝัน จำนวน 40 โรงเรียน และโรงเรียนทั่วไปจำนวน 40 โรงเรียนรวมทั้งสิ้นจำนวน 640 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยการบริหารโรงเรียน ได้แก่ (1) ด้านโรงเรียนประกอบด้วย ก) แหล่งเรียนรู้ ข) เทคโนโลยีสารสนเทศ ค) บรรยากาศโรงเรียน ง) วัฒนธรรมโรงเรียน

(2) ด้านผู้บริหาร ก) ภาวะนำเปลี่ยนแปลง ข) ภาวะผู้นำทางวิชาการ ค) ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ง) พฤติกรรมการบริหาร (3) ด้านครูผู้สอน ก) ความสามารถทาง เทคโนโลยีสารสนเทศ ข) การวิจัยในชั้นเรียน ค) พฤติกรรมการสอน (4) ด้านนักเรียน ก) ความสามารถทาง เทคโนโลยีสารสนเทศ ข) พฤติกรรมการเรียน (5) ด้านชุมชน ก) การมีส่วนร่วมในการบริหาร ข) การสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย

ตัวแปรตาม คือ ความเป็นโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝัน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามการแสดงออกทางการบริหารของโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝันและโรงเรียนทั่วไป ที่ผู้วิจัยปรับปรุงและพัฒนาขึ้น มีการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) และตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น สัมประสิทธิ์อิเอลฟาของครอน บาค มี 5 ตอน โดยรวมมีค่าความเชื่อมั่น .98 ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามด้านโรงเรียน ค่าความเชื่อมั่น .96 ตอนที่ 2 ด้านผู้บริหารโรงเรียน ค่าความเชื่อมั่น .97 ตอนที่ 3 ด้านครูผู้สอน ค่าความเชื่อมั่น .96 ตอนที่ 4 ด้านนักเรียน ค่าความเชื่อมั่น .95 ตอนที่ 5 ด้านชุมชน ค่าความเชื่อมั่น .95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการ โดยขอความอนุเคราะห์ทำหนังสือขอ เก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ส่งข้อมูลไปทางไปรษณีย์ถึงผู้บริหารโรงเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยประสานขอความร่วมมือผู้ประสานงานช่วยในการรวบรวมข้อมูล ส่งแบบสอบถามกลับและบางโรงเรียนเดินทางไปเก็บด้วยตนเอง ได้ข้อมูล 640 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการใช้ปัจจัย การบริหารของโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนใน ผืนและโรงเรียนทั่วไปได้วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (EMBED Equation.3) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D) การค้นหาตัวแปรที่สามารถ จำแนกโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในผืนและ วิทยาลัยทั่วไปใช้การวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม

(Discriminant Analysis) โดยวิธีแต่ละขั้น ตอน (Stepwise Method) การศึกษาแนวทาง พัฒนาปัจจัยที่สำคัญที่สามารถจำแนกโรงเรียน ต้นแบบโรงเรียนในผืนออกจากโรงเรียนทั่วไป ใช้ผู้ทรงคุณวุฒิประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาการใช้ปัจจัยการบริหารโรงเรียน พบว่าโดยภาพรวมโรงเรียน ต้นแบบโรงเรียนในผืนอยู่ในระดับสูง ส่วนของ วิทยาลัยทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อ พิจารณารายด้านทั้ง 5 ด้าน พบว่า การใช้ ปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบโรงเรียน ในผืนอยู่ในระดับสูงส่วนโรงเรียนทั่วไปการใช้ ปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปาน กลาง (1) จัดการศึกษาได้คุณภาพมาตรฐาน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (2) เป็นที่ยอมรับและ ศรัทธาของชุมชน (3) การบริหารจัดการที่มี ประสิทธิภาพ (4) มีเครือข่ายสนับสนุน (5) สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย (กระทรวง ศึกษาธิการ. 2546 : 22)

2. ผลการวิเคราะห์จำแนกการบริหาร วิทยาลัย พบว่า การบริหารโรงเรียนด้าน ผู้บริหาร และด้านโรงเรียนมีความสามารถ ในการจำแนกโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนใน

ผื่นออกจากโรงเรียนทั่วไปได้ร้อยละ 91.1 และผลการวิเคราะห์จำแนกการบริหารของโรงเรียน ปัจจัยย่อย 15 องค์ประกอบพบว่า ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรบริหาร และวัฒนธรรมโรงเรียน สามารถจำแนกความเป็นโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในผื่นออกจากโรงเรียนทั่วไปได้ร้อยละ 88.4

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาระดับการใช้ปัจจัยของโรงเรียน ทั้งนี้เพราะโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในผื่นได้รับการประเมินและรับรองจากสำนักงานคณะ กรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานว่าเป็นโรงเรียนที่มีความสามารถในการบริหาร มีความเป็นผู้นำเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่ง หน่วยงานกระทรวงศึกษาธิการได้ระบุและสรุปว่า ต้นแบบโรงเรียนในผื่นไว้มีคุณลักษณะ ดังนี้ (1) จัดการศึกษาได้คุณภาพมาตรฐานเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (2) เป็นที่ยอมรับและศรัทธาของชุมชนที่เน้นการมีส่วนร่วม (3) การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ (4) มีเครือข่ายสนับสนุนและ (5) สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย

ผลการวิเคราะห์การบริหารโรงเรียนพบว่า ปัจจัยการบริหาร 2 องค์ประกอบ และ 3 องค์ประกอบย่อย สามารถจำแนก

ความเป็นโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในผื่นออกจากโรงเรียนทั่วไปได้แก่ ด้านผู้บริหารโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยปัจจัยย่อย 4 องค์ประกอบ คือด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และพฤติกรรมกรบริหาร นอกจากนี้ สามารถจำแนกความเป็นโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในผื่นได้สูงสุด ทั้งนี้เพราะผู้บริหารถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้การบริหารโรงเรียนประสบผลสำเร็จ ภาวะผู้นำและพฤติกรรมที่แสดงออก สามารถจูงใจให้เกิดการมีส่วนร่วม การร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน ดังแนวความคิด แบสและอโวลิโอ ((Bass & Avolio). 1994 อ้างถึงในรัศติกรณ์ จงวิศาล. 2543 : 22-25) และแนนซ์ (Nance. 2003 : 434-467) ที่กล่าวว่าผู้นำจะต้องสร้างความร่วมมือในการปฏิบัติงาน และพฤติกรรมที่แสดงออกเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการปฏิบัติตนของผู้บริหาร (Bass & Avolio, 1994; Nance, 2003 อ้างถึงในรัศติกรณ์ จงวิศาล. 2543 : 22-25 ส่วนปัจจัยด้านโรงเรียนมีความสำคัญรองลงมาประกอบด้วยโรงเรียน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของอรุณ จันทวานิช (2547 : 117-118)

ที่กล่าวว่าปัจจัยหลักของความสำเร็จต้องมี แหล่งเรียนรู้ และศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ ของโรงเรียน ส่วนถวิล มาตรฐาน (2545 : 22-23) กล่าวว่า บรรยากาศ ของโรงเรียน มีอิทธิพลต่อการสร้างจิตใจและคุณธรรมที่ ฟังประสงค์ นอกจากนี้ วัฒนธรรมโรงเรียน เป็นลักษณะการปฏิบัติงานสืบทอดกันมา จนเป็นวัฒนธรรมเด่น เกิดการกระทำ และ มีความหวังของสมาชิก แนวความคิดของ สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์ (2548 : 9) และเบวร์เคย์ พอคเตอร์ และ สเตียร์ (Mowday Perter & Steers. 1991 cited in Hoy & Miskel. 2005 : 182) ผลการวิเคราะห์จำแนกปัจจัย ย่อย วิจัยพบว่ามี 3 องค์ประกอบ ที่สามารถ จำแนกความเป็นโรงเรียนต้นแบบโรงเรียน ในฝันและโรงเรียนทั่วไปได้ ภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบโรงเรียน ในฝันมีค่าสูงกว่าด้านอื่นๆ อาจเป็นเพราะว่า ภาวะผู้นำเป็นคุณลักษณะการบริหารที่ทำให้ การทำงานประสบผลสำเร็จ ภาวะผู้นำ การ เปลี่ยนแปลงเป็นองค์ประกอบหนึ่ง ของ ผู้บริหารโรงเรียน เป็นกระบวนการที่ผู้นำ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างนำเคารพนับถือ ศรัทธา ไว้วางใจ และให้ผู้ตามเกิดความ ภาคภูมิใจ เมื่อได้ร่วมงาน การสร้างแรงจูง บันดาลใจ เป็นกระบวนการที่ผู้นำปฏิบัติ โดย

จูงใจ และกระตุ้นจิตวิญญาณของทีมงาน ให้กระตือรือร้นที่จะทำงานเพื่อกลุ่ม การกระตุ้นทางปัญญาเป็นกระบวนการที่ผู้นำมี การกระตุ้นผู้ตามให้ตระหนักถึงปัญหาต่างๆ ทำให้ ผู้ตาม มีความต้องการหาแนวทางใหม่ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแบสและ อโลลิโอ (Bass & Avolio, 1994 .) ที่กล่าว ว่า การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้าง แรงจูงใจให้ผู้ตามปฏิบัติตามและตระหนัก ถึงปัญหาต่างๆ พร้อมทั้งจะแสวงหาสิ่งใหม่ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหานั้น พฤติกรรมการ บริหารเป็นคุณลักษณะของผู้บริหาร เป็น ปัจจัยสำคัญเป็นผู้ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ บริหารจัดการให้ปฏิบัติงานในองค์กรประสบ ความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ดึงเอาศักยภาพ ของบุคลากรในโรงเรียนมาใช้ประโยชน์ให้ มากที่สุด (อ้างถึงในรัตติกกรณ์ จงวิศาล. 2543 : 22-25) พฤติกรรมการบริหารเป็น พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารโรงเรียน สอดคล้องกับคำกล่าวของสุวัฒน์ วิวัฒนานนท์ (2548 : 10) ว่า พฤติกรรมผู้นำเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการปฏิบัติงานของผู้ บริหาร เป็นกระบวนการที่ผู้นำสร้างระบบ ความสำคัญของกิจกรรมต่างๆ ในองค์กรที่ ผู้บริหารจะต้องใช้วิธีทางไปสู่ความสำเร็จ ในการทำงาน และกระบวนการที่จะนำไปสู่

ความสำเร็จ ซึ่งมอริส (Moris. 1981 : 23) กล่าวว่าพฤติกรรมการทำงานของผู้บริหารที่สำคัญที่สุด คือ ต้องเข้าใจปัญหาต่างๆ ที่ต้องรับผิดชอบให้ชัดเจน ต้องรู้จักบุคลากร และประสานทรัพยากรต่างๆ โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้มาหารือ เพื่อให้งานเป็นที่น่าสนใจ

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่จะช่วยให้ครูในโรงเรียนเข้าใจถึงลักษณะการทำงานและเลือกแนวทางที่ถูกต้องในการแก้ปัญหาและการปฏิบัติร่วมกันเป็นแบบแผนพฤติกรรมและระบบคุณค่าของบุคคลในองค์กร เป็นพฤติกรรมที่สมาชิกขององค์กร ใช้ปฏิสัมพันธ์กัน มีปทัสถานมีค่านิยมที่สำคัญ มีปรัชญาการปฏิบัติงานและมีกฎระเบียบข้อบังคับช่วยสร้างลักษณะเด่น เชื่อมโยงสังคมและองค์กรเข้าด้วยกันและสร้างมาตรฐานที่เหมาะสมสอดคล้องกับความเห็นของสุวัฒน์ วิวัฒนานนท์ (2548 : 9) ที่ว่า วัฒนธรรมโรงเรียนเป็นลักษณะของการปฏิบัติงาน การปรับเปลี่ยนเพื่อพัฒนานวัตกรรมและลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกที่ได้พัฒนาและยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาภายในโรงเรียน เกิดเป็นวัฒนธรรมเด่นจนเกิดเป็นแนวทางพฤติกรรม การกระทำ และความคาดหวังในสมาชิกของโรงเรียน

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนา

ที่เน้นความต่อเนื่องของการพัฒนา ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำเป็นขั้นตอนตามลำดับ ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนมีการจัดลำดับความสำคัญ เริ่มจากการปูพื้นฐาน สร้างเจตคติ และเตรียม ความรู้ความเข้าใจ การประเมินตนเองก่อนการพัฒนา การเตรียมความพร้อมเพื่อรับการพัฒนา การดำเนินการพัฒนา การฝึกปฏิบัติและการประเมินผล แนวทางการพัฒนาเน้นการเรียนรู้ของผู้ใหญ่เป็นการพัฒนาสำหรับบุคคลวัยนี้ซึ่งแตกต่างจากการให้ความรู้แก่ผู้เรียน เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือ เพื่อให้งานเป็นที่น่าสนใจ วัฒนธรรมโรงเรียนเป็นสิ่งที่จะช่วยให้ โดยกลุ่มมากกว่าการเรียนรู้จากการสอนผสมผสานกันตามลำดับความยากง่าย การเรียนรู้จะคงทนถาวรต้องมีแรงจูงใจจากผู้รับการพัฒนาที่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมและได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ 5 ประการ (บุญเลิศไพรินทร์. 2538 : 25) ได้แก่ อยากรเรียนต่อเมื่อมีความต้องการและสนใจ มุ่งที่การถือเอาชีวิตประจำวันเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ได้วิเคราะห์และค้นหาความจริงจากประสบการณ์ชี้นำตนเองมากกว่าให้ผู้อื่นชี้ นำ มีความแตกต่างระหว่างบุคคลในทักษะปฏิบัติ เน้นการ

เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ซึ่งต้องดำเนินงานไปพร้อมกันวิธีการพัฒนาบุคลากรควรมุ่งให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้จากองค์กร ควรเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่บุคลากรสามารถพัฒนาได้ตลอดเวลาและสอดคล้องกับแนวคิดของเบญจพร แก้วมีศรี (2545 : บทคัดย่อ)

ข้อเสนอแนะและการประยุกต์ใช้

1. ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา สามารถใช้เป็นแนวกำหนดนโยบายพัฒนาปัจจัยต่างๆ ในโรงเรียนทั่วไปเพื่อนำไปสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝัน

1.2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ควรกำหนดนโยบายสนับสนุนส่งเสริมให้มีการพัฒนาปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพของโรงเรียน จะส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในที่สุด

2. ผลการวิจัยนี้นำไปใช้เพื่อประโยชน์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 ส่งเสริมให้มีการประเมินคุณลักษณะของบุคคล เพื่อ

เลื่อนวิทยฐานะเช่นในที่สำนักงานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยนำคุณลักษณะต่างๆ ที่ผลการวิจัยได้ค้นพบแล้วว่ามีผลต่อความสามารถในการพัฒนางานอย่างแท้จริง

2.2 นำองค์ประกอบในการกำหนดวิชาชีพแก่ครูสภาซึ่งมีบทบาทโดยตรงในการออกไปประกอบวิชาชีพ อีกทั้งยังอาจนำไปใช้ในการส่งเสริมด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร

2.3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สนับสนุน ให้โรงเรียนพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารนำไปเป็นแนวนโยบายที่พัฒนาปัจจัยต่างๆ ของโรงเรียนทั่วไปให้มากยิ่งขึ้นเทียบเท่าโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝัน

2.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประเมินผลการบริหารโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ ควรเน้นการส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนในปัจจัยด้านต่างๆ เพื่อระดมสรรพกำลัง เพื่อพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน

2.5 สถานศึกษาควรเร่งรัดพัฒนาปัจจัยต่างๆ เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสที่เท่าเทียม สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนในเขตห่างไกล โดยการพัฒนาในทุกมิติของปัจจัยในเชิงการบริหารโรงเรียน

เพื่อนำไปสู่โรงเรียนที่มีคุณภาพ 3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

3.1 การวิจัยครั้งต่อไปอาจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นโรงเรียนต้นแบบ โรงเรียนในฝันในภาคอื่นๆ ของประเทศ

3.2 ทำการศึกษากำหนดขนาดของโรงเรียนโดยค้นหาคำตอบที่แตกต่างไปจากการวิจัยในครั้งนี้

3.3 การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝันเท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรศึกษาแนวทางการพัฒนาด้านครูผู้สอนด้วย

3.4 ควรมีการวิจัยและพัฒนา รูปแบบโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนใน

ฝันเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินการของโรงเรียนที่มีความสอดคล้องกับการปฏิบัติงานโดยปกติของสถานศึกษาให้มากที่สุดและมีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา

3.5 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝันของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.6 ควรได้มีการวิจัยรูปแบบการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน สถานประกอบการ และสถาบันสังคม ในการพัฒนาโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝันของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน**. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดบูรณาการ. (2547). **แนวทางการดำเนินงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดนครราชสีมา**. นครราชสีมา : โชคเจริญมาร์เก็ตติ้ง.

ถวิล มาตรฐาน. (2545). **การปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนเชิงฐานการบริหารจัดการ (School – Based Management : SBM)**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.

บุญเลิศ ไพรินทร์. (2538). **เทคนิคเพื่อการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และทัศนคติ**. กรุงเทพมหานคร : ไร่ไทยเพรส.

- เบญจพร แก้วมีศรี. (2545). **การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต.** กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตติกกรณ์ จงวิศาล. (2543). **ผลการฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ดำเนินิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ปรินญาณินพนธ์ วิทยาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์).** กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รุ่ง แก้วแดง และ ชัยณรงค์ สุวรรณสาร. (2536). **แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพองค์การประมวลสาระ ชุติวิชาและแนวทางปฏิบัติในการบริหารการศึกษา.** นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุวัฒน์ วิวัฒน์นันท์. (2548). **ปัจจัยเชิงพหุระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. นครราชสีมา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.**
- สำนักผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ. (2547). **รายงานการติดตามผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการ เขตตรวจราชการที่ 13. เอกสารอัครสำเนา.**
- อำรุง จันทวานิช. (2547). **แนวทางการบริหารและจัดการพัฒนาสถานศึกษาสู่โรงเรียนคุณภาพ.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พรทิฆานกราฟฟิค จำกัด.
- Hoy, Wayne K. & Miskel , Cecil G. (2005). **Educational Administration : Theory , Research and Practice.** Singapore : McGraw — Hill.
- Moris, Van Cleve. (1981). **Deaning : Middle Management in Academe. Champaign :** University of Illinois Press.
- Nance, J.P. (2003 , October). **Pubic School Administrators and Technology Policy Making.** Educational Administration Quarterly. 39 (4) : 434 - 467.

ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ต่อการตระหนักรู้ทางสังคมของนิสิตชั้นปีที่ 1 ที่พักในหอพักมหาวิทยาลัย

The Effects of Using Dynamic Group Activities on Social Awareness of First-Year Students Living in the University Dormitories

จันทร์สมม์ คังคา,¹ พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์,² รังสรรค์ โฉมยา³

Chantharat Khangka,¹ Pattananunorn Stabhornwong,² Rangson Chomya³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ (1) ศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมของนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ แต่เข้าร่วมกิจกรรมตามปกติของสำนักงานหอพัก (2) เปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง และ (3) เปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมระหว่างนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และนิสิตที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ แต่เข้าร่วมกิจกรรมตามปกติของสำนักงานหอพัก กลุ่มตัวอย่างได้มาจากนิสิตชั้นปีที่ 1 ที่พักในหอพักมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีการศึกษา 2551 จำนวน 20 คน ได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (purposive samples) จำแนกเป็นนิสิตที่มีความสมัครใจเข้าร่วม

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ อาจารย์ คร.คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม

¹ M.Ed. Candidate in Education Psychology, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Assistant Professor, Faculty of Education, Mahasarakham University

³ Dr.Lecturer, Dr., Faculty of Education, Mahasarakham University

กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ จำนวน 10 คน และนิสิตที่มีความสมัครใจไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ แต่เข้าร่วมกิจกรรมตามปกติของสำนักงานหอพัก จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม และ (2) แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การทดสอบอันดับที่มีเครื่องหมายกำกับของวิลคอกซัน (the Wilcoxon matched pairs signed-ranks test) และการทดสอบแมนน์-วิทนี ยู เทสต์ (the Mann-Whitney U Test)

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. นิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีระดับการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวม และรายชื่อ 14 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อที่เหลืออีก 6 ข้อ อยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 12 ท่านจะร่วมทำงานกลุ่มให้เสร็จตามที่กำหนดทุกครั้งถึงแม้ว่าเพื่อนของท่านชอบเถียงกันทำงานไม่ช่วยทำงาน และหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มีระดับการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวม และรายชื่อ 18 ข้อ อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่เหลืออีก 2 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือข้อ 2 ท่านรู้สึกว่ในปัจจุบันปัญหาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนไทย พบว่าอายุของผู้เริ่มใช้ยาเสพติดมีแนวโน้มลดลง ส่วนนิสิตที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ แต่เข้าร่วมกิจกรรมตามปกติของสำนักงานหอพัก ก่อนร่วมกิจกรรมตามปกติของสำนักงานหอพัก มีระดับการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายชื่อทุกข้อทั้ง 20 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือข้อ 15 ท่านรู้สึกว่ท่านควรมีส่วนร่วมในการประหยัดในการใช้พลังงานตามรัฐบาลเชิญชวนให้ประชาชนทุกคนร่วมกันประหยัดในการใช้พลังงาน และหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมตามปกติของสำนักงานหอพัก มีระดับการตระหนักรู้ทางสังคม โดยรวมและรายชื่อทั้ง 20 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 12 ท่านจะร่วมทำงานกลุ่มให้เสร็จตามที่กำหนดทุกครั้งถึงแม้ว่าเพื่อนของท่านชอบเถียงกันทำงานไม่ช่วยทำงาน

2. นิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มีการตระหนักรู้ทางสังคม โดยรวมหลังจากที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีความตระหนักรู้ทางสังคมมากกว่า นิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมตามปกติของสำนักงานหอพัก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์, การตระหนักรู้ทางสังคม

Abstract

The purposes of this study were : (1) to examine social awareness of the first-year students living in Maharakham University dormitories and participating in dynamic group activities, examine social awareness of the first-year students living in Maharakham University dormitories and not participating in dynamic group activities but participating in regular activities of the dormitory office, (2) to compare social awareness of the first-year students living in Maharakham University dormitories and participating in dynamic group activities between before and after the experiment, and (3) to compare social awareness of the students living in Maharakham

University dormitories and participating in dynamic group activities and social awareness of the students living in Maharakham University dormitories and not participating in dynamic group activities but participating in regular activities of the dormitory office. The sample consisted of students living in Maharakham University dormitories in the academic year 2008, They were divided into 10 students who volunteered to participate in dynamic group activities and 10 students who did not volunteer to participate in dynamic group activities but to participate in regular activities of the dormitory office, both groups obtained using the purposive sampling technique. The instruments used in the study were (1) a program

for dynamic group activities, and (2) a social awareness test. The collected data were analyzed using mean, standard deviation, Wilcoxon Signed-rank test, and Mann-Whitney U test.

The results of the study were as follows:

1. The students before participating in dynamic group activities had social awareness as a whole and in each of all the 14 items at a medium level, while the other 6 items were at a low level. The item with the highest mean was Item 12: You will participate in group work to complete it within the fixed time every time although your friends like to vie with one another for work and do not help work. After participating in dynamic group activities they had social awareness as a whole and in each of the 18 items at a high level. The other 2 items were at a medium level. The item with the highest mean was Item 2 : You feel that at present the problem of drug in the group of Thai children and young people is that the

age of beginners of drug users tends to be younger. The students before not participating in regular activities of the dormitory office, had social awareness as a whole and in each of all the 20 items at a medium level. The item with the highest mean was Item 15: You feel that you should participate in saving energy as the government invites every people to cooperatively save energy. After participating in regular activities of the dormitory office, the students had social awareness as a whole and in each of all the 20 items at a medium level. The item with the highest mean was Item 12 : You will participate in group work to complete it within the fixed time every time although your friends like to vie with one another for work and do not help work.

2. The students who participated in dynamic group activities had increase social awareness as a whole from before participating at the .05 level of significance.

3. The student who participated in dynamic group activities had more social awareness than the students who participated in regular activities of dormitory office at the .05 level of significance.

Keywords : dynamic group activities, social awareness

บทนำ

การตระหนักรู้ทางสังคมว่าเป็นกระบวนการคิดที่เป็นความสามารถของบุคคลในการเข้าใจผู้อื่น บุคคลที่มีการตระหนักรู้ทางสังคมก็จะมีความสามารถในการรับรู้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม เข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสังคม สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น สามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดจากสังคม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติในทางตรงกันข้าม บุคคลที่มีความบกพร่องด้านการตระหนักรู้ทางสังคมนั้น พฤติกรรมแสดงออกอาจจะไม่แตกต่างจากบุคคลทั่วไป แต่อาจจะขาดทักษะการเข้าใจยังรู้ทางสังคม ทักษะความรู้สึกไวต่อสังคม และทักษะการสื่อสาร ทำให้ขาดการ

ไตร่ตรองพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนการแสดงพฤติกรรม รวมทั้งไม่สามารถเข้าใจปฏิกริยาการแสดงออกหรือพฤติกรรมของผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้บุคคลที่ไม่สามารถรับรู้หรือขาดการตระหนักรู้ทางสังคมจะไม่ค่อยมีความเห็นอกเห็นใจ และขาดทักษะและไหวพริบในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ซึ่งแตกต่างจากบุคคลที่มีการตระหนักรู้ก็จะมีการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น การพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะบุคคลที่มีความตระหนักรู้ทางสังคม จะเป็นผู้ที่มีความรู้สึกไวต่อสังคม มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นในสังคมได้ มีการติดต่อสื่อสารที่เหมาะสมและอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้ (Shaffer. 2000 : 193; citing Selman. 1976) กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถพัฒนาด้านการตระหนักรู้ทางสังคมได้ เพราะกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เป็นการรวมกลุ่มของนิสิต นักศึกษา อย่างมีเป้าหมายเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ หรือกิจกรรมในการเรียนร่วมกัน มีผู้นำกลุ่มผู้สังเกตการณ์อยู่ในกลุ่ม เพื่อนำกลุ่มวางแผน และหาวิธีการแก้ปัญหาของกลุ่มร่วมกัน (อุทุมพร ตรังคสมบัติ. 2544: 35) เพื่อสร้างความเข้าใจในตนเองอย่าง

ถูกต้องเพราะแต่ละคนก็มีการปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันไปมีความเข้าใจบุคคลอื่น (คมเพชร ฉัตรศุภกุล. 2546: 137) การจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สอดคล้องกับทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์มีอยู่หลายวิธี เช่น เกมสถานการณ์จำลอง กลุ่มย่อย เป็นต้น โดยยึดกระบวนการสานสัมพันธ์ ยึดกลุ่มเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ ยึดการค้นพบตนเอง และเน้นการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน (ทีศนา เขมมณี. 2545 : 27-28) กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีคุณค่าในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม เช่น การควบคุมการแสดงออก พัฒนาความสนใจ เจตคติ มีมนุษยสัมพันธ์ ความเจริญงอกงามด้านความรู้และทักษะต่างๆ มีการแสดงพฤติกรรมในแนวทางการสร้างแรงจูงใจ และยอมรับตนเองมากยิ่งขึ้น (คมเพชร ฉัตรศุภกุล. 2546 : 15-17)

สังคมในมหาวิทยาลัยนิสิตต้องเผชิญกับแรงกดดัน หรือแรงปะทะจากสภาพแวดล้อมที่แปลกใหม่หลายประการทั้งในชีวิตส่วนตัวและสังคม สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยที่เปลี่ยนไปผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติงานหอพัก กองกิจการนิสิต ตำแหน่งนักศึกษานักศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ต่อการตระหนักรู้ทางสังคมของนิสิตหอพัก ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัย

มหาสารคาม เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมได้อย่างเหมาะสม และสามารถเรียนต่อได้จนสำเร็จการศึกษา และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. ศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมของนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ แต่เข้าร่วมกิจกรรมตามปกติของสำนักงานหอพัก
2. เปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง
3. เปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมระหว่างนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และนิสิตที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ แต่เข้าร่วมกิจกรรมตามปกติของสำนักงานหอพัก

สมมุติฐานของการวิจัย

1. นิสิตหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง

มีการตระหนักรู้ทางสังคม แตกต่างกัน

2. นิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กับนิสิตที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มีการตระหนักรู้ทางสังคม แตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นิสิตชั้นปีที่ 1 ที่พักในหอพักมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีการศึกษา 2551 จำนวน 4,239 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิต จำนวน 20 คน ได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (purposive samples) จำแนกเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 10 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม จำนวน 12 โปรแกรม
2. แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 อันดับ จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .30 ถึง .80 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .90

การดำเนินการวิจัย

1. ให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทำแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม
2. ดำเนินการทดลองโดยกลุ่มทดลอง ใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ติดต่อกัน 4 สัปดาห์ รวมเป็น 12 ครั้ง ส่วนกลุ่มควบคุม เข้าร่วมกิจกรรมตามปกติของสำนักงานหอพัก ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน 2552 ถึงวันที่ 27 มิถุนายน 2552
3. ให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทำแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม ชุดเดียวกันกับที่ใช้วัดก่อนดำเนินการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์การตระหนักรู้ทางสังคม ของนิสิตระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ แต่เข้าร่วมกิจกรรมตามปกติของสำนักงานหอพัก โดยรวม และรายข้อ โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของนิสิตระหว่างก่อนและหลังที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ จำนวน 10 คน

โดยการทดสอบอันดับที่มีเครื่องหมายกำกับของวิลคอกซัน (the Wilcoxon matched pairs signed-ranks test)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมระหว่างนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และนิสิตที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ แต่เข้าร่วมกิจกรรมตามปกติ ของสำนักงานหอพัก โดยการทดสอบแมนน์-วิทนี ยู เทสต์ (the Mann-Whitney U Test)

ผลการวิจัย

นิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มีระดับการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวม และรายข้อ 14 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อที่เหลืออีก 6 ข้อ อยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 12 ท่านจะร่วมทำงานกลุ่ม ให้เสร็จตามที่กำหนดทุกครั้งถึงแม้ว่าเพื่อนของท่านชอบเถียงกันทำงานไม่ช่วยทำงาน และหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มีระดับการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวม และรายข้อ 18 ข้อ อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่เหลืออีก 2 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือข้อ 2 ท่านรู้สึกว่าเป็นปัจจุบันปัญหาเสพคิดในกลุ่มเด็กและ

เยาวชนไทย พบว่า อายุของผู้เริ่มใช้ยาเสพติดมีแนวโน้มลดลง ส่วนนิสิตที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ แต่เข้าร่วมกิจกรรมตามปกติของสำนักงานหอพัก ก่อนร่วมกิจกรรมตามปกติขอสำนักงานหอพัก มีระดับการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายข้อทุกข้อทั้ง 20 ข้อ อยู่ในระดับ ปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือข้อ 15 ท่านรู้สึกว่าคุณควรมีส่วนร่วมในการประหยัดในการใช้พลังงานตามรัฐบาลเชิญชวนให้ประชาชนทุกคนร่วมกันประหยัดในการใช้พลังงาน และหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมตามปกติของสำนักงานหอพัก มีระดับการตระหนักรู้ทางสังคม โดยรวมและรายข้อทั้ง 20 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 12 ท่านจะร่วมทำงานกลุ่มให้เสร็จตามที่กำหนดทุกครั้งถึงแม้ว่าเพื่อนของท่านชอบเถียงกันทำงาน ไม่ช่วยทำงาน

2. นิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มีการตระหนักรู้ทางสังคม โดยรวมหลังจากที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มีความตระหนักรู้ทางสังคมมากกว่า นิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมตามปกติของสำนักงานหอพัก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. นิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มีระดับการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวม และรายชื่อ 14 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อที่เหลืออีก 6 ข้อ อยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 12 ท่านจะร่วมทำงานกลุ่มให้เสร็จตามที่กำหนดทุกครั้งถึงแม้ว่าเพื่อนของท่านชอบเถียงกันทำงานไม่ช่วยทำงาน และหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มีระดับการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวม และรายชื่อ 18 ข้อ อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่เหลืออีก 2 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือข้อ 2 ท่านรู้สึกว่าเป็นปัจจุบัน ปัญหาเสพคิดในกลุ่มเด็กและเยาวชนไทย พบว่า อายุของผู้เริ่มใช้ยาเสพคิดมีแนวโน้มลดลง ผลการศึกษาพบเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มีการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในกลุ่มด้วยตนเองทำให้สมาชิกในกลุ่มได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ในกลุ่มด้วยตนเอง ก่อให้เกิดการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงเจตคติ และพฤติกรรมของคน อันจะเป็นประโยชน์ในการสร้างความสัมพันธ์และปรับปรุงการทำงานของกลุ่มคนให้มีประสิทธิภาพทำให้นิสิตเกิดการเรียนรู้ได้ตระหนักรู้เข้าใจและ

เกิดการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมดีขึ้น รวมทั้งจะปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างประสบความสำเร็จ (เยาวพา เตะชะคุปต์. 2542 : 12) ส่งผลทำให้นิสิตหลังจากการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีระดับ

การตระหนักรู้ทางสังคม เพิ่มมากขึ้นกว่าก่อนการเข้ากิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของพัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ (2550 : 101-102) ได้ศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมและการสร้างโมเดลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย พบว่า โมเดลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมโดยมีการบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมาใช้ในการพัฒนาองค์ประกอบการตระหนักรู้ทางสังคม โดยรวมและรายค้านทุกด้านของกลุ่มทดลองหลังการทดลอง เพิ่มขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมตามปกติของสำนักงานหอพัก ก่อนร่วมกิจกรรมตามปกติขอสำนักงานหอพัก มีระดับการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายชื่อทุกข้อทั้ง 20 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือข้อ 15 ท่านรู้สึกว่าท่านควรมีส่วนร่วมในการประหยัดในการ

ใช้พลังงานตามรัฐบาลเชิญชวนให้ประชาชนทุกคนร่วมกันประหยัดในการใช้พลังงาน และหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมตามปกติของสำนักงานหอพัก มีระดับการตระหนักรู้ทางสังคม โดยรวมและรายชื่อทั้ง 20 ชื่อ อยู่ในระดับปานกลาง โดยชื่อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ชื่อ 12 ท่านจะร่วมทำงานกลุ่มให้เสร็จตามที่กำหนดทุกครั้งถึงแม้ว่าเพื่อนของท่านชอบเกี่ยงกันทำงาน ไม่ช่วยทำงาน ผลการศึกษาพบเช่นนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมตามปกติของสำนักงานหอพักเป็นกิจกรรมโดยรวมที่มุ่งเน้นให้บริการ จัดสวัสดิการที่เหมาะสม พัฒนานิสิต จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และปรับตัวเองให้ดำรงอยู่ในสภาพแวดล้อมต่างๆ ตลอดจนสามารถดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง (Ossimitz, 2005 : 4) แต่ในการนิสิตที่อยู่ภายในหอพักจะต้องปฏิบัติตามระเบียบหลักเกณฑ์ของการเข้าอยู่อาศัยในหอพักมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งนิสิตอาจจะยังไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้ ส่งผลทำให้ มีระดับการตระหนักรู้ทางสังคมอยู่ในระดับปานกลางสอดคล้องกับผลการศึกษาของสมจิตร ไชยผง (2549 : 42 - 46) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ต่อการปรับตัวทางสังคม ของนิสิตชั้นปีที่ 1 คณะเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า นิสิตที่เข้าร่วมใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในการปรับตัวทางสังคม มีพฤติกรรมการปรับตัวทางสังคมโดยรวมและทั้ง 2 ด้าน คือ การรู้จักตนเอง และการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อน เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น โดยที่กลุ่มทดลองหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีคะแนนการปรับตัวทางสังคมสูงเพิ่มขึ้น โดยรวมทั้งสองด้าน คือ ด้านการรู้จักตนเอง และด้านการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีคะแนนการปรับตัวทางสังคมไม่แตกต่างกัน

2. นิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มีการตระหนักรู้ทางสังคม โดยรวมหลังจากที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 1 ผลการศึกษาพบเช่นนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เป็นลักษณะกลุ่มที่มีสัมพันธภาพที่อบอุ่น การใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ทำให้นิสิตได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเองมีสิ่งแวดล้อมที่แปลกใหม่ และมีสมาชิกร่วมกันทำกิจกรรมที่หลากหลาย ทำให้มีความรู้สึก ความคิดและอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น และสามารถ

ควบคุมอารมณ์แรงกระตุ้นภายใน ตลอดจนสามารถรอคอยการตอบสนอง ไม่คับข้องใจ รวมทั้งนิสัยได้มีการทำความเข้าใจสังคมเรา ต้องรู้จักการคิดก่อนที่จะทำ คิดถึงผลที่จะตามมาด้วย จากการใช้เทคนิคเพื่อพัฒนาความเข้าใจสังคม สามารถคิดวิเคราะห์ก่อนการตัดสินใจเหตุการณ์ในสังคมได้ มีการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น ซึ่งทำให้มีการพัฒนาความเข้าใจสังคมได้ดีขึ้น (คมเพชร ฉัตรสุกกุล. 2546 : 137-145) สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรารัตน์ ศรีสวัสดิ์ (2550 : 101-102) ได้ศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคม และการสร้างโมเดลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย พบว่าการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวม และรายด้านทุกด้านของกลุ่มทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มีความตระหนักรู้ทางสังคมมากกว่า นิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมตามปกติของสำนักงานหอพัก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 2 ผลการศึกษาพบเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการที่ นิสิตมีการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ด้วยความสมัครใจ สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์เต็มที่ ทำให้สมาชิกได้มี

โอกาสเรียนรู้เพื่อที่จะรู้จักตนเองจากปฏิกิริยาของเพื่อนสมาชิกที่มีต่อตนเองทำให้เกิดการเรียนรู้สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นได้ สามารถแสดงความรู้สึกต่อคำพูดของเพื่อนหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมได้ มีการคิดวิเคราะห์เหตุการณ์ในสังคม รู้จักการรับฟังผู้อื่น การแสดงความคิดเห็นร่วมกันในกลุ่ม กล้าที่พูดเพื่อให้ข้อเสนอแนะกับเพื่อน (ทองเรียน อมรัชกุล. 2533 : 28-30) สอดคล้องกับงานวิจัยของกรีน และ คามิมูรา (Greene and Kamimura. 2003 : Web Site) ได้ศึกษาการส่งเสริมการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมไปสู่การมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนที่หลากหลาย โดยศึกษาจากนักศึกษา 40 คนในระดับวิทยาลัย พบว่านักศึกษา 20 คนที่มีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนที่หลากหลาย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม และนักศึกษา 20 คนที่ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนไม่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผู้วิจัยได้สร้างโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม

ซึ่งมีการทดลองใช้กับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน กลุ่มทดลองได้เข้าโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ จำนวน 12 ครั้ง ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เมื่อทดลองเสร็จผู้วิจัยได้ติดตามผล 1 เดือน พบว่านิสิตชั้นปีที่ 1 ที่เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ยังคงมีการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม

1.2 เนื่องจากการศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ พบว่าการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สามารถพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม ได้ในระดับหนึ่ง ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ และผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำวิธีการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ไปใช้ในการพัฒนาพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ ต่อไป

1.3 จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่าควรมีการติดตามผลเป็นระยะ เช่น ทุก 3 เดือน หรือ 6 เดือน ภายหลังจากใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อศึกษาการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษารูปแบบในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของกลุ่มประชากรอื่นๆ

2.2 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรอื่นๆ เช่น เพศ การเห็นคุณค่าในตนเองกับการตระหนักรู้ทางสังคม เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการนำมาพัฒนาให้เกิดความตระหนักรู้ทางสังคมมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2546). **กิจกรรมกลุ่มโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : อนุรักษ์การพิมพ์.
- ทองเรือน อมรัชกุล. (2533). **กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ. ติศนา แจมมณี. (2545). **กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ : นิชินแอดเวอร์ไทซิงกรุ๊ป.
- พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์. (2550). **การศึกษาระดับการตระหนักรู้ทางสังคม และการสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย**. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- เยาวพา เตชะคุปต์. (2542). **ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และการสอนกลุ่มสัมพันธ์ :**
ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : บำรุงสาส์น.
- สมจิตร ไชยผง. (2549). **ผลของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ต่อการปรับตัวทางสังคมของนิสิต**
ชั้นปีที่ 1 คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. การศึกษาค้นคว้า
อิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อุทุมพร ศรีวงศ์สมบัติ. (2544). **พัฒนา EQ เค็ได้อย่างไร.** กรุงเทพฯ : แพลนพับลิชชิ่ง.
- Greene, Rhirley R. and Kamimura Mark. (2003). **"Ties that Bind : Enhanced Social**
Awareness Development Through Interaction with Diverse Peers,"
The Annual Meeting of the Association for Study of Higher
Education Portland. <[http:// unweb.hwwilsonweb.com](http://unweb.hwwilsonweb.com)> November,
2009.
- Shaffer, David R. (2000). **Social and Personality Development.** 4th ed. Wadsworth
Thomson Learning.
- Ossimiz, Gunther. (2005). **Information, Communication and Social Awareness.**
Hawai : Hawai University, 2005.

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อควมมีประสิทธิภาพเชิงระบบในการดำเนินงานของ คณะกรรมการสถานศึกษาในจังหวัดกาฬสินธุ์

PROPOSED POLICY FOR SYSTEMATIC EFFECTIVENESS IN WORK PERFORMANCE OF BASIC EDUCATION COMMITTEE: A CASE OF KALSIN PROVINCE

อำนาจ ชนะวงศ์¹

Amnaj Chanawongse¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงนโยบายมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการศึกษาหาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อควมมีประสิทธิภาพเชิงระบบในการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์ย่อยคือ ศึกษาความเหมาะสมและข้อเสนอเพื่อปรับปรุงองค์ประกอบ คุณสมบัติ กระบวนการสรรหา อำนาจหน้าที่ และบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาตลอดจนศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไข คุณภาพการบริหารและการจัดการของโรงเรียนในจังหวัดกาฬสินธุ์ และเพื่อหาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อควมมีประสิทธิภาพเชิงระบบในการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ในระยะที่ 1 เป็นการพัฒนาร่างข้อเสนอเชิงนโยบายจากการออกแบบสอบถามจำนวน 2 ชุด สำหรับกรรมการสถานศึกษา และครู ระยะที่ 2 เป็นการวิเคราะห์และตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ จากผล

---

¹ อาจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Dr.Lecture, Faculty of Education, Mahasarakham University

การวิจัยได้ข้อเสนอเชิงนโยบายดังนี้ (1) วาระในการดำรงตำแหน่ง ครึ่งละ 4 ปี แต่ไม่เกิน 2 วาระติดต่อกัน ควรเปลี่ยนเป็นไม่จำกัดวาระการดำรงตำแหน่งเพราะงานของกรรมการสถานศึกษา เป็นงานที่ทำประโยชน์ให้ชุมชนโดยไม่หวังผลประโยชน์ส่วนตน (2) คุณสมบัติผู้ที่จะเป็นกรรมการไม่ควรกำหนดเฉพาะสัญชาติไทย ควรเปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติที่มีภูมิลำเนาในเมืองไทย ที่มีความรู้ความสามารถได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคณะกรรมการ (3) ควรมีการกำหนดจำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาให้ชัดเจน (4) เรงรัคให้มีการบริหารที่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นเพื่อให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ และตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียน

Abstract

The major purpose of this study was to find out policy recommendations for systematic effectiveness in operation of the Basic Education Committee: A case of Kalasin Province, and minor purposes were: to examine appropriateness and recommendations for improving factors, qualifications, selecting process, authorities, and roles of the Basic Education Committee; and to investigate problems and guidelines for solving them, quality of administration of schools in these areas, and to find out policy recommendations for systematic effectiveness in operation of the Basic Education Committee: A case of Kalasin Province. The study was divided in to 2 phases. Phase 1, developed a draft of policy recommendations from 2 questionnaires for the Basic Education Committee members, and school teachers. Phase 2, analyzed and checked the policy recommendations by meetings with qualified person. From the results of this study, the following policy recommendations were obtained: (1) The period of 4 years in position, but limited not more than 2 terms continue, should be changed to be unlimited term, because this position is non profit and would be beneficial for community.

(2) To allow qualify foreigner to be consultants. (3) Each Basic Education Committee should determine clear schedules for meetings. (4) Provide Authority to generate cooperation between the community and school as well as to evaluate school operating.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความพยายามที่จะใช้หลักการบริหารและจัดการศึกษาโดยคณะกรรมการ การได้มีการดำเนินการมาเป็นระยะๆ จากการประชุมของคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติครั้งที่ 14/2524 ได้ออกระเบียบให้โรงเรียนประถมศึกษาที่มีคณะกรรมการการศึกษาโรงเรียน ละ 5 - 15 คนทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและแสวงหาความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ให้กับโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบว่าด้วย คณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2539 ประกาศ ณ วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2539 กำหนดให้มีคณะกรรมการโรงเรียนทุกโรงเรียนอย่างน้อยโรงเรียนละ 9 - 15 คน ประกอบด้วย กรรมการจาก 3 ส่วน คือจากผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการครูในโรงเรียน จากผู้ปกครองนักเรียนและศิษย์เก่า และจากผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาชน มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายในแผนแม่บท แผนพัฒนาและแสวงหาความร่วมมือจาก

ชุมชน (อุทัย บุญประเสริฐ, 2545) การมีส่วนร่วมโดยผ่านกลไกของคณะกรรมการในระดับต่างๆ ดำเนินไปตามระบบความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการศึกษากับชุมชนที่ดำรงอยู่ กล่าวคือ สถาบันการศึกษาได้รับมอบความไว้วางใจจากชุมชนให้ทำหน้าที่หลักในการกำหนดนโยบายและจัดการเรียนการสอน ชุมชนทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนในกิจกรรมที่สถาบันการศึกษาต้องการความช่วยเหลือ และผู้ที่มาเป็นคณะกรรมการจะรู้สึกว่าจะต้องมีความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับสถาบันการศึกษา มากกว่าคนอื่นๆ ในชุมชน (ศิริกาญจน์ โกสุมภ์, 2542) ความพยายามที่จะทำให้โรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์ในรูปของการกำหนดนโยบายการศึกษา รวมทั้งการดำเนินการต่างๆ ของโรงเรียน ทั้งที่เป็นเรื่องของหลักสูตร การเรียนการสอน ได้ดำเนินการมาเป็นเวลาพอสมควรจากการศึกษาวิจัยของสำนักงานปฏิรูปการศึกษา กระทรวง ศึกษาธิการ ได้พบว่าโรงเรียนยังคงได้รับความไว้วางใจจากชุมชนให้ทำหน้าที่

หลักในการกำหนดนโยบายและการสอน
ความสำเร็จของกระบวนการทำงาน หมายถึง
ความสามารถของคณะกรรมการโรงเรียนใน
การชักชวนให้คนทุกฝ่ายเข้าร่วมในกิจกรรม
ที่คณะกรรมการจัดขึ้นมา และการให้ชุมชน
เข้ามาร่วมในการตัดสินใจในการบริหารของ
โรงเรียน (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545)

ผู้วิจัยซึ่งได้รับมอบหมายจาก
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ให้เป็นผู้อำนวย
การศูนย์พัฒนาบุคลากรทางการศึกษาจังหวัด
กาฬสินธุ์ ซึ่งมีนิสิตที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน
ครูผู้สอนและผู้บริหารหน้าที่เกี่ยวข้องกับ
การศึกษาในจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นจำนวน
มาก จึงได้เจาะจงศึกษาการดำเนินงานของ
คณะกรรมการ การสถานศึกษาของโรงเรียนใน
จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีจำนวนกรรมการสถาน
ศึกษาทั้งสิ้น 6,816 คน โรงเรียนจำนวน
671 โรง ครูผู้สอน 8,753 คน และจำนวน
นักเรียน 161,558 คน โดยพิจารณาถึง
เกณฑ์ต่าง ๆ ดังนี้ คือ 1) ความเป็นไปได้
(possibility) 2) ความมีประโยชน์ (utility)
3) ความครอบคลุม (comprehensiveness)
4) ความกระจ่าง (clarity) 5) ความ
ถูกต้อง (rightness) 6) ความเหมาะสม
(appropriateness) เพื่อสร้างสรรค์งานให้
บรรลุเป้าหมาย หน่วยงานอย่างต่อเนื่อง (Hoy

และ Miskel, 2001) ผลที่ได้รับจากการวิจัย
ในครั้งนี้ จะได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการ
เพิ่มประสิทธิผลเชิงระบบของคณะกรรมการ
สถานศึกษาในจังหวัดกาฬสินธุ์

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ
ศึกษาหาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความมี
ประสิทธิผล เชิงระบบในการดำเนินงานของ
คณะกรรมการสถานศึกษาในจังหวัดกาฬสินธุ์
มีวัตถุประสงค์ย่อยดังนี้

1. ศึกษาความเหมาะสม และข้อ
เสนอเพื่อปรับปรุงองค์ประกอบ คุณสมบัติ
อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา
2. ศึกษาความเห็นต่อ คุณภาพการ
บริหาร และความมีประสิทธิผลของกลุ่มของ
คณะกรรมการสถานศึกษา
3. ศึกษาความเห็นต่อคุณภาพการ
บริหารและการจัดการของโรงเรียนในจังหวัด
กาฬสินธุ์จังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงนโยบาย
(Policy Research) ซึ่งได้จำแนกกระบวนการ

วิจัย ออกเป็น 2 ระยะเวลา (Phase) คือ

ระยะที่ 1 เป็นขั้นตอนการร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย (Developing tentative policy recommendations) จากประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวัตถุประสงค์การวิจัยแต่ละประเด็นที่แตกต่างกันดังนี้

1. การศึกษาความเหมาะสม และข้อเสนอเพื่อปรับปรุง องค์ประกอบ คุณสมบัติ กระบวนการสรรหา อำนาจหน้าที่ และบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาและการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขตามอำนาจหน้าที่และบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา

2. การศึกษาความคิดเห็นต่อคุณภาพการบริหารและการจัดการของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา

ระยะที่ 2 เป็นขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อเสนอเชิงนโยบาย (Analysis of recommendations) ที่ได้รับการวิจัยในขั้นตอนที่หนึ่งไปวิเคราะห์ข้อเสนอแนะโดยการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อยืนยันร่างข้อเสนอแนะให้เป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาความเหมาะสมและข้อเสนอเพื่อปรับปรุงองค์ประกอบ

คุณสมบัติ กระบวนการสรรหา อำนาจหน้าที่และบทบาท ของคณะกรรมการสถานศึกษา ในจังหวัดกาฬสินธุ์ และการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขตามอำนาจหน้าที่การศึกษา ความเห็นต่อคุณภาพการบริหารและการจัดการของโรงเรียนในจังหวัดกาฬสินธุ์ แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อเสนอเชิงนโยบาย และการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อประสิทธิผลเชิงระบบในการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาในจังหวัดกาฬสินธุ์ที่เหมาะสมและเป็นไปได้มาอภิปรายผลดังนี้

1. วาระในการดำรงตำแหน่ง 4 ปี แต่เป็นได้ 2 วาระติดต่อกัน ผลการวิจัยได้รับข้อคิดเห็นว่า การเป็นกรรมการสถานศึกษาเป็นงานที่เสียสละต้องอุทิศตัว และยากที่จะหาผลประโยชน์จากตำแหน่งนี้และการทำงานหากกรรมการได้มีการทำงานร่วมกันเป็นระยะเวลาติดต่อกันจะก่อให้เกิดคุณประโยชน์ของการทำงานในรูปคณะกรรมการ

2. คณะกรรมการสถานศึกษา ควรมีการกำหนดจำนวนครั้งในการประชุมให้ชัดเจน บางคณะกรรมการสถานศึกษาประชุมปีละ 1-2 ครั้งบางคณะประชุมเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อการแก้ปัญหาดังกล่าวควรกำหนดครั้งของการประชุมของคณะกรรมการเน้นหลัก

การโดยมีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมคิดร่วม
ตัดสินใจ ยอมรับความแตกต่างของบุคคล

3. การกำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการว่าต้องเป็นสัญชาติไทยผลการวิจัยพบว่า ความรอบรู้ ความเสียสละ ประสิทธิภาพมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนา จากสภาพข้อเท็จจริงมีชาวต่างชาติได้เข้ามาอาศัยอยู่ในเมืองไทยพร้อมที่จะให้ความร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุนในกิจกรรมของชุมชน ซึ่งสังคมไทยไม่ควรจะปิดกั้นบทบาทในส่วนนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1) ควรพิจารณาให้ความสนใจในวาระการดำรงตำแหน่ง และจำนวนวาระของการดำรงตำแหน่งติดต่อกัน

2) คุณสมบัติควรจะต้องเปิดกว้างให้ผู้ที่ต้องการจะช่วยเหลือ สนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาให้มีโอกาสได้ทำงานในจุดนี้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา

1) โรงเรียนควรจะมีการประสานกับชุมชนให้มากขึ้นทั้งในส่วนที่เชิญเป็นกรรมการบริหารสถานศึกษา และสนับสนุนให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมการเป็น

คณะกรรมการสถานศึกษา

2) โรงเรียนควรเพิ่มบทบาทในการเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดสำนักต่อชุมชนในการมีส่วนร่วมทางการศึกษาและมีส่วนช่วยประชาสัมพันธ์ อำนวยหน้าที่ และบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาชุมชนได้รับทราบ

3) โรงเรียนควรทำหน้าที่เป็นคู่ประสานงานระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา และคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อหากมีปัญหาหรือแนวทางแก้ไขจะได้ร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหา

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1) ควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการทำวิจัยเพื่อประเมินและหาข้อเสนอแนะในเรื่องนี้อีก เนื่องจากบริบทในการจัดการศึกษาเปลี่ยนแปลงไปอาจทำให้มีความต้องการในการที่จะพัฒนาด้านอื่นๆ เพิ่มมากขึ้น

2) กรณีการวิจัยหรือศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ด้วยการวิจัยเชิงพรรณนา ได้แก่ การศึกษาสำรวจและ/หรือวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาข้อค้นพบนั้นในแนวลึกต่อไป

3) กรณีการวิจัยเพื่อการสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ อาจทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในแนวปฏิบัติใดแนวปฏิบัติหนึ่ง

เพื่อศึกษาผลการเปลี่ยนแปลงและองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติการ

กิตติกรรมประกาศ

4) กรณีการวิจัยเพื่อการประเมินผล เมื่อมีการนำแนวปฏิบัติโคแนวปฏิบัติหนึ่งไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาในระยะหนึ่งควรมีการวิจัยเพื่อประเมินผล

ขอขอบคุณ คณะศึกษาศาสตร์และกองทุนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

คณิ่ง สายแก้ว. (2549). **ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรัศุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

นิพนธ์ เสือก้อน (2545). **การศึกษาความเป็นหุ้นส่วนการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.

ประกอบ คุณารักษ์ (บรรณาธิการ) และคณะ. (2531). **รายงานผลการวิจัย เรื่อง โครงการกรรมการศึกษา เรื่อง รูปแบบความร่วมมือขององค์กรชุมชน (คณะกรรมการการศึกษา) ต่อการพัฒนาคุณภาพ การประณมศึกษา : รายงานฉบับสมบูรณ์**. กรุงเทพฯ: ธนาคารโลกและสำนักงานคณะกรรมการประณมศึกษาแห่งชาติ.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2548). **นโยบายและการวิจัยเชิงนโยบาย**. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Hoy, W.K., and Miskel, C.G. (2001). **Educational administration**. 6th ed.. New York: MacGraw-Hills

Majchrzak, Ann. (1984). **Methods for Policy Research : Applied Social Research Methods Series; Vol 3**. California: SAGE Pub.

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

Knowledge and Understanding Involving to Functional Roles of the Basic Educational Institution Committees Under the Office of Kalasin Educational Service Area Zone 3

บัณฑิต อ้วนละมัย¹, วิเชียร คันศิริกงคณ²

Bandit Uanlamai¹, Vichien Thansirikongkon²

บทคัดย่อ

การศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 284 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา เก็บตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t -test, F -test ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและเป็นราย

¹ นิสิตปริญญาโท, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์, วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M.Ed. Candidate in Public Administration, College of Politics and Governance, Mahasarakham University

² Lecturer, College of Politics and Governance, Mahasarakham University

ข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ที่มีเพศ อายุ ขนาดโรงเรียนและประเภทผู้แทนต่างกันมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($p>.05$) ส่วนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ความรู้ความเข้าใจ, บทบาทหน้าที่, คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

This study of Knowledge and Understanding Involving to Functional Roles of the Basic Educational Institution Committees Under the Office of Kalasin Educational Service Area Zone 3, aimed to examine and compare knowledge and understanding, Involving to Functional Roles of the Basic Educational Institution Committees Under the Office of Kalasin Educational Service Area Zone 3, by examining from the sample of 284 Basic educational institution committee members, obtained using the quota random sampling technique. Data were collected by the use of a questionnaire ; and the collected data were analyzed by mean and standard deviation ; and t-test, F-test were employed for testing hypotheses. The results of the study were as follows : The basic educational institution committees under the Office of Kalasin Educational Service Area Zone 3 had knowledge and understanding of functional roles of the basic educational institution committee as a whole and in each

of all the items at a high level. The basic educational institution committee members under the Office of Kalasin Educational Service Area Zone 3 with different genders, ages, working at schools and types representatives did not have different knowledge and understandings of the functional roles of the basic educational institution committee ($p>.05$). But The basic educational institution committee members under the Office of Kalasin Educational Service Area Zone 3 with different levels of education had different knowledge and understandings of the functional roles of the basic educational institution committee ($p<.05$).

Keywords : Knowledge and Understanding, Functional Roles, The basic educational institution committee members

บทนำ

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามความมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในกฎว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง1 จึงกำหนดให้มีคณะกรรมการซึ่งเป็นองค์คณะบุคคลที่ทำงานร่วมกับสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพคือ คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ซึ่งบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสำคัญต่อการ

จัดการศึกษา ควรมีรูปแบบ และมีความรู้ความเข้าใจ วิธีการทำงานที่ประสานสอดคล้องกันโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาให้บรรลุผล

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาและเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ในการพัฒนาบทบาทหน้าที่และเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

วิธีการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม ประชากรที่ศึกษาคือ ผู้แทนคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาภาพลีนธุ์ เขต 3 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 968 คน จาก 242 โรงเรียน การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตร Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 394 คน การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบโควตา (Quota Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ภาพลีนธุ์ เขต 3 เป็นคำถามแบบตรวจสอบ รายการ (Checklist) แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ใช่ และไม่ใช่

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบ สมมติฐานโดยใช้ t-test ,F-test

ในการแปลผลคะแนนมีเกณฑ์การ แปลความหมายดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 10-12 หมายถึง มี ระดับความรู้มาก

คะแนนเฉลี่ย 5-9

หมายถึง มีระดับความรู้ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 0-4

หมายถึง มีระดับความรู้น้อย

ขอบเขตการศึกษา

1. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวม ข้อมูล ระหว่างเดือนมิถุนายน 2550 ถึงเดือน กันยายน 2550 รวมระยะเวลา 3 เดือน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่ง และขนาด โรงเรียน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ภาพลีนธุ์ เขต 3

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาภาพลีนธุ์ เขต 3

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป

พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 50.40) อายุ 30-39 ปี (ร้อยละ 46.10) รองลงมา คือ อายุ 40-49 ปี (ร้อยละ 22.50) มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 35.90) รองลงมา คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 34.20) เป็นผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารสถานศึกษาอย่างละเท่าๆ กัน และอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก (ร้อยละ 53.50) รองลงมา คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ (ร้อยละ 46.50)

ผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและเป็นรายชื่อทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ วัตถุประสงค์การบริหารงานทั่วไป เพื่อบริหารงานพัสดุของสถานศึกษาให้ มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 12.00$) วัตถุประสงค์การบริหารงานบุคคล เพื่อให้บริการสนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานและอำนวยความสะดวกของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ($\bar{X} = 12.00$) และวัตถุประสงค์การบริหารงานวิชาการ เพื่อให้สถานศึกษา สามารถบริหารจัดการการเงิน การคลังได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 11.87$)

ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	$\bar{X}$	n=284	ระดับ
		S.D.	ความรู้
1. การบริหารงานวิชาการ มุ่งกระจายอำนาจในการบริหารให้สถานศึกษา มากที่สุด โดยกระทรวงกำหนดหลักสูตรแกนกลาง และสถานศึกษา จัดทำหลักสูตรได้เอง	11.70	1.86	มาก
	0		

ตาราง 1 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	$\bar{X}$	n=284	ระดับ ความรู้
		S.D.	
2. วัตถุประสงค์การบริหารงานวิชาการ เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงาน ด้านวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว	11.11 1	3.14	มาก
3. วัตถุประสงค์การบริหารงานวิชาการ เพื่อให้สถานศึกษา สามารถบริหารจัดการการเงินการคลังได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ	11.87 7	1.22	มาก
4. การบริหารงานงบประมาณ มุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้	10.85 7	3.52	มาก
5. วัตถุประสงค์การบริหารงานงบประมาณ เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงาน งบประมาณมีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้	11.32 5	2.77	มาก
6. วัตถุประสงค์การบริหารงานงบประมาณ เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนา หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้	11.83 2	1.41	มาก
7. การบริหารงานบุคคล มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาบริหารงานบุคคล ให้เกิดความคล่องตัว อิสระ ภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล	11.28 3	2.85	มาก
8. วัตถุประสงค์การบริหารงานบุคคล เพื่อให้การดำเนินการด้านงาน บริหารบุคคลถูกต้อง รวดเร็วเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล	11.07 8	3.36	มาก
9. วัตถุประสงค์การบริหารงานบุคคล เพื่อให้บริการสนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานและอำนวยความสะดวกของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย	12.00 7	.00	มาก
10. การบริหารงานทั่วไป มุ่งจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการงานอื่นๆ ให้บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้	11.61 1	2.10	มาก
11. วัตถุประสงค์การบริหารงานทั่วไป เพื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของสถานศึกษาต่อสาธารณชน	11.11 1	3.14	มาก
12. วัตถุประสงค์การบริหารงานทั่วไป เพื่อบริหารงานพัสดุของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ	12.00 0	.00	มาก

ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ที่มีเพศ และขนาดโรงเรียนต่างกันมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่แตกต่างกัน ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 การเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ที่มีเพศและขนาดโรงเรียนต่างกัน

ตัวแปร	n=284		t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.		
เพศ				
ชาย	11.60	.78	11.36	1.24
หญิง	1.983	.054		
ขนาดโรงเรียน				
ขนาดเล็ก	11.51	1.08	.530	.596
ขนาดใหญ่	11.44	1.00		

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ที่มีอายุ และเป็นประเภทผู้แทนต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่แตกต่างกัน แต่คณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคณะกรรมการที่มีการ

ศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี และระดับปริญญาตรี มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่สูงกว่าระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ดังแสดงในตาราง 3-4

ตาราง 3 การเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ที่มีอายุ ระดับการศึกษาเป็นประเภผู้แทนต่างกัน

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
อายุ	ระหว่างกลุ่ม	5.221	3	1.740	1.594	.191
	ภายในกลุ่ม	305.691	280	1.092		
	รวม	310.912	283			
ระดับการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	18.189	2	9.094	8.730	.000*
	ภายในกลุ่ม	292.723		281	1.042	
	รวม	310.912		283		
ประเภผู้แทน	ระหว่างกลุ่ม	7.813	3	2.604	2.406	.068
	ภายในกลุ่ม	303.099	280	1.082		
	รวม	310.912	283			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ระดับการศึกษา	ค่ากว่าปริญญาตรี			
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี	
	$\bar{X}$	11.117	11.539	11.742
ต่ำกว่าปริญญาตรี	11.117	-	.020*	.000*
ปริญญาตรี	11.539	-	-	.375

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคพลินธุ์ เขต 3 ได้ผลสรุปดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคพลินธุ์ เขต 3 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าด้านวัตถุประสงค์การบริหารงานทั่วไปเพื่อบริหารงานพัสดุของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคพลินธุ์ เขต 3 มีความรู้ความเข้าใจถึงปัญหาในการบริหารและจัดการงานพัสดุ และครุภัณฑ์ของโรงเรียน ซึ่งเป็นสาเหตุจากการขาดแคลนงบประมาณจากทางส่วนกลาง เพื่อใช้สำหรับปรับปรุงและพัฒนา งานดังกล่าวเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริวัตร บุญประสพ2 ได้ศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา : ศึกษากรณีโรงเรียนชุมชนบ้านสวาย สังกัดสำนักงานการประถม

ศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนให้ความรู้ ความสำคัญเป็นอย่างมากในการปฏิบัติหน้าที่ในด้านการให้คำปรึกษาเสนอแนะแนวทาง แสวงหา และให้สนับสนุนด้านการเงิน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อการจัดการศึกษาและพัฒนาโรงเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การบริหารงานงบประมาณ มุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคพลินธุ์ เขต 3 มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการงบประมาณน้อย รวมถึงสภาพการตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารด้วย อาจเป็นเพราะว่า ในส่วนของการบริหารงบประมาณนั้นเป็นเรื่องของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา จึงไม่สามารถเข้าไปปรับทราบข้อมูลในส่วนดังกล่าวได้

2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีเพศต่างกันมีความรู้ความเข้าใจไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า ความรู้ความเข้าใจการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่มีข้อจำกัดในด้านเพศ มีแรงจูงใจเท่าเทียมกันไม่ว่าจะหญิงหรือชาย ซึ่งสามารถที่จะแสดงออกได้ทั้งอารมณ์

ความรู้สึก เจตคติ และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นมาจากสามัญสำนึกภายในจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตต์ญญู เทียมปฐม3 ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรราช พบว่า เพศ อายุ สถานภาพสมรส และระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับความพอใจในการปฏิบัติงาน

3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีอายุต่างกันมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า การที่จะได้ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ไม่มีข้อจำกัดด้านอายุ เว้นเสียแต่ควรมีการคัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความเชื่อถือในตัวของคณะกรรมการ จากคณะครูและนักเรียนของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเกิด ครุเจริญ4 ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น พบว่า ความเหมาะสมของหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกหน้าที่

4. คณะกรรมการสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งผลต่อการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานในด้านต่างๆ ของโรงเรียน จึงทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีระดับการศึกษาสูง มีความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพล อินทรประเสริฐ5 ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า กรรมการที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ มีผลต่อการปฏิบัติงานต่างกัน

5. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นประเภทผู้แทนต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ทุกประเภท นั้นมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง แต่มีความคิดเห็นในการปฏิบัติงานไม่เหมือนกัน อาจจะเป็นเพราะว่า การได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อพัฒนาโรงเรียน มีความแตกต่างกัน เพราะ

ภาระหน้าที่งานประจำของแต่ละบุคคลนั้นมีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐ คาคสนิท6 ได้ศึกษาบทบาทที่คาดหวังกับการปฏิบัติจริงของคณะกรรมการโรงเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ในทางปฏิบัติคณะกรรมการโรงเรียนมัธยมศึกษาได้แสดงบทบาทของคนในระดับปานกลาง โดยเฉพาะการร่วมกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาโรงเรียนมีบทบาทค่อนข้างน้อย จึงทำให้บทบาทที่คาดหวังกับการปฏิบัติงานจริงของคณะกรรมการโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามจึงแตกต่างกัน

6. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกันมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของแต่ละโรงเรียน มีลักษณะการปฏิบัติเหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ระพีพัฒน์ศิริจันทร์ 7 ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปาน

กลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบกับตามสถานภาพพบว่าไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาลสินธุ์ เขต 3 มีส่วนร่วมในคำเสนอแนะทางและมีส่วนร่วมในการบริหาร ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา ด้านให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ด้านให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

2. เน้นให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคน เกิดความตระหนักในความรับผิดชอบ เสียสละเวลาเพื่อประโยชน์ส่วนรวมในการบริหารจัดการต่างๆ ของโรงเรียนให้มากขึ้น

3. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

กิตติกรรมประกาศ

ในการทำกรวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วง
ไปด้วยดีจากความกรุณาและความช่วยเหลือ
อย่างดียิ่งจาก ดร.พิศาล มุกตราชมี กรรมการ
ควบคุมวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์
ดร.ไพฑูรย์ สุขศรีงาม ประธานกรรมการ

สอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.อดิศร เนาวนนท์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
คุณพัฒนศักดิ์ จันทร์สมุด ที่ให้คำปรึกษาใน
การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์
สำเร็จรูปในครั้งนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงยิ่ง

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548). **คู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. โรงพิมพ์การศาสนา. กรุงเทพฯ
- ศิริวัตร บุญประสพ (2541). **การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียน
ประถมศึกษา : ศึกษากรณีโรงเรียนชุมชนบ้านสวาย สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษจังหวัดสุรินทร์**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม มหาสารคาม
- รัตต์บุญญ เทียนปฐม (2537). **ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการมหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช**. ภาคนิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบัน
พัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพฯ
- บุญเกิด ควรเจริญ (2544). **การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น**.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น ขอนแก่น
- สุรพล อินทรประเสริฐ (2542). **การปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี**. การ
ศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐปาศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาสารคาม

- ประเสริฐ คาคสนิท (2542). **การศึกษาที่คาดหวังกับการปฏิบัติจริงของคณะกรรมการโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ.**
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น ขอนแก่น
- ระพีพัฒน์ ศิริจันทร์ (2545). **ปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น.**
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มหาสารคาม

ผลการแนะแนวตามทฤษฎีเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม เพื่อลดความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลาง

Guidance Based on National Emotive Theory for Decreasing Anxiety about Entrance Examinations for Higher Educational Institutions in the Central System

สุกานดา ภาาระเวช¹, พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์², ศิริศักดิ์ จันฤไชย³

Sukanda Pharawet¹, Pattananunom Stabhornwong², Sirasak Chanluechai³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลางของนักเรียนโดยใช้ (1) วิธีสอนตามโปรแกรมการแนะแนวตามทฤษฎี เหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม และ(2) วิธีสอนตามแผนการจัดกิจกรรมในคาบแนะแนว 2) เปรียบเทียบความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลางของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังการทดลองใช้ วิธีสอนตามโปรแกรมการแนะแนวตามทฤษฎี เหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M.Ed. Candidate in Education Psychology, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Assistant Professor, Faculty of Education, Mahasarakham University

³ Associate Professor, Faculty of Education, Mahasarakham University

และ วิธีสอนตามแผนการจัดกิจกรรมในคาบแนะแนว และ 3) เปรียบเทียบความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลางระหว่างนักเรียนที่ได้รับวิธีสอนตามโปรแกรมการแนะแนวตามทฤษฎี เหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม และกลุ่มที่ได้รับวิธีสอนตามแผนการจัดกิจกรรมในคาบแนะแนว กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย จำนวน 40 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) กำหนดเป็นกลุ่มทดลอง 1 จำนวน 20 คน ใช้วิธีการสอนตามโปรแกรมการแนะแนวตามทฤษฎี เหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม และกลุ่มทดลอง 2 จำนวน 20 คน ใช้วิธีการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมในคาบแนะแนว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) โปรแกรมกิจกรรมการแนะแนวตาม ทฤษฎี เหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม (2) แผนการจัดกิจกรรมในคาบแนะแนว และ (3) แบบวัดความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลาง มีการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t -test (dependent samples) และ t -test (independent samples) ผลการวิจัย ปรากฏดังนี้

1. ก่อนการทดลองใช้ วิธีสอนตามโปรแกรมการแนะแนวตามทฤษฎีเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม นักเรียนมีความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลาง ก่อนทดลอง โดยรวมและรายข้อ 29 ข้อ อยู่ในระดับมาก และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 28 ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเองไม่รู้ว่าสมควรเข้าศึกษาคณะอะไรหรือสถานการศึกษาแห่งไหนดี ภายหลังจากทดลอง พบว่าความวิตกกังวลโดยรวมและรายข้อ 21 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง และอยู่ในระดับน้อย 9 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 29 ข้าพเจ้ารู้สึกว่ายังไม่รู้เคล็ดลับในการสอบเข้าศึกษาต่อ ส่วนการทดลอง วิธีสอนตามแผนการจัดกิจกรรมในคาบแนะแนว นักเรียนมีความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลางก่อนและหลังทดลอง โดยรวมและรายข้อทุกข้อ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 28 ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองไม่รู้ว่าสมควรเข้าศึกษาคณะอะไร หรือสถานการศึกษาแห่งไหนดี

2. การทดลองใช้ วิธีสอนตามโปรแกรมการแนะแนวตามทฤษฎี เหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม กับนักเรียนกลุ่มที่ 1 พบว่ามีความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลางระหว่างก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการทดลองใช้ วิธีสอนตามแผนการจัดกิจกรรมในคาบแนะแนวกับนักเรียนกลุ่มที่ 2 พบว่ามีความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ระหว่างก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน

3. นักเรียนที่ได้รับวิธีสอนตามโปรแกรมการแนะแนวตามทฤษฎี เหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม มีความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลาง ลดลงมากกว่ากลุ่มนักเรียนที่ได้รับวิธีสอนตามแผนการจัดกิจกรรมในคาบแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ความวิตกกังวล, การสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

Abstract

The purposes of this study were : 1) to examine anxieties about higher educational institution entrance examinations in the central system of students using the (1) teaching method according to the guidance program based on national emotive theory, and those using teaching method according to the plans for organization of activities in the guidance periods. 2) to compare anxieties about higher educational institution entrance examinations in the central system of students between before experiment and after the experiment by using the (1) teaching method according to the guidance program based on the national emotive theory, and the (2) teaching method according to the plans for organization of activities in the guidance periods, and 3) to compare anxieties about higher educational institution entrance examinations in the central

system of students between the students treated by teaching method according to the guidance program based on the national emotive theory and those treated by the (2) teaching method according to the plans for organization of activities in the guidance periods. The sample consisted of 40 students obtained from Suwanaphuma Wittayalai School through the purposive sampling technique. They were classified into experimental group 1 with 20 students treated by the teaching method according to guidance program based on the national emotive theory, and experiment group 2 with 20 students treated by the teaching method according to the plans for organization of activities in the guidance periods. The instruments used in the study were a guidance activities program based on the national emotive theory, and the plans for organization of activities is the guidance periods as well as a scale on anxiety about higher educational institution entrance examinations in the central system. The collected data were analyzed by mean, standard deviation, t-test (dependent samples), and t-test (independent samples).

The results of the study were as follows:

1. The experiment through the teaching method according to the guidance program base on the national emotive theory , the students had anxieties about higher educational institution entrance examinations in the central system before experiment as a whole and in each of the 29 items at a high level and 1 item at a medium level. The item with the highest mean was Item 28 : I feel myself that I don't know which faculty or which educational institution I would rather apply for study. After the treatment, their anxieties as a whole and in each of the 21 items were at a medium level, and 9 items at a low level. The item with the highest mean was Item 29 : I feel that I haven't known any

trick for entrance examinations, and the students treated by teaching method according to the plans for organization of activities in the guidance periods they had anxieties about higher educational institution entrance examinations in the central system before and after experiment as a whole and in each of all the items at a high level. The item at the highest mean was Item 28: I feel myself that I don't know which faculty or which educational institution I would rather apply for study.

2. The experiment through the teaching method according to the guidance program based on the national emotive theory, the students had anxieties about higher educational institution entrance examinations in the central system between before and after the experiment different at the .05 level of statistical significance, and the experiment to using the (2) teaching method according to the plans for organization of activities in the guidance periods, the students had anxieties about higher educational institution entrance examinations in the central system between before and after experiment don't to difference.

3. The students through the teaching method according to the guidance program based on national emotive theory have anxieties about higher educational institution entrance examinations in the central system lower than those through the (2) teaching method according to the guidance periods at the .05 level of statistical significance.

Keywords : anxiety, entrance examinations at higher educational institutions

บทนำ

มหาวิทยาลัยถือว่าเป็นสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่นักเรียนต้องการจะเข้าเรียนมากที่สุด (ลันย์ วรรณโชค. 2536 : 1–2) ดังนั้นการแข่งขันในการเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาที่สูงตามไปด้วย 'แอดมิชชั่นส์' (Admission) คือ ระบบกลางการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (CentraI University Admissions System : CUAS) ที่เริ่มใช้ทำ การคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาปีการศึกษา 2549 แทนระบบเอ็นทรานซ์ที่ใช้อยู่เดิมโดยจะนำผลการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่ามาพิจารณาร่วมกับผลสอบของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ มหาวิทยาลัย/สถาบันได้ผู้เรียนที่มีความรู้ ความสามารถ และความถนัดตรงตามสาขาที่เรียนนักเรียนได้สนใจเรียนทุกวิชาตามหลักสูตร ในช่วงการประกาศผลการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในทุกปี และพบว่านักเรียนไม่เข้าใจในระบบคะแนน ผิดหวังจากการเลือกลงคะแนน ผิดหวังจากการสอบเกิดความคับข้องใจ ความวิตกกังวล ในการเปลี่ยนแปลงระบบการคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา

จากระบบเอ็นทรานซ์เดิม (admission) ทำให้นักเรียนยังไม่คุ้นเคยทำให้เกิดความรู้สึกงุ่นงายใจ วิตกกังวล การแข่งขันกันส่งผลให้เกิดความวิตกกังวล ท้อแท้ สิ้นหวัง และนักเรียนเกิดความคิดและอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม (ไทยรัฐ. 2551 : 22) ผู้วิจัยจึงได้นำโปรแกรมการแนะแนวตามทฤษฎีว่าด้วยเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ซึ่งทฤษฎีนี้แนวคิดที่ว่าอารมณ์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต อารมณ์ที่ไม่เหมาะสมจะเกิดพฤติกรรม เสรีวิตกกังวล สิ้นหวัง ประเมินตนเองในแง่ลบ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดที่ไร้เหตุผล อารมณ์ที่ไม่มั่นคงให้ได้ทราบถึงทัศนคติเกี่ยวกับตนเองเกี่ยวกับชีวิตที่สมเหตุสมผลมากขึ้น (ฉวีวรรณ ใหม่คามิ. 2541 : 4 ; อ้างอิงมาจาก Levitt. 1967 : 68) ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้ทราบถึงทัศนคติเกี่ยวกับตนเอง การใช้ชีวิตที่สมเหตุสมผลมากขึ้น มีการแก้ปัญหาได้ตรงจุด โดยการใช่วิธีปฏิบัติกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง ส่วนการจัดกิจกรรมในคาบแนะแนวมีทั้งหมด 8 กิจกรรม เป็นการจัดกิจกรรมที่พัฒนาผู้เรียนทางด้านร่างกาย อารมณ์สังคม การแนะแนวการศึกษาต่อและอาชีพ โดยการสำรวจผลการเรียน เป้าหมายชีวิต วางแผนการศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาอื่นๆ และ

การใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษา (กรมสามัญศึกษา. 2541 : 5)

โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 มีจำนวนนักเรียน เพิ่มขึ้นในทุกปีการศึกษา ผู้ปกครองและนักเรียนเห็นความสำคัญของการศึกษานิยม ส่งลูกหลานเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา ครูประจำชั้นปฏิบัติหน้าที่การสอนในคาบกิจกรรม เน้นแนวแทนครูเน้นแนว โดยใช้วิธีสอนตาม แผนการจัดกิจกรรมในคาบเน้นแนว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงพัฒนาวิธีการสอนตามโปรแกรมการ เน้นแนวตามทฤษฎีว่าด้วยเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม เพื่อเปรียบเทียบกับ วิธีการสอน เน้นแนวตามแผนการจัดกิจกรรมในคาบ เน้นแนวเพื่อลดความวิตกกังวลในการสอบ คัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ในระบบกลางของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 เพื่อให้ นักเรียน ลดความวิตกกังวล สามารถตัดสินใจศึกษาต่อในคณะ/สาขา วิชาที่ตนเองถนัด มีความสุขในสิ่งที่ตนได้ คิดตัดสินใจ เข้าใจขั้นตอนการสอบซึ่งจะนำไป ใช้ในการศึกษาต่ออย่างมีความสุข และเป็น ผลผลิตที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. ศึกษาความวิตกกังวลในการสอบ คัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ในระบบกลางของนักเรียนที่ได้รับวิธีสอนตาม โปรแกรมการเน้นแนวตามทฤษฎี เหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม และวิธีสอนตาม แผนการจัดกิจกรรมในคาบเน้นแนว

2. เปรียบเทียบความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกรับบุคคลเข้าศึกษาในสถาบัน อุดมศึกษาในระบบกลางของนักเรียนระหว่าง ก่อนและหลังการทดลองโดยวิธีสอนตาม โปรแกรมการเน้นแนวตามทฤษฎี เหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม และวิธีสอนตาม แผนการจัดกิจกรรมในคาบเน้นแนว

3. เปรียบเทียบความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกรับบุคคลเข้าศึกษาในสถาบัน อุดมศึกษาในระบบกลางระหว่างนักเรียนกลุ่ม ที่ได้รับวิธีสอนตามโปรแกรมการเน้นแนวตาม ทฤษฎี เหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม และ กลุ่มที่ได้รับวิธีสอนตามแผนการจัดกิจกรรม ในคาบเน้นแนว

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียน มีระดับความวิตกกังวล ในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลาง ระหว่างก่อนและ หลังการทดลองโดยวิธีสอนตามโปรแกรมการแนะแนวตามทฤษฎี เหตุผล อารมณ์ และ พฤติกรรม และโดยวิธีสอนตามแผนการจัดกิจกรรมในคาบแนะแนว แตกต่างกัน

2. ระดับความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลางของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับวิธีสอนตามโปรแกรมการแนะแนวตามทฤษฎี เหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม และกลุ่มที่ได้รับวิธีสอนตามแผนการจัดกิจกรรมในคาบแนะแนว แตกต่างกันภายหลังการทดลอง

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 ปีการศึกษา 2551 ที่มีระดับความวิตกกังวลในระดับสูง จำนวน 73 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียน จำนวน 40 คน ได้มาโดย

การเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จำแนกเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 20 คน ได้รับวิธีสอนตามโปรแกรมทฤษฎี เหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม และกลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 20 คน ได้รับวิธีสอนตามแผนการจัดกิจกรรมในคาบแนะแนว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. โปรแกรมกิจกรรมการแนะแนวตาม ทฤษฎี เหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม จำนวน 12 โปรแกรม

2. แบบวัดความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลาง (Admission) เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 อันดับ จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .28 ถึง .69 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .85

การดำเนินการวิจัย

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ทั้ง 2 กลุ่มโดยใช้ แบบวัดความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลาง

2. ดำเนินการทดลองโดยให้กลุ่มทดลอง 1 ได้รับวิธีสอนตามโปรแกรมการแนะแนวตามทฤษฎีเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ใช้เวลาเรียนโปรแกรมละ 50 นาที และกลุ่มทดลอง 2 ได้รับวิธีสอนตามแผนการจัดกิจกรรมในคาบแนะแนว ใช้เวลาเรียน 6 สัปดาห์ทั้ง 2 กลุ่ม

3. ทดสอบหลังเรียน (Post-test) ทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้แบบวัดความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลางชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลางของนักเรียนได้รับวิธีสอนตามโปรแกรมการแนะแนวตามทฤษฎีเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม และได้รับวิธีสอนตามแผนการจัดกิจกรรมในคาบแนะแนว โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลางของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังการทดลองได้รับวิธีสอน

ตามโปรแกรมการแนะแนวตามทฤษฎีเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม และได้รับวิธีสอนตามแผนการจัดกิจกรรมในคาบแนะแนว โดยใช้ t-test (Dependent Samples)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลางระหว่างนักเรียนที่ใช้วิธีสอนตามโปรแกรมการแนะแนวตามทฤษฎีเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม และนักเรียนที่ได้รับวิธีสอนตามแผนการจัดกิจกรรมในคาบแนะแนวโดยใช้ t-test (Independent Samples)

ผลการวิจัย

1. การทดลองโดยใช้วิธีสอนตามโปรแกรมการแนะแนวตามทฤษฎีเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม นักเรียนมีความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลาง ก่อนทดลองโดยรวมและรายชื่อ 29 ชื่อ อยู่ในระดับมาก และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ชื่อ โดยชื่อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ชื่อ 28 ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเองไม่รู้จะสมัครเข้าศึกษาคณะอะไรหรือสถานการศึกษาแห่งไหนดี และหลังทดลอง โดยรวมและรายชื่อ 21 ชื่อ อยู่ใน

ระดับปานกลาง และอยู่ในระดับน้อย 9 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 29 ข้าพเจ้ารู้สึกว่ายังไม่รู้เคล็ดลับในการสอบเข้าศึกษาต่อ และการใช้วิธีสอนตามแผนการจัดกิจกรรมในคาบแนะแนว นักเรียนมีความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลางก่อนและหลังทดลอง โดยรวมและรายข้อทุกข้อ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 28 ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเองไม่รู้จะสมัครเข้าศึกษาคณะอะไร หรือสถานการศึกษาแห่งไหนดี

2. การทดลองโดยใช้วิธีสอนตามโปรแกรมการแนะแนวตามทฤษฎี เหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม นักเรียนมีความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลางระหว่างก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการทดลองใช้วิธีสอนตามแผนการจัดกิจกรรมในคาบแนะแนว นักเรียนมีความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระหว่างก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน

3. นักเรียนที่ได้รับวิธีสอนตามโปรแกรมการแนะแนวตามทฤษฎี เหตุผล

อารมณ์ และพฤติกรรม มีความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลาง ลดลงมากกว่านักเรียนที่ใช้วิธีสอนตามแผนการจัดกิจกรรมในคาบแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. การทดลองใช้วิธีสอนตามโปรแกรมการแนะแนวตามทฤษฎี เหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม นักเรียนมีความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลาง ก่อนทดลอง โดยรวมและรายข้อ 29 ข้อ อยู่ในระดับมาก และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 28 ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเองไม่รู้จะสมัครเข้าศึกษาคณะอะไรหรือสถานการศึกษาแห่งไหนดี และหลังทดลอง โดยรวมและรายข้อ 21 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง และอยู่ในระดับน้อย 9 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 29 ข้าพเจ้ารู้สึกว่ายังไม่รู้เคล็ดลับในการสอบเข้าศึกษาต่อ ผลการศึกษาพบเช่นนี้อาจเนื่องมาจากโปรแกรมการแนะแนวตามทฤษฎี เหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม เป็นกระบวนการที่

ช่วยเหลือและพัฒนาให้นักเรียนให้ตระหนักถึงการคิดที่ไม่สมเหตุสมผลทำให้เกิดอารมณ์ความรู้สึก และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมโดยความจริงแล้วความทุกข์ที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากความคิดที่มาจากเรื่องราวหรือเหตุการณ์ การเปลี่ยนแปลงความคิดที่ไม่สมเหตุสมผล อารมณ์ที่ไม่มั่นคง แล้วให้มีวิธีการคิดที่ถูกต้อง จะทำให้เกิดทัศนคติที่ดีแก่ตนเอง ให้ได้ทราบถึงทัศนคติเกี่ยวกับตนเองเกี่ยวกับชีวิตที่สมเหตุสมผลมากขึ้น การแก้ปัญหาได้ตรงจุด โดยการใช้สติปัญญากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง (ฉวีวรรณ ไหม่คามิ. 2541 : 5-6 ; อ้างอิงมาจาก Levitt. 1967 : 68) ส่งผลทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความวิตกกังวลลดลง สอดคล้องกับการวิจัยของฉวีวรรณ ไหม่คามิ (2541 : 53) ได้ศึกษาความคิดวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่าความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

การใช้วิธีสอนตามแผนการจัดกิจกรรมในคาบแนะแนว นักเรียนมีความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลางก่อนและหลังทดลอง

โดยรวมและรายชื่อทุกข้อ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 28 ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเองไม่รู้จะสมัครเข้าศึกษา คณะอะไร หรือสถานการศึกษาแห่งไหนดี ผลการศึกษาพบเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการใช้วิธีสอนตามแผนการจัดกิจกรรมในคาบแนะแนว เป็นการดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวแก่นักเรียนทุกๆ คนซึ่งนักเรียนเป็นผู้สร้างความรู้หรือค้นพบความรู้สึกด้วยตนเองแสวงหาความรู้ความรู้อย่างตนเอง กระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการร่วมและกิจกรรม และประเมินผลตามวัตถุประสงค์ (กรมสามัญศึกษา. 2541 : 5) ดังนั้นจึงไม่ส่งผลต่อการลดความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลาง สอดคล้องกับการวิจัยของศิริศักดิ์ แสงอาษามาศ (2548 : 86-90) ได้ศึกษาความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อระบบอุดมศึกษาแบบใหม่ของนักเรียนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าระดับความวิตกกังวลของนักเรียนชายและหญิงที่มีต่อการสอบคัดเลือกในระบบใหม่อยู่ในระดับสูง การเปรียบเทียบความวิตกกังวลที่มีต่อการสอบคัดเลือกระบบใหม่กับความวิตกกังวลทั่วไป แตกต่างกัน โดยที่นักเรียนชายมีความวิตกกังวลสูงกว่านักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

และนักเรียนมีความวิตกกังวลในเรื่อง GPA และเปอร์เซ็นต์ไทม์มาก

2. นักเรียนมีความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลางระหว่างก่อนและหลังการทดลองใช้วิธีสอนตามโปรแกรมการแนะแนวตามทฤษฎี เหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 1 ผลการศึกษาพบเช่นนี้อาจเนื่องมาจากก่อนการทดลองนักเรียนยังคงมีอารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และความคิดที่ไม่สมเหตุสมผลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลาง แต่เมื่อนักเรียนได้ทดลองใช้โปรแกรมการแนะแนวตามทฤษฎีเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรมซึ่งรูปแบบการจัดกิจกรรม วิธีการเทคนิคต่างๆ ตามทฤษฎีเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม เป็นกระบวนการที่ช่วยเหลือและพัฒนาให้นักเรียนให้ตระหนักถึงการคิดที่ไม่สมเหตุสมผล จะทำให้เกิดอารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมโดยความจริงแล้วความทุกข์ที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากความคิดที่มาจากเรื่องราวหรือเหตุการณ์ การเปลี่ยนแปลงความคิดที่ไม่สมเหตุสมผลให้มีวิธีการคิดที่อย่างถูกต้องจะทำให้เกิด

ทัศนคติที่ดีแก่ตนเอง (พนม ลีมาอารีย์. 2533 : 160) ส่งผลทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ลดความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อได้ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของรัศมี เพ็ชรมีศรี (2546 : 67) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎี เหตุผลและอารมณ์ที่มีต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองในการลดความเครียดของนักศึกษาแผนกธุรกิจพยาบาล โรงเรียนเทคโนโลยีพระจันทร์ ปีการศึกษา 2546 พบว่าหลังการให้คำปรึกษานักเรียนมีคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองก่อนและหลัง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นคะแนนความเครียดก่อนและหลังให้คำปรึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีคะแนนความเครียดลดลง

การทดลองใช้วิธีสอนตามแผนการจัดกิจกรรมในคาบแนะแนว นักเรียนมีความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระหว่างก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 1 ผลการศึกษาพบเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมในคาบแนะแนว เป็นรูปแบบของการจัดกิจกรรมที่ใช้กับนักเรียนทุกคน และไม่ได้

เน้นที่จะแก้ไขปัญหาของนักเรียนในการจัดกิจกรรมแนะแนวนั้นเน้นให้นักเรียนค้นพบความรู้สึกด้วยตนเอง แสวงหาความรู้ความ รู้ด้วยตนเอง (อาภา จันทรสกุล. 2536 : 29) ดังนั้นการจัดกิจกรรมในคาบแนะแนว จึงไม่สามารถลดความวิตกกังวลการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลางของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของเผด็จ ภูประจักษ์ศิลป์ (2545 : 73) ได้ศึกษาการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษา พบว่าการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าการจัดบริการแนะแนวด้านการบริการให้คำปรึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษานานกลางและใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ได้แก่ ด้านบริการ รวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล การบริการสนเทศ การจัดวางตัวบุคคล การบริการติดตามผลและประเมินผล และการจัดกิจกรรมการแนะแนวเพื่อให้นักเรียนค้นพบตนเอง และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. นักเรียนที่ใช้วิธีสอนตามโปรแกรมการแนะแนวตามทฤษฎี เหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม มีความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลาง ลดลงมากกว่านักเรียนที่ใช้วิธีสอนตามแผนการจัดกิจกรรมในคาบแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 2 ผลการศึกษาพบเช่นนี้อาจเนื่องมาจากโปรแกรมการแนะแนวตามทฤษฎีเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม มีรูปแบบการจัดกิจกรรม วิธีการ เทคนิคต่างๆ เป็นกระบวนการที่ช่วยเหลือและพัฒนาให้นักเรียนให้ตระหนักถึงการคิดที่ไม่สมเหตุผล จะทำให้เกิดอารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมโดยความจริงแล้วความทุกข์ที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากความคิดที่มาจากเรื่องราวหรือเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงความคิดที่ไม่สมเหตุผล ให้มีวิธีการคิดที่อย่างถูกต้อง จะทำให้เกิดทัศนคติที่ดีแก่ตนเอง มีกระบวนการรับรู้ ความคิด ความเชื่อ ทัศนคติ ทำให้เปลี่ยนพฤติกรรมที่เน้นกระบวนการทางปัญญา (Ellis and Whiteley. 1997 : 45-47) ส่งผลทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ลดความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อได้ ส่วนวิธีสอนตามแผนการจัดกิจกรรมใน

คาบแนะแนวเน้นการช่วยเหลือนักเรียนในลักษณะการให้บริการและกระบวนการช่วยเหลือ เพื่อให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง เข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อม สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี สามารถพัฒนาความรู้ความสามารถของตนได้อย่างเต็มที่ สามารถเลือกและตัดสินใจได้อย่างฉลาด และสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ของคนได้อย่างเหมาะสม (พนม ลีมาอารีย์. 2533 : 3–5) ซึ่งไม่ได้เน้นการเปลี่ยนแปลงความเชื่อหรือความคิดที่ไม่มีเหตุผลของบุคคล เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรม ดังนั้นจึงผลการจัดกิจกรรมในคาบแนะแนวจึงไม่ส่งผลทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่ออลดลง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกุงศรี จุลนะมานี (2545 : 66) ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมแนะแนวอาชีพที่มีต่อการคัดเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมสมบูรณ์สาธิต มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว พบว่านักเรียนที่เข้าร่วมการแนะแนวอาชีพตามโปรแกรมการแนะแนวอาชีพ มีคะแนนการเลือกอาชีพในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระดับความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลาง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นครูแนะแนวหรือครูผู้รับผิดชอบควรหาแนวทางการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้ให้นักเรียนได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ในการเตรียมสอบตัวคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลาง ส่งผลทำให้นักเรียนมีสุขภาพจิตที่ดีและมีความวิตกกังวลลดลงได้

2. ผลจากการวิจัย พบว่าควรมีการเผยแพร่สารสนเทศเกี่ยวกับการลดความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลางให้กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ได้มีความรู้ความเข้าใจซึ่งเป็นลดความวิตกกังวลให้กับนักเรียน

3. โรงเรียนควรมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาสภาพปัญหาต่างๆ ของนักเรียน เช่น ปัญหาส่วนตัวและครอบครัว ปัญหาทางด้านความสัมพันธ์กับคนอื่น ปัญหาที่เกิดจากการเรียน ตลอดจนปัญหาอื่นๆ เพื่อให้ นักเรียนมีทางออกใน

การแก้ไขปัญหาต่างๆ

เรียน และอาชีพผู้ปกครอง ว่ามีผลต่อค้ำ
ความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคล
เข้าศึกษาของนักเรียนหรือไม่

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาและเปรียบเทียบระดับ
ความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคล
เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลาง
ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่มีสถานภาพส่วน
ตัวแตกต่างกัน เช่น เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการ

2. ควรศึกษาและเปรียบเทียบเกี่ยว
กับตัวแปรอื่นๆ เช่น ขนาดโรงเรียน สถานที่
ที่ตั้งโรงเรียน รวมทั้งการความสัมพันธ์ของ
ระดับความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือก
บุคคลเข้าศึกษาของนักเรียนและครู เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). **แผนการจัดกิจกรรมในคาบแนะแนว
ของศูนย์พัฒนาคุณภาพงานแนะแนว.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
 กุญศรี จุลนะมานี. (2545). **ผลของการใช้โปรแกรมแนะแนวอาชีพที่มีต่อการคัดเลือก
อาชีพของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมสมบูรณสาธิต
มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
 ฉวีวรรณ ใหม่คำมี. (2541). **ความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตอำเภอเมือง
จังหวัดมหาสารคาม.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
 ไทยรัฐ. (16 พฤษภาคม 2551). **นักเรียน ม.6 ระเบิดขมับดับอนาคต เหตุเครียดจัดสอบ
แอดมิสชั่นไม่คิด.** ไทยรัฐ, หน้า 22.
 ถิ่นย์ วรรณโชคก. (2536). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการปรับตัวของ
นิสิตปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนเรศวรที่เข้าเรียนด้วยการสอบคัดเลือกจากทบวง
มหาวิทยาลัย และสอบคัดเลือกจากระบบโควตา ปีการศึกษา 2535.** วิทยานิพนธ์
กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- เผด็จ ภูประจําศิลป์. (2545). **การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา.** วิทยานิพนธ์ วท.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พนม ลิมอารีย์. (2533). **การแนะแนวเบื้องต้น.** กรุงเทพฯ : โอเคียนสโตร์.
- รัศมี เพชรศรี. (2546). **ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเหตุผลและอารมณ์ที่มีต่อ การพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองและลดความเครียดของนักเรียนแผนกธุรกิจพยาบาล โรงเรียนเทคโนโลยีชนะพลพันธ์ นครราชสีมา ปีการศึกษา 2546.** การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศิริศักดิ์ แสงอาษามาศ. (2548). **ความวิตกกังวลที่มีต่อการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาระบบใหม่ของนักเรียนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่.** การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อาภา จันทรสกุล. (2536). **ทฤษฎีและการให้คำปรึกษา.** กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา การศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Eills, A and, J.M Whiteley. (1997). **The Therretical and Empirical Foundation of Ration-Emotion Therapy.** Pacific Grove : Brooks Cole Publishing.

การพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

Developing a Model of Learning from Learner-Centered Action

ฉลาด จันทรสสมบัติ¹

Chalard Chantarasombat¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารที่พัฒนาขึ้น 2) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่ผู้เรียนเป็นสำคัญจากการสอนรายวิชาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น 3) ศึกษาความพึงพอใจของนิสิตปริญญาโทที่มีต่อคุณภาพการสอนของอาจารย์และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และ 4) ศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของการเรียนการสอน กลุ่มผู้ร่วมวิจัย คือนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 ศูนย์ศรีสะเกษ จำนวน 46 คน ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยประยุกต์ใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ใช้ควบคู่กับแผนการดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หนังสือชุดวิชาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น วิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .20-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ .80 แบบบันทึกหลังการปฏิบัติ แบบสอบถามความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อคุณภาพการสอนของอาจารย์ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ

---

¹ รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Associate Professor Dr., Lecturer, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University.

.75 และประเด็นการสนทนากลุ่มในการวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จผลการจัดการเรียนรู้รายวิชา สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีประสิทธิผล และค่า t -test แบบ Dependent ผลการวิจัย พบดังนี้

การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบหลัก คือ การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มี 6 ชั้น และแผนการดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 13 กิจกรรมย่อย ประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า (1) ความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด (2) ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก กับแผนการดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

2. ผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่มีองค์ประกอบหลัก คือ การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 6 ชั้นตอน และใช้ควบคู่กับแผนการดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 21 กิจกรรมย่อย เป็นรูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้ 1) แผนดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่พัฒนาขึ้นโดยรวมมีประสิทธิภาพของกระบวนการต่อประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ $84.86/78.03$ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด 2) ดัชนีประสิทธิผลของแผนดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากการปฏิบัติโดยรวมมีค่าเท่ากับ $.5392$ ซึ่งแสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนร้อยละ 53.92 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนระหว่างหลังเรียนกับก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$ 4) ความคงทนในการเรียนรู้หลังจากการสอนไปแล้ว 2 สัปดาห์ ผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยระหว่างหลังเรียนแล้ว 2 สัปดาห์กับหลังเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$ แสดงว่ามีความคงทนต่อการเรียนรู้

3. ความพึงพอใจของนิสิตปริญญาโทที่มีต่อคุณภาพการสอนของอาจารย์และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ในรายวิชาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ

มากที่สุด คือ ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านทักษะการสอนของอาจารย์(ทฤษฎี) ด้านเนื้อหา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิต ด้านทักษะการสอนของอาจารย์(ปฏิบัติ) เรียงตามลำดับ ส่วนด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

4. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของผลการจัดการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีผลลัพธ์ หลังจากใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมควบคู่กับแผนดำเนินงานกิจกรรมการเรียนรู้ มีองค์ประกอบสำคัญ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การกำหนดความต้องการ เป้าหมาย การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ในรายวิชาตั้งแต่เริ่มแรก 2) ความตระหนักรู้สึก นึกคิดเจตคติที่ดี มีความรับผิดชอบต่อรายวิชาที่เรียน ทั้งงานเดี่ยวและงานกลุ่ม 3) มีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุตามข้อตกลงร่วมกันที่วางไว้ 4) บรรยากาศในการเรียน อาจารย์ผู้สอนเป็นอำนวยความสะดวก กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ที่รอบด้านทั้งโปรแกรม มีหนังสือชุดวิชา สื่อ เครื่องมือการศึกษาค้นคว้า การบันทึกหลักการปฏิบัติ(AAR) และมีตัวอย่างกรณีศึกษาจากรุ่นพี่ๆ เพื่อเทียบคุณภาพของงาน 5) ประเมิน สรุปการดำเนินงาน ในผลลัพธ์จากรูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่อผู้เรียนจริงทั้งภาคความรู้ ความรู้สึก และทักษะการปฏิบัติงาน ภาคสนาม 6) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และเครือข่ายการเรียนรู้ เกิดชุดความรู้ที่ผ่านการปฏิบัติ

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ, การเรียนรู้จากการปฏิบัติ, การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

Abstract

The Purposes of this study were to: 1) develop a model of learning from learner-centered action of Master of Education degree Program in Educational Administration students, 2) examine effects of using the model of learning from

learner-centered action from teaching the education Provision for Local Development Course, 3) examine the Master of Education Program students' satisfaction with the quality of teaching of the instructor and with the teaching aids, and 4) examine factors of success of results of learning from learner-centered action of learning and teaching. A group of research participants consisted of 46 Master of Education degree Program in Educational Administration students enrolled at Si Sa Ket Educational Service Center in the first semester of the academic year 2009. The research methodology used was the research and development research by applying participatory action research together with plans for organization of learning activities, a series of book in supplement to Education Provision for Local Development Course, Video, an achievement test with discriminating powers ranging .20-1.00 and a reliability of .80, an after action review, note-taking from, a questionnaire on student's satisfaction with instructor's teaching quality, and issues of focus group discussion on an analysis of factors of success in organization of learning of the course. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, effectiveness index, and t-test were as follows:

1. In developing the model of learning from learner-centered action by implementing the methods of learning by action of Marquardt(1999) in developing plans for learning together with learner-centered action, and development of learning from learner-centered action of Chantarasombat (2009) in analyzing and making stages of participatory action research and plans for organization of learning activities through 5 experts, the following were found: (1) The model of learning from learner-centered action as a whole was appropriate at the highest level. (2)The practical feasibility of the model of learning from learner-centered action as a whole was appropriate at the highest level. (3) The congruence of the model of learning from learner-centered action together with the plans

for organization of learning activities was also appropriate at the highest level.

2. For the efficiency of the model of learning from learner-centered action in participatory action research at 6 stage and using the model together with organization of learning activities in 13 sub activities, the following were found: 1) The efficiency of the developed plans for learning from learner-centered action as a whole was 84.86/78.14 which was in conformity with the standard established requirement of 80/80. 2) The effectiveness index of the plans for learning from learner-centered action as a whole was .5392, showing that the learner increased their knowledge from before learning at 53.92 percent. 3) The learners' learning achievement mean scores before and after learning were different at the .05 level of statistical significance. 4) After learning and 2 weeks after learning the learners had different learning retention mean score at the .05 level of statistical significance, showing that the learners still had learning retention.

3. The Master of Education Program students' satisfaction with the instructor's teaching quality and learning aids in the Education Provision for Local Development Course as a whole was at the highest. When each aspect was considered, it was found that their satisfaction was also at the highest level in each of these aspects: content, instructor's teaching skills(in theory), instructor's teaching skills(in practice) instructor's characteristics, measurement and evaluation, instructor-student relationship, and learning aids respectively.

4. After using participatory action research together with plans for organization of learning activities, there were 6 major factors of success of the results of organization of learning from learner-centered action: 1) participation in action, determining needs, goals, and measurement and evaluation of learning in this course from the beginning; 2) awareness, positive attitudes, responsibility

for the course being learned in individual and group work; 3) intention to act to achieve the established agreement; 4) learning climate, the instructor being facilitator to stimulate learning in all sides throughout the program, having series of course books, media and tools for study, note-taking on accounts of after action review(AAR), having examples of case studies from the previous batches of students to compare the quality of works; 5) evaluation, summarization of work operation in the results from the model of learning from real learner-centered action for learners in knowledge, feelings and skills in field study; and 6) learning sharing among learners, instructor and learning network to generate the set of knowledge through practice.

Keywords : developing a model, learning from action, learner-centered learning and instruction

บทนำ

สังคมไทยควรสนับสนุนและส่งเสริมผู้สร้างความรู้ และมีผู้ใช้ความรู้ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและความสามารถทางการแข่งขัน โดยมีเป้าหมายทางสังคม เพื่อให้สังคมไทยมีคุณค่า สังคมน่าอยู่ โดยใช้หลักการทางศาสนา คือ ขันธ 5 ของสังคมได้แก่ ศีลธรรม ปัญญา เศรษฐกิจถูกต้อง รัฐถูกต้อง และสังคมเข้มแข็ง(ไพบุลย์ วัฒนศิริ ธรรม. 2546: 13-14) สอดคล้องกับแผน

พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2545–2549) ที่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนา คือ สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน คนไทยมีคุณธรรมนำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพ และทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน อยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และอยู่ในประชาคมโลก

ได้อย่างมีศักดิ์ศรี สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
2549 : 46-47)

เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการ
ศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มุ่งเน้น
ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา
และสถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนาจัดการ
ศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ รวมไปถึงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
ที่มุ่งเน้นการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และการ
พัฒนาระบบบริหารจัดการในสถานศึกษาให้
มีประสิทธิภาพและสามารถปรับตัวให้ทันกับ
สภาพที่เปลี่ยนแปลง (กระทรวงศึกษาธิการ.
2542 : 2 -3) และมีการกำหนดเป็นนโยบาย
ให้สถาบันอุดมศึกษาจัดกระบวนการศึกษาผ่าน
หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อเข้าไปช่วย
เหลือและวิจัยการดำเนินงานของหน่วยงาน
สถาบันทางการศึกษา องค์กรบริหารส่วน
ตำบล/เทศบาล กลุ่มเครือข่ายองค์กรชุมชน
และอื่น ๆ และร่วมวิจัยในระดับสถาบันที่
สามารถเพิ่มมูลค่าทรัพย์สินทางปัญญา โดย
มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพื่อทำความเข้าใจ
กับปัญหาและภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้อง
กับความต้องการของท้องถิ่นหลายรูปแบบ
ในเชิงสหวิชาการ และการเรียนรู้จากการ
ปฏิบัติ เน้นการใช้กระบวนการวิจัยเป็นตัว

ชี้นำในการศึกษา เพื่อการพัฒนางานและ
การเรียนรู้ที่มีความหมายที่เป็นระบบมากขึ้น
(กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 48-49)การ
จัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งระดับ
ประกาศนียบัตรบัณฑิต ระดับปริญญาโท
และระดับปริญญาเอก ของคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มุ่งให้ผู้เรียนได้
ทบทวน ไตร่ตรองการเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติและ
ความตระหนักภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของ
ความเป็นคนไทย เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้
อย่างต่อเนื่อง และให้สอดคล้องกับบริบทของ
สังคมไทย สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา
ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
2542 และที่แก้ไขเพิ่ม พ.ศ. 2545 ซึ่งเน้นการ
พัฒนาที่คนเป็นศูนย์กลาง คนในชุมชน หรือ
องค์กรต้องมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อ
ให้สอดคล้องกับสภาวะของโลกที่เปลี่ยนไป
สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
มีความสมดุลในลักษณะองค์รวม ดังนั้นการ
รู้จักตนเอง รู้จักโลกภายนอก รู้จักทรัพยากร
และสามารถจัดการทรัพยากรเพื่อเพิ่มมูลค่า
สร้างงานสร้างรายได้ พึ่งพาตนเอง ลดราย
จ่าย ค้นหาเอกลักษณ์ความเป็นตัวของตัว
เองและองค์กร เป็นแนวทางของการพัฒนา
ที่ยั่งยืน โดยการจัดการ ศึกษาเพื่อพัฒนา
ท้องถิ่นเป็นรายวิชาหนึ่ง ที่เน้นการเรียนรู้

ควบคู่กับการปฏิบัติ พัฒนาคน การงานและองค์กรให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่เกิดการพึ่งพาตนเอง พัฒนางานให้มีความต่อเนื่อง นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ส่งผลถึงความเชื่อมั่น ความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทั้งส่วนบุคคล และกลุ่มองค์กร มีการจัดการ คน งาน เงิน วัสดุอุปกรณ์และเวลาที่สอดคล้องกับบริบท และสภาพของท้องถิ่น เกิดการพัฒนางานที่มีประสิทธิภาพ บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งการค้นหาคำตอบของการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลที่กระจายอำนาจในการบริหารจัดการ นำไปสู่การเรียนรู้จากการปฏิบัติในบริบทที่เป็นจริง ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและนำมาสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และยกระดับความรู้ของบุคคลและกลุ่มผู้เรียน (ฉลาด จันทรสุมบัติ. 2550 : 4-6) ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นเป็นตัวเชื่อมโยงการเรียนของผู้เรียนและชุมชนที่เน้นทั้งภาคความรู้ ภาคปฏิบัติ และความรู้สึกรู้สึกต่อการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 สมควรที่จะได้นำไปสู่การปฏิบัติจริง สร้างองค์ความรู้ใหม่ของการเรียนรู้จากการปฏิบัติในระดับ

พื้นที่แบบมีส่วนร่วมทั้งอาจารย์ผู้สอน นิสิต และผู้นำในชุมชน จึงมีความหมายต่อการเรียนรู้ และควรค้นหาความรู้ความจริงร่วมกันว่าการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นอาจารย์สอนในระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องแสวงหารูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญร่วมกับนิสิตและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ค้นหาความรู้ความจริงที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทสังคมไทย ที่จะนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่อย่างมีความหมาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาคนในระดับบัณฑิตศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิจัยเรื่อง รูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 ในรายวิชาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ศูนย์การศึกษาศรีสะเกษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมควบคู่กับแผนดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเครือข่ายการเรียนรู้ หากค้นพบวิธีการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพจะนำไปสู่การเรียนรู้แบบบูรณาการ และประยุกต์ใช้กับตัว

บ่งชี้การประกันคุณภาพสถานศึกษา ตลอด
ทั้งเป็นแนวทางสำหรับอาจารย์ผู้สอน และ
วงวิชาการในการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ
และประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้
จากการปฏิบัติที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของ
นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบ
การเรียนรู้จากการปฏิบัติที่ยึดผู้เรียนเป็น
สำคัญจากการสอน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการ
ศึกษา 2552
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของ
นิสิตปริญญาโทที่มีต่อคุณภาพการสอนของ
อาจารย์และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ในภาค
เรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552
4. เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จ
ผลการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญของการเรียนการสอน ในภาคเรียนที่
1 ปีการศึกษา 2552

คำถามการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติ
ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญที่เหมาะสมควรเป็น
อย่างไร
2. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของรูปแบบ
การเรียนรู้จากการปฏิบัติที่สอดคล้อง
กับบริบทในรายวิชาที่สอนควรเป็นอย่างไร

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้รูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติ
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในระดับปริญญาโท
ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
2. ทราบปัจจัยแห่งความสำเร็จของ
การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่
เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนิสิตระดับปริญญาโท
ที่เรียนในรายวิชาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา
ท้องถิ่น
3. เป็นแนวทางในการวางแผน และ
พัฒนางานการจัดการเรียนการสอน หนังสือ
ตำรา เอกสารประกอบการสอน และเครื่อง
มือในการพัฒนางาน นวัตกรรมการเรียน
รู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญใน
ระดับบัณฑิตศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ องค์การใฝ่เรียนรู้ของ ไมเคิล มาร์ควอร์ตท์ (Marquardt, Michael. 1999 : 4-8, 33) ในกรอบที่ว่า การเรียนรู้ขององค์กร คือ การเรียนรู้จากการปฏิบัติ เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งกระบวนการและเป็นโปรแกรมที่ทรงอำนาจที่คนกลุ่มเล็กๆ มารวมกันแก้ปัญหาที่แท้จริงของคนที่เกิดในการทำงาน ขณะเดียวกันก็เน้นไปที่การเรียนรู้ ซึ่งมาร์ควอร์ตท์ ได้สร้างสมการในการเรียนรู้จากการปฏิบัติ (Action Learning/action reflection Learning) เกี่ยวข้องในการใคร่ครองปัญหาที่เป็นจริงโดยใช้ สูตร L (learning-การเรียนรู้)= P(programmed knowledge-ความรู้เดิม) + Q(questioning insights-การตั้งคำถาม) + R (reflection-การสะท้อนผล) และมีรูปแบบของการเรียนรู้ที่สำคัญ 6 องค์ประกอบ คือ

- 1) ปัญหา
- 2) การจัดตั้งกลุ่ม
- 3) การตั้งคำถามและกระบวนการสะท้อนผล
- 4) การวางแผนที่นำไปสู่การปฏิบัติจริง
- 5) ข้อตกลงตามตัวชี้วัดและการเรียนรู้จากการปฏิบัติของทีม

6) ผู้อำนวยการความสะดวก และผู้วิจัย ได้นำเอารูปแบบการเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในรายวิชาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ในส่วนของการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มี 6 ขั้นตอน และแผนดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มี 11 กิจกรรมย่อย ของฉลาด จันทรสมบัติ (Chantarasombat. C., 2552 : 424-427) มาพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อค้นหาคำตอบรูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่เหมาะสม โดยประยุกต์ใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และแผนการดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีองค์ประกอบหลัก 1) การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมี 6 ขั้นตอน คือ

- (1) การกำหนดประเด็น และเป้าหมายร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนและผู้เรียน
- (2) การวางแผนในการทำงานร่วมกัน
- (3) การปฏิบัติตามแผนและปรับปรุงพัฒนางาน
- (4) ประเมินผล และการสะท้อนผล การเรียนรู้
- (5) สรุปผลการดำเนินงาน และ

(6) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 2) แผนการดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้มี 13 กิจกรรมย่อย คือ

(1) การสร้างข้อตกลงในการกำหนดแผนจัดการเรียนรู้งานกลุ่มและงานเดี่ยว

(2) ทดสอบก่อนเรียน/วัดความรู้เดิม

(3) แนะนำชุดวิชาเครื่องมือ นวัตกรรม การเรียนรู้

(4) ดำเนินการตามแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ตามประเด็นการเรียนรู้ของชุดวิชาและจากกรณีศึกษา

(5) ทดสอบระหว่างเรียนโดยการคิดวิเคราะห์ และใช้แบบบันทึกหลังการปฏิบัติ(AAR)

(6) นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าจากการปฏิบัติจริงของกลุ่มในห้องเรียน และให้สมาชิก ผู้วิจัยสะท้อนผลอภิปรายซักถาม

(7) สรุปผล เขียนรายงานการศึกษา ค้นคว้าเป็นรูปเล่ม

(8) นำเสนอ และสะท้อนผลการศึกษาชุดวิชาเป็นแฟ้มสะสมผลงานรายบุคคล ในชั้นเรียน

(9) ประเมินผลภาคความรู้ทดสอบ หลังเรียน

(10) ประเมินผลภาคความรู้หลัง

เรียนจบแล้วอีก 2 สัปดาห์

(11) ประเมินผลการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาโดยรวมโดยใช้การสนทนากลุ่มย่อยและการอภิปรายกลุ่มใหญ่

(12) การประเมินความพึงพอใจในการสอนของอาจารย์ผู้สอน

(13) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ชุดความรู้ของทีมที่จัดแจ้งในเวทีระดับเครือข่ายการเรียนรู้

ระเบียบวิธีวิจัย

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำแนกได้

1.1 ผู้วิจัยหลัก คือ ผู้วิจัย และทำหน้าที่สอนในรายวิชาการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาท้องถิ่น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 ศูนย์ศรีสะเกษ

1.2 ผู้ร่วมวิจัย

1.2.1 คือ นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 และเรียนในรายวิชาการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาท้องถิ่น ศูนย์ศรีสะเกษ ทั้งหมด 47 คน เป็นกลุ่มทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณา

คัดเลือกได้เป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัยจำนวน 45 คน ถือเป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ เหนือในการพิจารณากลุ่มตัวอย่างเข้าเรียน และร่วมกิจกรรมตลอดระยะเวลาที่กำหนด มีชิ้นงาน และต้องร่วมสรุปผล สะท้อนผล และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งระดับรายบุคคล และทีมงาน/กลุ่มเรียนรู้

1.2.2 คือ ผู้นำ ผู้รู้

ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนา งาน กิจกรรมและโครงการ ในขอบเขตที่เป็นประเด็น เนื้อหา ของหมู่บ้านต้นแบบ เศรษฐกิจพอเพียง หรือหมู่บ้านแห่งการเรียนรู้ หรือหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็งตามกรอบการศึกษาค้นคว้า ซึ่งเป็นแกนนำของชุมชนถือเป็น ผู้ร่วมวิจัยได้เลือกตามประเด็นที่ศึกษาค้นคว้า ร่วมกัน เป็นผู้ร่วมวิจัยที่ให้ข้อมูล ถ่ายทอด ประสบการณ์ เรื่องเล่า ถอดองค์ความรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จำนวน หมู่บ้านละ 10-15 คน

2. กลุ่มเป้าหมาย

2.1 รายกลุ่ม/ทีมงาน ผู้ร่วม วิจัย 45 คน แบ่งนิสิตออกเป็น 8 กลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน ให้ไปศึกษาร่วมกับผู้นำชุมชน ผู้รู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอ เพียงต้นแบบที่เป็นกลุ่มเป้าหมายตามข้อตกลง ที่ผู้ร่วมวิจัยได้ทำการคัดเลือกเป็นหมู่บ้านที่

จะศึกษาค้นคว้าเป็นกรณีศึกษา ตามเกณฑ์ ที่กำหนด จำนวน 8 หมู่บ้านตามกลุ่มที่กลุ่ม ผู้ร่วมวิจัยได้พิจารณาคัดเลือก ถือเป็นผู้ร่วม วิจัยในระดับชุมชนหมู่บ้าน ๆ ละอย่างน้อย 15 คน ผลลัพธ์ของการเรียนรู้ คือ รายงาน การศึกษาค้นคว้าชุมชนต้นแบบ และบทความ วิชาการ

2.2 รายบุคคล เป็นนิสิตที่

เรียนในรายวิชาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา ท้องถิ่น ศูนย์จังหวัดศรีสะเกษ มาเรียนอย่าง ต่อเนื่อง รวม 45 คน ผลลัพธ์ของการเรียนรู้ คือ การเรียนรู้ด้วยตนเองตามหนังสือชุดวิชา การบันทึกหลังการปฏิบัติ และแฟ้มสะสม ผลงาน

1.3 ระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัย ระหว่างวันที่ 4 มิถุนายน 2552- 5 ตุลาคม 2552 รวมเป็นเวลา 4 เดือน

2. ระเบียบวิธีวิจัย

การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้จาก การปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญครั้งนี้ ใช้ ระเบียบวิธีวิจัยการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยประยุกต์ใช้การวิจัย ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มี 6 ขั้นตอน คือ

- 1) การกำหนดประเด็นและเป้าหมาย ร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนและผู้เรียน
- 2) การวางแผนในการทำงานร่วมกัน

- 3) การปฏิบัติตามแผนและปรับปรุง พัฒนางาน
  - 4) ประเมินผล และการสะท้อนผล การเรียนรู้
  - 5) สรุปผลการดำเนินงาน และ
  - 6) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ควบคู่กับ แผนการดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 13 กิจกรรมย่อย ได้แก่
    - 1) การสร้างข้อตกลงในการเรียนรู้ จากการปฏิบัติทั้งงานกลุ่มและงานเดี่ยว
    - 2) ทดสอบก่อนเรียน/วัดความรู้เดิม
    - 3) แนะนำชุดวิชาเครื่องมือ นวัตกรรม การเรียนรู้
    - 4) ดำเนินการตามแผนจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความประเด็นการเรียนรู้ของชุดวิชาและจาก กรณีศึกษา
    - 5) ทดสอบระหว่างเรียนโดยการ คิดวิเคราะห์ และใช้แบบบันทึกหลังการ ปฏิบัติ(AAR)
    - 6) นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าจาก การปฏิบัติจริงของกลุ่มในห้องเรียน และให้ สมาชิก ผู้วิจัยสะท้อนผลอภิปรายซักถาม
    - 7) สรุปผล เขียนรายงานการศึกษา ค้นคว้าเป็นรูปเล่ม
    - 8) นำเสนอ และสะท้อนผลการศึกษา
  - ชุดวิชาเป็นเพิ่มสะสมผลงานรายบุคคลในชั้น เรียน
  - 9) ประเมินผลภาคความรู้ทดสอบ หลังเรียน
  - 10) ประเมินผลภาคความรู้หลังเรียน จบแล้วอีก 2 สัปดาห์
  - 11) ประเมินผลการเรียนรู้การจัดการ เรียนการสอนในรายวิชาโดยรวมโดยใช้การ สนทนากลุ่มย่อยและการอภิปรายกลุ่มใหญ่
  - 12) การประเมินความพึงพอใจใน การสอนของอาจารย์ผู้สอน
  - 13) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ชุดความ รู้ของทีมที่ชัดเจน
3. เครื่องมือในการวิจัย มี 2 ประเภท คือ เครื่องมือในการพัฒนางาน และเครื่อง มือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำแนกได้ดังนี้
- 3.1 เครื่องมือในการพัฒนางาน ได้แก่
    - 3.1.1 หนังสือ ชุดวิชา การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น
    - 3.1.2 วารสารการบริหาร และพัฒนา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม
    - 3.1.3 แผนดำเนินงาน จัดกิจกรรมการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 6 แผน

3.1.4 บทวิทัศน์ 1) เรื่องบ้านกฎหมาย เศรษฐกิจพอเพียง 2) ปัญญาจากการปฏิบัติ บทเรียนจากพิจิตร 3) การเสริมต่อการเรียนรู้องค์กรชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองของมหาสารคาม

3.2 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัว เลือก จำนวน 110 ข้อ โดยใช้ค่า t-test สัดส่วน 27 % ของ Chung Teh Fan มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ถึง 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.80

3.2.2 แบบบันทึกหลังการปฏิบัติ (After Action Review) ปรับปรุงจากเนาวรัตน์ พลายน้อย (2548: 1-5) และฉลาด จันทรมบัติ (2552 : 119-120) ซึ่งเป็นประเด็นในการตั้งคำถาม มีทั้งหมด 8 ประเด็น คือ

- 1) เราวางแผนไว้อย่างไร อะไรคือจุดหมายในการปฏิบัติงาน
- 2) เมื่อเรากำเนินงานมาระยะหนึ่งแล้วมีอะไรเกิดขึ้น
- 3) สิ่งใดเป็นไปตามแผนที่วางไว้/

ทำไมถึงเป็นเช่นนั้น

4) เรามีปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงานอะไรบ้าง

5) เราสามารถทำอะไรได้ให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

6) มีการจัดบันทึกผลการปฏิบัติงานเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ เรื่องอะไรบ้าง

7) ในการทำงานครั้งต่อไปสิ่งใดที่เราจะปฏิบัติให้แตกต่างจากครั้งที่ผ่านมา

8) ในครั้งต่อไป คาดว่าท่านและกลุ่มของท่านจะนำชิ้นงานอะไรมานำเสนอเล่าเรื่อง หรือแสดงต่อเครือข่ายการเรียนรู้

3.2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อคุณภาพการสอนของอาจารย์และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ รายวิชาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นซึ่งปรับปรุงจากฉลาด จันทรมบัติ (2551: 109) แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ เป็นแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีทั้งหมด 41 ข้อ มีทั้งหมด 7 ด้าน คือ

- 1) ด้านเนื้อหาวิชา
- 2) ด้านทักษะการสอนของอาจารย์ (ทฤษฎี)

3) ทักษะการสอนของอาจารย์ (ปฏิบัติ)

4) ด้านคุณลักษณะของอาจารย์

5) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิต

6) ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

7) ด้านการวัดและประเมินผล

ตอนที่ 3 เป็นคำถาม แบบปลายเปิด เป็นข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ (ระบุ) มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมดนี้เท่ากับ .75

3.2.4 ประเด็นในการสนทนากลุ่ม ผลจากการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่ผ่านมาผู้เรียนได้รับประสบการณ์ การเรียนรู้ตามประเด็นต่อไปนี้มีมากน้อยแค่ไหน อย่างไร มีปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ในองค์ประกอบอะไรบ้าง ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งประเด็นขึ้นใช้การประเมินผลครั้งนี้มีทั้งหมด 11 ประเด็น คือ

- 1) ความรู้ ความเข้าใจ
- 2) ความรู้สึก นึกคิด
- 3) ทักษะการปฏิบัติงานภาคสนาม
- 4) อาจารย์ผู้สอน
- 5) หนังสือ ชุดวิชา
- 6) สื่อ เครื่องมือ เรื่องเล่า
- 7) บันทึกหลังการปฏิบัติ

8) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานและมาเรียน 8 ชิ้นงานกลุ่ม

9) ชิ้นงานเดี่ยว

10) การนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าและ

11) อื่นๆ และให้ผู้ร่วมวิจัยได้จัดอันดับความสำคัญจากอันดับที่ 1 ถึงอันดับสุดท้าย

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.1 การพัฒนาโดยการสร้างรูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำวิธีการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติของมาร์ควอร์คท์ (Marquardt. 1999 : 29) การพัฒนาแผนการเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของฉลาด จันทรสมบัติ (2551 : 192-195) และ การพัฒนาการเรียนรู้อิงจากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของฉลาด จันทรสมบัติ (Chantarasombat,C. 2009 : 424-427) มาพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยปฏิบัติการ

แบบมีส่วนร่วม 6 ขั้นตอน

1) การกำหนดประเด็นและเป้าหมายร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนและผู้เรียน

2) การวางแผนในการทำงานร่วมกัน

3) การปฏิบัติตามแผนและปรับปรุงพัฒนางาน

4) ประเมินผล และการสะท้อนผลการเรียนรู้

5) สรุปผลการดำเนินงาน และ

6) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแผนการดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบ 13 กิจกรรมย่อย ได้แก่

1) การสร้างข้อตกลงในการกำหนดแผนจัดการเรียนรู้ในกลุ่มและงานเดี่ยว

2) ทดสอบก่อนเรียน/วัดความรู้เดิม

3) แนะนำชุดวิชาเครื่องมือ นวัตกรรม การเรียนรู้

4) ดำเนินการตามแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตามประเด็นการเรียนรู้ของชุดวิชาและจากกรณีศึกษา

5) ทดสอบระหว่างเรียนโดยการคิดวิเคราะห์ และใช้แบบบันทึกหลังการปฏิบัติ(AAR)

6) นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าจาก

การปฏิบัติจริงของกลุ่มในห้องเรียน และให้สมาชิก ผู้วิจัยสะท้อนผลอภิปรายซักถาม

7) สรุปผล เขียนรายงานการศึกษาค้นคว้าเป็นรูปเล่ม

8) นำเสนอ และสะท้อนผลการศึกษาคณะวิชาเป็นแฟ้มสะสมผลงานรายบุคคลในชั้นเรียน

9) ประเมินผลภาคความรู้ทดสอบหลังเรียน

10) ประเมินผลภาคความรู้หลังเรียนจบแล้วอีก 2 สัปดาห์

11) ประเมินผลการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาโดยรวมโดยใช้การสนทนากลุ่มย่อยและการอภิปรายกลุ่มใหญ่

12) การประเมินความพึงพอใจในการสอนของอาจารย์ผู้สอน

13) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ชุดความรู้ของทีมที่จัดแจ้งในเวทีระดับเครือข่ายการเรียนรู้ แล้วนำรูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผ่านผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน คือ

1) รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด ด้านวิจัย ประเมินผลและการเรียนรู้

2) รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ชิวพิมาย ด้านการบริหารการศึกษาและนวัตกรรม การเรียนรู้

3) รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ ด้านจิตวิทยาพัฒนาการผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบ

4) ดร.นิราศ จันทระจิต ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน

5) ดร.ธีระวัฒน์ เขี่ยมแสง ด้านการบริหารและการจัดการความรู้ในองค์กร ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญพบ ดังนี้

(1) ความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

(2) ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด และ

(3) ความสอดคล้องของรูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญกับแผนการดำเนินกิจกรรมโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด เช่นกัน

1.2 คำเนิการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีองค์ประกอบหลัก คือ การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 6 ขั้นตอน ใช้ควบคู่กับแผนดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้

13 กิจกรรมย่อยตามที่ระบุในข้อ

1.1 โดยใช้ไปปรับปรุงไป ซึ่งมีการปรับเพิ่มกิจกรรมให้เหมาะสม ความสอดคล้องกับบริบทและมีประสิทธิภาพให้เป็นแผนดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้ย่อยจริงในช่วงที่ 2 แต่ ยังใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 6 ขั้นตอน ส่วนแผนดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทดลองใช้แล้วปรับเป็น 21 กิจกรรมย่อย คือ

1) ตรวจสอบความต้องการ จุดเน้น การวัดผลประเมินในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

2) พิจารณาร่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้มีข้อสรุปเป็นผลลัพธ์ของการเรียนรู้

3) ทบทวนข้อตกลง เป้าหมาย รูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4) ผู้วิจัยหลักและผู้ร่วมวิจัยรับรองรูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติและแผนการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บทบาทหน้าที่รายบุคคลและทีม

5) กำหนดเป้าหมายที่ท้าทาย มีตัวชี้วัดความสำเร็จผลลัพธ์ของผู้เรียนทั้งชั้นงานเดี่ยว ชั้นงานกลุ่ม

6) ใช้กรณีศึกษา/ปฏิบัติการศึกษา

ค้นคว้าจริงของผู้ร่วมวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการลงปฏิบัติภาคสนามตามโครงการที่วางไว้

7) ดำเนินการตามแผนดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน โดยใช้หนังสือชุดวิชาสื่อวิทัศน์ บันทึกหลังการปฏิบัติ(AAR)

8) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการปฏิบัติงานทั้งชิ้นงานเดี่ยวจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน ชิ้นงานกลุ่มรายงานการศึกษาค้นคว้า โดยเทียบเคียงผลงานของนิสิตรุ่นก่อนๆ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนางาน

9) ยกกระดับความรู้โดยบทวิทัศน์และกรณีศึกษาการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น นำไปสู่การวิเคราะห์ สังเคราะห์ตามประเด็น

10) ประเมินผลก่อนเรียนใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และแบบบันทึกก่อนการปฏิบัติ(BAR) ก่อนดำเนินการจัดการเรียนรู้

11) ประเมินผลระหว่างเรียนใช้เครื่องมือวัดตามหนังสือชุดวิชาที่ได้กำหนดในแต่ละบทรวม 8 บท และใช้แบบบันทึกระหว่างการปฏิบัติ(WAR)

12) ประเมินผลหลังเรียนใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ฉบับก่อนเรียนแบบบันทึกหลังการปฏิบัติ(AAR)

13) ประเมินความพึงพอใจต่อการสอนของอาจารย์ และประเด็นในการสนทนากลุ่มวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จ

14) ประเมินความคงทนการเรียนรู้หลังจากเรียนไปแล้ว 2 สัปดาห์ โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ฉบับหลังเรียน

15) การตั้งคำถาม และเสวนากลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่ โดยใช้แผนที่ความคิด ใบงาน และการจดบันทึก

16) เสนอผลการดำเนินงานของกลุ่มเกิดจากการเรียนรู้เป็นทีม รายงานการศึกษาค้นคว้าในกลุ่มใหญ่

17) เสนอผลการดำเนินงานของบุคคลการเรียนรู้ด้วยตนเองจัดทำแฟ้มสะสมกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่

18) ผู้วิจัยหลักเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขผลงานของกลุ่ม/ทีม และรายบุคคล ให้เกิดความสมบูรณ์

19) จัดนิทรรศการแสดงผลงานของกลุ่ม/เดี่ยวในห้องเรียน ให้เกิดความภาคภูมิใจในชิ้นงาน

20) ยกย่ององค์ความรู้การเขียนบทความวิชาการโดยการเรียนรู้จากวารสารวิชาการ วิทยากร และกรณีศึกษา

21) ตัวแทนผู้ร่วมวิจัยนำเสนอผลงานวิชาการในลักษณะของบทความวิจัยบท

การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การดำเนินงานตามแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 :
กำหนดประเด็น
เป้าหมายร่วมกัน

ขั้นที่ 2 :
วางแผนแบบ
มีส่วนร่วม

ขั้นที่ 3 :
ดำเนินการ
ตามแผน และ
ปรับปรุงงาน

ขั้นที่ 4 :
ประเมิน และ
สะท้อนผล

ขั้นที่ 5 :
สรุปผลการดำเนินงาน

ขั้นที่ 6 :
แลกเปลี่ยนเรียนรู้

- 1) สำรวจความต้องการ จุดเน้น การวัดผลประเมินในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 2) พิจารณาร่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้มีข้อสรุปเป็นผลลัพธ์ของการเรียนรู้
- 3) ทบทวนข้อตกลง เป้าหมาย รูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 4) ผู้วิจัยหลักและผู้ร่วมวิจัยรับรองรูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติและแผนการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บทบาทหน้าที่รายบุคคลและทีมงาน
- 5) กำหนดเป้าหมายที่ท้าทาย มีตัวชี้วัดความสำเร็จผลลัพธ์ของผู้เรียนทั้งชั้นงานเดี่ยว ชั้นงานกลุ่ม
- 6) ใช้กรณีศึกษา/ปฏิบัติการศึกษาค้นคว้าจริงของผู้ร่วมวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการลงปฏิบัติภาคสนามตามโครงการที่วางไว้
- 7) ดำเนินการตามแผนดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน โดยใช้หนังสือคู่มือฯ สื่อวีดิทัศน์ บันทึกหลังการปฏิบัติ (AAR)
- 8) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการปฏิบัติงานทั้งชั้นงานเดี่ยว ชั้นงานกลุ่มโดยเทียบเคียงกับผลงานของนิสิตรุ่นก่อนๆ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนางาน
- 9) ยกระดับความรู้โดยบทวีดิทัศน์ และกรณีศึกษาการวิจัยนำไปสู่การวิเคราะห์ สังเคราะห์ตามประเด็น
- 10) ประเมินผลก่อนเรียนใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และแบบบันทึกก่อนการปฏิบัติ (BAR) ก่อนดำเนินการ
- 11) ประเมินผลระหว่างเรียนใช้เครื่องมือวัดคามหนังสือคู่มือฯที่ได้กำหนดในแต่ละบทรวม 8 บท และใช้แบบ บันทึกระหว่างการปฏิบัติ (WAR) จัดทำแฟ้มสะสมผลงาน
- 12) ประเมินผลหลังเรียนใช้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ฉบับก่อนเรียน แบบบันทึกหลังการปฏิบัติ (AAR)
- 13) ประเมินความพึงพอใจต่อการสอนของอาจารย์ และประเด็นในการสนทนากลุ่มวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จ
- 14) ประเมินความคงทนการเรียนรู้หลังจากเรียนไปแล้ว 2 สัปดาห์ โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ฉบับหลังเรียน
- 15) การตั้งคำถาม และเสวนากลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่ โดยใช้แผนที่ความคิด โปแกรมและการจดบันทึก
- 16) เสนอผลการดำเนินงานของกลุ่มเกิดจากการเรียนรู้เป็นทีม รายงานการศึกษาค้นคว้าในกลุ่มใหญ่
- 17) เสนอผลการดำเนินงานของบุคคลการเรียนรู้ด้วยตนเองจัดทำแฟ้มสะสมกลุ่มเล็ก และกลุ่มใหญ่
- 18) ผู้วิจัยหลักเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขผลงานของกลุ่ม/ทีม และรายบุคคล ให้เกิดความสมบูรณ์
- 19) จัดนิทรรศการแสดงผลงานของกลุ่ม/ผลงานเดี่ยวในห้องเรียน ให้เกิดความภาคภูมิใจในชั้นงาน
- 20) ยกระดับองค์ความรู้การเขียนบทความวิชาการโดยการเรียนรู้จากวารสารวิชาการ วิทยากร และกรณีศึกษา
- 21) ตัวแทนผู้ร่วมวิจัยนำเสนอผลงานวิชาการในลักษณะของบทความวิจัยบนเวทีวิชาการ เครือข่ายการเรียนรู้

ภาพประกอบ 1 รูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เวทวิซนาการเครือข่ายการเรียนรู้

ผลจากการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ใช้ควบคู่กับแผนการดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์และพัฒนาการสูงขึ้นทั้งภาคความรู้ ภาคปฏิบัติ ภาคความรู้สึก และมีผลลัพธ์ของผลงานทั้งบุคคล ทีม/กลุ่ม และเครือข่ายการเรียนรู้จริง มีรูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่ผ่านการทดลองใช้ ดังภาพประกอบ 1

2. ผลการให้รูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเบื้องต้นประกอบด้วย 6 ขั้นตอน และใช้ควบคู่กับแผนการดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 21 กิจกรรมย่อย โดยสามารถนำมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

2.1 ประสิทธิภาพของแผนดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่พัฒนาขึ้นโดยรวมมีประสิทธิภาพของกระบวนการปฏิบัติต่อประสิทธิภาพของผลลัพธ์ความรู้ เท่ากับ 84.86/78.03 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด คือ 80/80

2.2 คัดชนีประสิทธิผลของ

แผนดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมมีค่าเท่ากับ .5329 ซึ่งแสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนร้อยละ 53.92

2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ของผู้เรียนระหว่างหลังเรียนกับก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ความคงทนในการเรียน

รู้หลังจากการสอนไปแล้ว 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยหลักได้นำแบบทดสอบฉบับเดียวกันกับฉบับหลังเรียนไปทดสอบซ้ำอีกครั้ง พบว่า ผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยระหว่างหลังเรียนกับหลังเรียนแล้ว 2 สัปดาห์มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ผู้เรียนยังมีความรู้ ความเข้าใจคงอยู่ในชั่วระยะเวลาที่วัดผลนั้น ซึ่งถือว่าผู้เรียนมีความคงทนต่อการเรียนรู้

3. ความพึงพอใจของนิสิตปริญญาโท

ที่มีต่อคุณภาพการสอนของอาจารย์และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ในรายวิชาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.60 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .38 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึง

พอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 6 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ มีค่าเฉลี่ย 4.81 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .26 ด้านทักษะการสอนของอาจารย์(ทฤษฎี) มีค่าเฉลี่ย 4.76 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .35 ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 4.71 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .34 ด้านเนื้อหา 4.67 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .28 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิต มีค่าเฉลี่ย 4.56 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .39 ด้านทักษะการสอนของอาจารย์(ปฏิบัติ) มีค่าเฉลี่ย 4.53 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .45 เรียงตามลำดับ ส่วนด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.25 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .51

4. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของผลการจัดการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลลัพธ์ หลังจากใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมควบคู่กับแผนดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการสนทนากลุ่ม และจัดอันดับความสำคัญของผู้ร่วมวิจัยหรือผู้เรียน คือ

1) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานและมาเรียน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการ เป้าหมาย การวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ในรายวิชาตั้งแต่เริ่มแรก

2) กลุ่มผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จริงตามพฤติกรรมที่พึงประสงค์ครบองค์ประกอบของความรู้ที่คาดหวังทั้ง

(1) ภาควิชาความรู้ ความเข้าใจ ได้แก่ การบูรณาการความรู้ไปใช้ในท้องถิ่น สร้างองค์ความรู้ใหม่ และประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้สู่ท้องถิ่น

(2) ความรู้สึก นึกคิด ได้แก่ มีเจตคติที่ดีในการทำงานเป็นกลุ่ม การเข้าใจสภาพปัญหาของท้องถิ่น เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนเพื่อท้องถิ่น และประทับใจภูมิปัญญาของชุมชน

(3) ทักษะการปฏิบัติงานภาคสนาม

(4) อาจารย์ผู้สอน เป็นผู้อำนวยความสะดวก กระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงจากการเรียนรู้จากการปฏิบัติและการจัดการความรู้

(5) หนังสือ ชูวิชา ได้แก่ มีความสมบูรณ์ครอบคลุมเนื้อหา คำอธิบายรายวิชา ค้นคว้าหาความรู้ได้ เป็นแนวทางนำไปสู่การศึกษา ใช้เป็นเอกสารอ้างอิง ผู้เรียนรู้จัดการประเมินตนเองทั้งก่อนและหลัง และให้ความรู้ที่หลากหลาย

(6) สื่อ เครื่องมือ เรื่องเล่าที่ตีพิมพ์คุณภาพ ที่ผ่านการวิจัย มีการจัดการความรู้และสกัดเป็นองค์ความรู้

(7) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้แบบบันทึกหลังการปฏิบัติ นำไปสู่การสร้างวินัยในการจดบันทึก จัดทำแฟ้มสะสมผลงาน และการวิจัยปฏิบัติการของผู้เรียนต่อไป

(8) มีผลลัพธ์ของงานทั้งชั้นงานกลุ่ม คือ รายงานการศึกษาชุมชนเศรษฐกิจชุมชน ค้นแบบในระดับจังหวัด มีการนำเสนอผลการศึกษาทุกกลุ่ม

(9) เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้หรือของดีในระดับจังหวัด และมีบทความวิชาการนำเสนอในเวทีวิชาการเครือข่ายการเรียนรู้ และชิ้นงานเดี่ยว มีการเรียนรู้ด้วยตนเองตามแผนการเรียนรู้ในหนังสือชุดวิชา และเกิดเป็นแฟ้มสะสมผลงาน ผู้เรียนมีความมั่นใจในการเรียนรู้มากขึ้น

(10) การนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าโดยผ่านการจัดการความรู้ที่ใช้ฐานของการวิจัยในลักษณะบทความวิชาการในเวทีเครือข่ายการเรียนรู้ข้ามศูนย์ และ

(11) เกิดองค์ความรู้จากการวิจัยการศึกษาค้นคว้าโดยผ่านการเรียนรู้จากกรปฏิบัติจริง ซึ่งอาจต้องนำไปปรับปรุงพัฒนาให้มีมาตรฐานสูงขึ้น

อภิปรายผล

1. ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นรูปแบบที่พบว่า มีความสำเร็จบังเกิดผลตามที่คาดหวังไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจาก ในการพัฒนารูปแบบผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดมาจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิด ผลการวิจัยของผู้ทรงคุณวุฒิในระดับสากล และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัยที่ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในเทคนิคการพัฒนา เช่น ใช้แนวคิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติองค์การไฝ่เรียนรู้ของ มาร์ควอร์ดท์ (Marquardt) บูรณาการเทคนิคการพัฒนา ได้แก่ ใช้หลักการทำงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับ คือ

1) ระเบิดจากข้างใน ที่มุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาคน ต้องสร้างความแข็งแกร่งให้คนในชุมชน บุคคลที่เราไปพัฒนาให้มีสภาพความพร้อมที่จะรับเสียก่อน แล้วจึงค่อยออกมาสู่สังคมภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. 2550 : 6) ร่วมกับหลักการเรียนรู้จากการปฏิบัติ หลักการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และอื่นๆ เช่น

1) การกำหนดประเด็นและเป้าหมาย

ร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนและผู้เรียน

- 2) การวางแผนในการทำงานร่วมกัน
- 3) การปฏิบัติตามแผนและปรับปรุงพัฒนางาน
- 4) ประเมินผล การสะท้อนผลและสรุปผลการดำเนินงาน และ
- 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแผนกิจกรรมการดำเนินงานทั้ง 21 กิจกรรมย่อยทำให้เกิดเกิดเป็นภาพลักษณ์ผลงานของผู้เรียนเชิงประจักษ์และ มีการบูรณาการพัฒนาค้นให้เกิดทั้งภาคความรู้ ทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และภาคความรู้สึกนึกคิด เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้ อาจารย์ผู้สอน ตนเอง เพื่อนร่วมชั้นเรียน การค้นพบครั้งนี้สอดคล้องกับสมการทฤษฎีการเรียนรู้จากการปฏิบัติของกรไฟด์การเรียนรู้ของ ค้นพบของมาร์ควอร์ดท์ (Marquardt. 1999 : 29)โดยเพิ่มอีกกิจกรรมคือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Sharing) ดังนั้นสามารถเขียนเป็นหลักการของการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ คือ การเรียนรู้(Learning) เท่ากับความรู้เดิม บวกโปรแกรมการดำเนินงานพัฒนา(Programmed Knowledge) บวกการตั้งคำถาม การบันทึกหลังการปฏิบัติและเสวนา (Question Insight) บวก การได้ตรง สะท้อนความคิด การสรุปผลลัพธ์

ที่เกิดขึ้น (Reflection & conclusion) และบวก การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Sharing) ที่มีความหมายและเป้าหมายชัดเจนของการเรียนรู้ที่ผ่านการปฏิบัติ มีการถอดองค์ความรู้และการจัดการความรู้ของบุคคลและทีม/กลุ่ม ผู้วิจัยเขียนเป็นหลักการ ทฤษฎีการเรียนรู้จากการปฏิบัติในการวิจัยครั้งนี้เป็นสูตรได้ ดังนี้ $L = P + Q + R + S$ ซึ่งมีหลักฐานสำคัญบางส่วนบ่งชี้ความสำเร็จสมควรนำมาวิจารณ์ ได้แก่

1.1 เกิดบุคคลในการเรียนรู้

ทุกกลุ่มมีชุมชนนักปฏิบัติในกลุ่ม 4 กลุ่ม ได้แก่ผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ผู้ปฏิบัติงานกลุ่ม (Practitioner) ผู้จับบันทึก (Note Taker) และผู้ประสานงาน (Network Manager) สอดคล้องกับ ดิลเวิร์ท (Dilworth. 1998 : 35) ตัวเชื่อมสำคัญที่สุดสู่การเรียนรู้จากการปฏิบัติ คือ ผู้นำคนมารวมกันเพื่อแก้ปัญหา ต้องการให้แก้ปัญหาลุล่วง แต่คุณค่าเบื้องต้นอยู่ที่การเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ความสามารถในการเรียนรู้ขององค์กรจะส่งผลการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับ โนนากะและทาเกอชิ (Nonaka and Takeuchi. 1995 : 20-25) การสร้างทีมจัดการเริ่มที่ตัวบุคคลเป็นหลัก สมาชิกในองค์กรเข้าใจบทบาทหน้าที่ในการจัดการความรู้ คือ ผู้จัดการความรู้ตัวจริง เป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานหลัก กลุ่มผู้บริหาร

ระดับกลางเป็นพวกตีความ แปลงความรู้ให้เป็นความรู้ในกระดาษ กลุ่มผู้บริหารความรู้ทำหน้าที่กำหนดเป้าหมาย สร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนและคอยสกัดความรู้ให้เกิดมูลค่า สอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช (2548 : 23-48) บุคคลสำคัญในการจัดการความรู้ในองค์กร ได้แก่ คุณอำนวย เป็นผู้ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ในเชิงกิจกรรม ระบบและวัฒนธรรม คุณกิจ เป็นผู้ปฏิบัติงานกลุ่ม ถือเป็นนักจัดการความรู้หรือ ผู้ดำเนินกิจกรรมประมาณร้อยละ 90 ของทั้งหมด คุณลิขิต เป็นผู้จดบันทึกข้อมูลในกิจกรรมการจัดการความรู้ เรื่องเล่าสรุปแก่นความรู้ บันทึกการประชุม และคุณประสาน เป็นผู้ทำหน้าที่ประสานเครือข่ายการจัดการความรู้ระหว่างกลุ่มองค์กร

1.2 เกิดทีมแห่งการเรียนรู้จากการปฏิบัติซึ่งมีที่มาของความรู้ได้จากการตั้งคำถาม ประเด็นการทำงานที่ทำทายทั้งงานเดี่ยว คือ แฟ้มสะสมผลงาน และงานกลุ่ม คือ การศึกษาชุมชนหมู่เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จะมีการรวมกลุ่มวางแผนดำเนินการแก้ปัญหาด้วยการปฏิบัติจริงจนสำเร็จ สะท้อนผล สรุปบทเรียนเกิดองค์ความรู้ที่เหมาะสม นำไปสู่การแลกเปลี่ยนความรู้และประยุกต์ใช้ความรู้ตามประเด็น

ที่สนใจ เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มหรือทีมที่เหมาะสม บรรลุความมุ่งหวังที่ตั้งไว้ ประกอบด้วย การสร้างความรู้ การจำแนก การจัดเก็บ การนำไปใช้ การประเมินผล และการแลกเปลี่ยนความรู้ สอดคล้องกับ หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. 2550 : 32) ทรงมีพระราชดำริ ความว่า รู้ รัก สามัคคี ซึ่งบุคคลและกลุ่มคนจะต้องรู้ รู้ว่าการจะลงมือทำสิ่งใดนั้น จะต้องรู้เสียก่อน รู้ถึงปัจจัยทั้งหมด รู้ถึงปัญหา และรู้ถึงวิธีการแก้ปัญหา มีความรัก ที่จะต้องพิจารณาเข้าไปที่ลงมือปฏิบัติแก้ปัญหา นั้นๆ และ ความสามัคคีที่จะปฏิบัติลงไปนั้น ควรคำนึงเสมอว่าเราจะทำงานคนเดียวไม่ได้ ต้องทำงานร่วมมือร่วมใจเป็นองค์กรเป็นหมู่คณะ จึงจะมีพลังเข้าไปแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี สอดคล้องกับ ประเวศ วะสี (2545 : 21) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งไม่เพียงพอที่จะทำให้เรื่องนั้นสำเร็จ เพราะคนอื่น ๆ องค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้องไม่ได้เรียนรู้ การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติเท่านั้นจะบังเกิดผลสำเร็จซึ่งต้องจัดการความรู้ผ่านการปฏิบัติเป็นชุดความ

รู้ของแต่ละกลุ่มองค์กร และสอดคล้องกับ เนาวรัตน์ พลายน้อย (2546 : 2-5) ที่กล่าวว่า การจดบันทึกหลังการปฏิบัติ (AAR) ถือเป็น การเรียนรู้ที่สำคัญในการสกัดแก่นของ ความรู้ ข้อค้นพบของบุคคลหรือองค์กรที่ เหมาะสม และสอดคล้องกับ ฉลาด จันทร สมบัติ (Chantarasombat, C. 2009 : 424-427) การเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติซึ่งมีที่มาของ ความรู้ได้จากปัญหา การตั้งคำถาม การแก้ ปัญหาด้วยการปฏิบัติจริงจนเกิดองค์ความรู้ ที่เหมาะสม นำไปสู่การจัดการความรู้ตาม ประเด็นที่สนใจประกอบด้วย การสร้างความ รู้ การจำแนก การจัดเก็บ การนำไปใช้ การ แลกเปลี่ยนความรู้ และการประเมินผลการ เรียนรู้ เกิดเครือข่ายการเรียนรู้กับตัวบุคคล และทีมงานที่กว้างขึ้น โดยใช้ชิ้นงานกลุ่ม ไปนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าในลักษณะ บทความวิชาการ บทเวทีประชุมวิชาการงาน ครบรอบ วันศึกษาศาสตร์ ประจำปี 2552 ณ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กับเครือข่ายการ เรียนรู้ครูเพื่อศิษย์จังหวัดมหาสารคาม จังหวัด อุดรธานี และจังหวัดหนองคาย ทำให้ตัวแทน นิสิตที่ขึ้นนำเสนอมีความภาคภูมิใจ เพราะเมื่อ เสร็จสิ้นการนำเสนอได้รับมอบเกียรติบัตรจาก ผู้บริหารมหาวิทยาลัย และได้รับบทเรียนข้อ เสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไขบทความวิชาการที่

มีมาตรฐาน ทั้งจากวิทยากร ผู้ดำเนินการนำ เสนอผลงาน และผู้นำเสนอผลงานวิชาการ อย่างกว้างขวาง ถือเป็น การสร้างค่านิยมที่ดี ขององค์กร สอดคล้องกับฉลาด จันทรสมบัติ (Chantarasombat, C. 2009 : 454-455) รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักเรียนจังหวัดมหาสารคาม โดยใช้เครือข่ายวิจัยทางการศึกษา ที่เหมาะสม ซึ่งมีจุด เน้นเพิ่มเติมต่อยอดตามรูปแบบในส่วนของ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีความหมาย เพื่อให้การจัดโครงการพัฒนาคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของนักเรียนเป็นไปตามความมุ่ง หมายของกรวิจัย ได้ออกแบบขั้นตอนนี้เป็น ประเด็นที่ทำยว่า โรงเรียนที่เป็นกลุ่มอย่าง จะสามารถคิดเป็น ทำเป็นและแก้ไขปัญหา ได้หรือไม่ โดยส่งเสริมให้โรงเรียนได้การจัดนิทรรศการแสดงผลงาน และนำเสนอ ผลงานวิจัย ภาคบรรยายทั้งในระดับจังหวัด และระดับประเทศ ซึ่งโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง ทั้งสองให้ความสนใจเป็นอย่างดี มาเตรียม จัดนิทรรศการแสดงผลงานวิชาการก่อนวัน งาน 1 วัน แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมและ ความภาคภูมิใจในการนำเสนอผลงานวิจัย ในเวทีวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยขอนแก่น และมีนักเรียน ของโรงเรียนเข้าร่วมเพื่อนำเสนอโครงการงาน

ที่ตนเองและเพื่อน เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ ที่เป็นรูปธรรม

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในรายวิชาที่สอนมีผลลัพธ์เกิดขึ้นจริงกับผู้เรียน ทั้งในส่วนของผลการใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และแผนดำเนินการจัดกิจกรรมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ทั้งกระบวนการภาคปฏิบัติและผลลัพธ์ของภาคความรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างหลังเรียนกับก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีดัชนีประสิทธิผลของผู้เรียนหลังเรียนสูงเพิ่มขึ้นร้อยละ 53.92 และมีความคงทนต่อการเรียนรู้หลังจากเรียนไปแล้ว 2 สัปดาห์กับหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าผู้เรียนมีความคงทนการเรียนรู้ และความรู้สึกของผู้เรียนต่อคุณภาพการสอนของอาจารย์ และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 6 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านทักษะการสอนของอาจารย์(ทฤษฎี) ด้านเนื้อหา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิต ด้านทักษะ

การสอนของอาจารย์(ปฏิบัติ) เรียงตามลำดับ ยกเว้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการออกแบบการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งสำรวจความต้องการ จุดเน้นที่ผู้เรียนสนใจ การวัดผลประเมินผล มีหนังสือชุดวิชาได้เรียนรู้ด้วยตนเอง การมอบหมายงานทั้งงานเดี่ยวและงานกลุ่มพอเหมาะ มีสื่อกรณีศึกษา เทคนิคการเรียนที่หลากหลายชวนให้ผู้เรียนติดตาม สังเกตได้จากผู้เรียนไม่ขาดเรียน และมาเรียนตรงตามเวลา มีเครื่องมือการวิจัยทั้งนวัตกรรม การพัฒนา เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล มีคุณภาพผ่านการทดลองใช้และปรับปรุงพัฒนา การเก็บรวบรวมข้อมูลมีความเที่ยงตรง การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปตามหลักการทางสถิติ และมีความเหมาะสม สอดคล้องกับกลุ่มผู้เรียน ระยะเวลา การสอนแบบบูรณาการทั้งภาคทฤษฎีและเน้นการปฏิบัติจริง มีกรณีศึกษาที่เป็นรูปธรรม บรรยายภาคในการเรียนรู้ การศึกษาค้นคว้าตามประเด็นที่สนใจเป็นสิ่งที่คิดได้ ทำได้ และแก้ปัญหาเป็น สามารถปรับตัวให้บังเกิดความสำเร็จทั้งรายบุคคล และเป็นทีม/กลุ่มได้จริง ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก กระตุ้นเสริมสร้าง ผู้เรียนให้มีประสบการณ์ และพัฒนาการรอบ

ด้าน ซึ่งได้บูรณาการกับหลักการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและการดำเนินงานตามแผนที่หลอมรวมเป็นองค์ประกอบย่อย เกิดเป็นรูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติหลักในการเรียนรู้ที่เหมาะสม สอดคล้องกับ ฉลาดจันทรสมบัติ (Chantarasombat, C. 2009 : 425-426) แผนการจัดการเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รายวิชาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นเป็นแผนที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติตามแผนดำเนินงาน จักกิจกรรมการเรียนรู้ 9 ขั้นตอน คือ

- 1) การสร้างข้อตกลงในการกำหนดแผนการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ในรายวิชาทั้งงานเดี่ยวและงานกลุ่ม
- 2) ทดสอบก่อนเรียน
- 3) จัดการเรียนรู้ตามแผนจัดการเรียนรู้ที่เน้นการวิเคราะห์สังเคราะห์จากกรณีศึกษาทั้งในส่วนของอาจารย์และนิสิต
- 4) มีการจดบันทึกผลการเรียนรู้ในรายวันและรายเดือนลงในแบบบันทึกหลังการปฏิบัติเป็นแฟ้มสะสมงาน
- 5) ทดสอบระหว่างเรียนโดยให้คิดวิเคราะห์
- 6) นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้างานกลุ่ม

- 7) ทดสอบหลังเรียน และ
- 8) ประเมินผลความพึงพอใจในการสอน
- 9) สะท้อนผลการเรียนการสอน แสดงผลงานเดี่ยว/กลุ่ม แผนการเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติมีประสิทธิภาพของกระบวนการต่อประสิทธิภาพของผลลัพธ์เท่ากับ 93.99/80.79 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รายวิชาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มีค่าเท่ากับ 0.5742 ซึ่งแสดงว่า นิสิตมีความรู้เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน ร้อยละ 57.42 และ นิสิตมีความพึงพอใจต่อผลการสอนรายวิชา รายวิชาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด สอดคล้องกับโรทเวลล์ (Rothwell. 1999: 12-17) รูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติมีขั้นตอนสำคัญ ได้แก่

- 1) ดำเนินถึงสถานการณ์ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้จากการปฏิบัติ
- 2) เลือกและจัดตั้งทีมการเรียนรู้จากการปฏิบัติ
- 3) สรุปลงให้ทีมและกำหนดข้อจำกัด
- 4) อำนวยความสะดวกแก่ปฏิสัมพันธ์ของทีม

5) ให้สิทธิอำนาจแก่ทีมที่จะระบุและทดสอบด้วยทางแก้

6) ประเมินผลลัพธ์ และ

7) กำหนดทิศทางในอนาคต และสอดคล้องกับ คอทลิจ และ เจมส์ (Dotlich & James. 1998 :14-33) การเรียนรู้จากการปฏิบัติที่สำคัญ คือ

- 1) ผู้สนับสนุน
  - 2) การบังคับเชิงยุทธศาสตร์
  - 3) กระบวนการเรียนรู้
  - 4) การเลือกผู้เข้าร่วม
  - 5) การก่อร่างทีมร่วมเรียนรู้
  - 6) การสอนงาน
  - 7) การประชุมพิเศษประเด็นปัญหา
  - 8) การรวบรวมข้อมูล
  - 9) การวิเคราะห์ห้ข้อมูล
  - 10) การร่างสิ่งที่นำเสนอ
  - 11) การนำเสนอ
  - 12) การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน
3. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของผลการจัดการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่มีผลลัพธ์ หลังจากใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมควบคู่กับแผนดำเนินงานกิจกรรมการเรียนรู้ มีองค์ประกอบสำคัญ คือ

1) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การกำหนดความต้องการ เป้าหมาย การ

วัดผลประเมินผลการเรียนรู้ในรายวิชาตั้งแต่เริ่มแรก

2) ความตระหนักรู้สึก นักคิดเจตคติ

ที่ดี มีความรับผิดชอบต่อรายวิชาที่เรียน ทั้งงานเดี่ยวและงานกลุ่ม

3) มีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุตามข้อตกลงร่วมกันที่วางไว้

4) บรรยากาศในการเรียน อาจารย์ผู้สอนเป็นอำนวยความสะดวก กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ที่รอบด้านทั้งโปรแกรม มีหนังสือชุดวิชา สื่อ เครื่องมือการศึกษาค้นคว้า การบันทึกหลักการปฏิบัติ(AAR) และมีตัวอย่างกรณีศึกษาจากรุ่นที่ ๆ เพื่อเทียบคุณภาพของงาน

5) ประเมิน สรุปการดำเนินงาน ในผลลัพธ์จากรูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่อผู้เรียนจริงทั้งภาคความรู้ ความรู้สึก และทักษะการปฏิบัติงานภาคสนาม

6) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และเครือข่ายการเรียนรู้ เกิดชุดความรู้ที่ผ่านการปฏิบัติ โดยสกัดออกมาเป็นแก่นความรู้ที่มีความหมายสำหรับบุคคลและทีม/กลุ่มเชิงสร้างสรรค์ และถือเป็นบทเรียนที่มีความหมายทั้งงานเดี่ยวและงานกลุ่ม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการเรียนรู้

จากการปฏิบัติที่จัดให้เป็นประสบการณ์ใหม่ที่
 ที่นิสิตยังไม่เคยได้รับบทเรียนมาก่อน จึงถือ
 เป็นนวัตกรรมใหม่ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เป็นบท
 เรียนที่มีคุณค่าและสามารถนำไปประยุกต์
 ได้จริงที่องค์กร และถือว่าการเรียนวิชานี้
 เป็นการพัฒนาตนเองและทีมงานที่ท้าทาย
 เมื่อผู้ร่วมวิจัยได้นำปัญหาที่ประสบอยู่มาสู่
 การแก้ไขทั้งในส่วนตัวและทีมงาน มีความ
 เชื่อมั่นและมั่นใจว่าสามารถร่วมกันฝ่า
 ผ่านปัญหาและอุปสรรคไปได้ โดยมีเงื่อนไขที่
 ผลลัพธ์ คือชิ้นงาน ต้องนำไปสู่การนำเสนอ
 ผลการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตลอดจน
 ทั้งมีระยะเวลาเป็นตัวกำหนด สถานการณ์
 ดังกล่าวทำให้ผู้ร่วมวิจัยเกิดความตระหนัก
 ร่วมกัน ทำงานด้วยความมุ่งมั่นเกิดปฏิบัติจริง
 และเรียนรู้จริง โดยมีอาจารย์ผู้สอนซึ่งเป็น
 ผู้วิจัยหลักเป็นผู้อำนวยความสะดวก มีการ
 ตั้งคำถามตามบันทึกหลังการปฏิบัติ (AAR)
 และคอยติดตามความก้าวหน้าของบุคคลและทีม/
 กลุ่ม มีการสรุป สะท้อนผลแจ้งผลลัพธ์ของ
 งาน และความก้าวหน้าตามแผนการดำเนิน
 งานอย่างต่อเนื่อง และมีการจัดเวทีวิชาการ
 ให้ผู้ร่วมวิจัยและทีมงานไปนำเสนอผลงาน
 วิชาการบทความวิจัยที่ได้ศึกษาค้นคว้าจริง
 ที่ถือเป็นประสบการณ์ใหม่ เกิดความภาค
 ภูมิใจในผลงานเพราะได้รับเกียรติบัตรจาก

ผู้บริหารของมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับ
 มาร์ควอร์คท์ (Marquardt. 1999 : 5-8)
 องค์ประกอบของโปรแกรมการเรียนรู้จาก
 การปฏิบัติได้รับอำนาจและผลประโยชน์จาก
 องค์ประกอบที่พึงพาอาศัยและมีปฏิสัมพันธ์
 กัน 6 อย่าง คือ

- 1) ปัญหา
- 2) กลุ่ม
- 3) การตั้งคำถาม
- 4) ทางแก่สู่การกระทำ
- 5) มุ่งมั่นสู่การเรียนรู้ และ
- 6) ผู้อำนวยความสะดวก และ

สอดคล้องกับวันทิพย์ สิ้นสูงสุค (2549: 125-
 127) รูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติ มี 7
 องค์ประกอบ คือ

- 1) ปัญหา เป็นช่องว่างระหว่างงาน
 ภาพปัจจุบันและความต้องการให้บรรลุ
- 2) ความมุ่งมั่นสู่การกระทำด้วยแรง
 จูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- 3) กลุ่ม/ทีม คนที่มาจากแผนงาน
 เดียวกันหรือต่างกันประชุมร่วมกันตามกำหนด
- 4) ผู้อำนวยความสะดวกที่เป็นทั้ง
 ผู้สอนและที่ปรึกษา
- 5) การตั้งคำถามการเสวนาพูดคุย
 ตามประเด็นหลังการปฏิบัติ
- 6) การสะท้อนความคิดของผู้วิจัย

ร่วม เกิดความมีวินัยของตนเอง กลุ่มและชั้นเรียน และ

7) กระบวนการเรียนรู้จากการวางแผน นำสู่การปฏิบัติ และสะท้อนความคิด มีการถกองค์ความรู้ ชูคความรู้อันได้จากการกระทำในลักษณะของการจัดการความรู้

ข้อเสนอแนะ

1..ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนางาน

1.1 ก่อนนำรูปแบบการเรียนรู้ออกจากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้สอนให้ได้ผลในกรณีเป็นศูนย์นอกที่ใช้สอนในภาคเรียนที่ 1 ของแต่ละปีการศึกษา ควรออกแบบการสอนแบบทิ้งช่วง เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และทำงานเป็นทีมตามแผนดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่วางไว้ร่วมกัน และควรเพิ่มเติมเวลาในการประเมินผลรูปแบบการเรียนรู้ออกจากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนอกเวลาที่สอนปกติ คือ 32 ชั่วโมงที่กำหนด จึงจะทำให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติแบบบูรณาการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

1.2 หนังสือชุดวิชาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น หากจะนำไปใช้ควรเพิ่มบันทึกการปฏิบัติทั้ง บันทึกก่อนการปฏิบัติ (BAR)

บันทึกระหว่างปฏิบัติ (WAR) และบันทึกหลังการปฏิบัติ (AAR) ไว้ในท้ายบทเรียนของแต่ละบท และควรเพิ่มเนื้อหา อีก 1 บท คือ การวิจัยและพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น หรือการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

2.ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ออกจากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการออกแบบการเรียนรู้ออกแบบบูรณาการเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ทั้ง 3 ด้าน คือ ภาคความรู้ ภาคปฏิบัติ และภาคความรู้สึก เป็นเทคนิคที่ผสมผสานควรมีการวิจัยซ้ำกับกลุ่มตัวอย่างที่มากขึ้น และหลากหลายทั้งกลุ่มขนาดเล็ก กลุ่มขนาดกลาง และกลุ่มขนาดใหญ่

1.2 ควรมีการวิจัยหาเส้นทางสมการการเรียนรู้ออกจากการปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อค้นหาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนรู้ทั้งระดับบุคคล ระดับทีมหรือกลุ่ม และระดับชั้นเรียน หรือองค์กรที่เหมาะสมกับบริบทและสังคมไทย

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่สนับสนุนงบประมาณเงินรายได้ในการวิจัย นิสิตที่เป็นผู้ร่วมวิจัย และตัวแทนผู้นำชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงหมู่บ้านต้นแบบที่ได้ให้ข้อมูล และประสบการณ์ที่ดีแก่ผู้ร่วมวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2546). **คู่มือการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร พุทธศักราช 2546**. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2548). **มาตรฐานการศึกษาของชาติ**. กรุงเทพฯ. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ฉลาด จันทร์สมบัติ. (2550). **การวางแผนแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น**. มหาสารคาม : อภิชาตการพิมพ์.
- _____. (2551). **ชุดวิชา การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น**. มหาสารคาม : อภิชาตการพิมพ์, .
- _____. (2551). **การพัฒนาแผนการเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในรายวิชา 0501803 การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์.**
- เนาวรัตน์ พลายน้อย. (2546). "การวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ในการถอดบทเรียนด้วยเครื่องมือการวิเคราะห์หลังการปฏิบัติ (After Action Review)" บทความประกอบการฝึกอบรม. 11 พฤศจิกายน. <http://www.kmi.or.th/document/AAR_analysis.pdf > 10 พฤษภาคม 2550.

- ประเวศ ะสี. (2545). **การจัดการความรู้**. เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อยกร่าง
โครงการนำร่อง การจัดการความรู้ 27 กรกฎาคม 2545 ณ จังหวัดกาญจนบุรี.
- ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม. (2546). **การบริหารสังคม : ศาสตร์แห่งศตวรรษเพื่อสังคม
ไทยและสังคมโลก**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
(องค์การมหาชน).
- วันทิพย์ สิ้นสูงสุต. (2549). **การใช้การเรียนรู้จากการปฏิบัติเพื่อสร้างองค์กรใฝ่เรียนรู้**.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ข้างศึกษา.
- วิจารณ์ พานิช. (2548). **การจัดการความรู้ ฉบับนักปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริม
การจัดการความรู้ เพื่อสังคม (สคส.).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ .(2549). **แผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ**. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2550).
หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ : โรงเรียนนาย
ร้อยพระจุลจอมเกล้า.
- Chalard Chantarasombat. (2009). **Development of a Management Action
Learning Process Facilitating Student Centered Learning Education
Management for Local Development Course 0501803**. The Social
Sciences, Medwell Journals, 4(5) pg. 424-427.
- _____. (2009). **Strategy to Develop Desirable Student Qualities for
Maha Sarakham Province by Using Educational Research Network**.
The Social Sciences, Medwell Journals, 4(5), pg. 453-457.
- _____. (2009). **The Learning Process for Construction and Development
of the Network of Community Organization for Self-Reliance in
Thailand**. The Social Sciences, Medwell Journals, 4(6), pg. 540-548.

Dilworth, Robert L., (1998). "**Action Francisco: Jossey-Bass Learning in a Nutshell**"

Performance Improvement quarterly, 11(1), 4(6), pg.35.

Marquardt, Michael J. (1999). **Action Learning in Action. California : Davies Black.**

Nonaka, I. and H. Takeuchi. (1995). **The Knowledge-creating Company : How Japanese Companies Create the Dynamics of Innovation.**

New York Oxford University Press. pg.20-25.

การเปรียบเทียบผลการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรมบทเรียนกับการเรียนแบบร่วมมือโดยการสอนปกติ เรื่อง สมการและการแก้สมการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Comparisons of Effective of Learning on Equation and Solving of Equation by Courseware and by Traditional Method Learning Outcomes for Prathomsueksa 6 Students within Cooperative Learning Context

ระลึก ภูปะแปง¹, รศ.ดร.สุทธิพงษ์ หกสุวรรณ², ผศ.ดร.พัฒนานุสรณ์ สธภาพวงศ์³
Raluk Phupapang¹, Suttipong Hoksuvan², Pattananusorn Sathapornwong³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ (1) พัฒนาโปรแกรมบทเรียน เรื่อง สมการและการแก้สมการ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 (2) หาค่าดัชนีประสิทธิผลของโปรแกรมบทเรียน ที่พัฒนาขึ้น (3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการแก้ปัญหา ระหว่างนักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรมบทเรียน กับนักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือโดยการสอนปกติ และ (4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรมบทเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนหนองใหญ่วิทยา อำเภอบ้านดุง

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² หัวหน้าภาควิชาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M.Ed. Candidate in Educational Technology, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Head of the Department of Educational Technology and Education, Faculty of Education, Mahasarakham University

³ Head of the Department of Psychology and Guidance, Faculty of Education, Mahasarakham University

หนองงูขีรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 60 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองเรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรมบทเรียนและกลุ่มควบคุมเรียนแบบร่วมมือ โดยการสอนปกติ เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ (1) โปรแกรมบทเรียน (2) แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยการสอนปกติ (3) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (4) แบบวัดทักษะการแก้ปัญหา และ (5) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรมบทเรียน สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบสมมติฐานใช้ t-test (Independent sampling) ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ โปรแกรมบทเรียนที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ 82.96/78.58

2. คำนีประสิทธิภาพของโปรแกรมบทเรียนที่พัฒนาขึ้น เท่ากับ 0.6344 นักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรมบทเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือโดยการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนแบบร่วมมือโดยการโปรแกรมบทเรียนโดยรวมระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า มีความพึงพอใจมากที่สุด 7 ข้อ คือ เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ นักเรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาจากโปรแกรมบทเรียน ภาษาที่ใช้ ถูกต้อง เหมาะสม ความเหมาะสมของเสียงดนตรี ภาพกับเสียงมีความสัมพันธ์กัน ความเหมาะสมของแบบและขนาดตัวอักษร และตรงตามสาระการเรียนรู้ของสื่อที่น่าเสนอ นอกนั้นอยู่ในระดับมาก 13 ข้อ

คำสำคัญ : การเรียนแบบร่วมมือ โปรแกรมบทเรียน

ABSTRACT

The purposes of this study were : (1) to develop a courseware on "Equation and Solving of Equation" with a required efficiency of 75/75, (2) to find out an effectiveness index of the develop courseware, (3) to compare

learning achievement and learning mathematical problem solving skills by courseware and traditional method within cooperative learning context, and (4) to study students' satisfaction with the developed courseware. The sample used in this study consisted of 60 students selected by the purposive sampling technique from two classrooms of Nongyaiwittaya School in Amphoe Nongkungsri under the Office of Kalasin Educational Service Area Zone 2 in the first semester of the academic year 2009. The students were divided through the Simple random sampling technique into two groups : the experimental group learned using courseware and the control group learned using traditional method. The instruments used in this study included ; (1) a courseware on "Equation and Solving of Equation" for Prathomsuksa 6, (2) learning plans for the control group, (3) the learning achievement test on "Equation and Solving of Equation", (4) the learning mathematical problem solving skills test on "Equation and Solving of Equation", and (5) the questionnaire on students' satisfaction with learning through the developed courseware. The statistics used for analyzing data were percentage, mean, and standard deviation: t-test was employed for testing hypotheses.

The results of the study were as follows :

1. The developed courseware on "Equation and Solving of Equation" for Prathomsuksa 6 showed an efficiency of 82.96/78.58
2. The developed courseware on "Equation and Solving of Equation" for Prathomsuksa 6 showed an effectiveness of .6344 show that the students progressed their learning at 63.44
3. The students learning using courseware and the students learning using the traditional method showed learning achievement differently ($P < .05$). However, the students learned using the courseware indicated more learning

retention than the other students at the .05 level of significance.

4. The students learning using courseware and the students learning using the traditional method showed learning mathematical problem solving skills differently ($P < .05$). However, the students learned using the courseware indicated more learning retention than the other students at the .05 level of significance.

5. The students showed their satisfaction with learning through the courseware as a whole at a more level. In conclusion, the developed courseware on "Equation and Solving of Equation" for Prathomsuksa 6 were appropriately efficient, effective and mathematical problem solving skills. It could be implemented in learning and teaching in order to facilitate to achieve the expected objective of the course.

Keywords : cooperative learning context, courseware,

บทนำ

สื่อการเรียนการสอนที่ได้รับการยอมรับจากบุคคลในวงการศึกษามีความสามารถนำมาใช้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี คือ คอมพิวเตอร์ โดยการนำคอมพิวเตอร์เข้ามามีใช้ในการเรียนการสอนในลักษณะของโปรแกรมการเรียน มีชื่อที่นิยมเรียกกันว่า โปรแกรมบทเรียน (อรพรรณ พรสีมา. 2530 : 28) คอมพิวเตอร์ คือสื่อการเรียนการสอนในอุดมคติสำหรับ

การเรียนการสอนเป็นรายบุคคล เนื่องจากคอมพิวเตอร์สามารถนำเสนอบทเรียนได้อย่างหลากหลายและการตัดสินใจในการเรียนอยู่บนพื้นฐานของการกระทำเป็นรายบุคคล อีกทั้งการเรียนการสอนรายบุคคลที่เรียนกับโปรแกรมบทเรียน เป็นสิ่งที่กำหนดอัตราการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความก้าวหน้าการเรียนรู้ที่เป็นไปตามความสามารถของตนเองได้ คุณสมบัติของคอมพิวเตอร์ที่พิเศษต่างจากสื่ออื่นๆ คือ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับคอมพิวเตอร์ (ครรชิต มัลย์วงศ์.

2540 : 50) ซึ่งจะเกิดขึ้นในขณะที่ผู้เรียนทำการเรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ผู้เรียนจะมีการตอบสนองหรือโต้ตอบตลอดเวลาทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นถ้าหากบทเรียนได้มีการออกแบบบทเรียนที่ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์สูงกับผู้เรียน บทเรียนนั้นจะเป็นบทเรียนที่สนองตอบต่อระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สูงขึ้นไปด้วย (จันทร์ฉาย เติมยากร. 2537 : 5) กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์สูงมากเท่าไรยิ่งส่งผลให้การเรียนรู้ของผู้เรียนสูงขึ้นเท่านั้น โปรแกรมบทเรียนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียนในลักษณะแตกต่างกับการสอนของครู กล่าวคือ โปรแกรมบทเรียนจะช่วยให้คนเก่งสามารถเรียนได้เก่งขึ้น คนอ่อนสามารถพัฒนาให้มีมาตรฐานสูงขึ้น (พิมพ์ใจ ภิบาลสุข. 2526 : 1-6)

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้าทฤษฎีการสอนและวิธีการสอนแบบต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาด้านทักษะการคิดคำนวณ และวิธีสอนวิธีหนึ่งซึ่งนำมาใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เพราะเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนใช้ความสามารถเฉพาะตัว และศักยภาพในตนเอง ร่วมมือกันแก้ปัญหา

ต่างๆ ให้บรรลุผลสำเร็จได้ดี โดยสมาชิกในกลุ่มต้องรับผิดชอบร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นักเรียนจะรู้สึกเห็นคุณค่าตนเองเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะว่า นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งแต่ละคนจะมีบทบาทต่อความสำเร็จของกลุ่ม และเมื่อประสบความสำเร็จในการทำงาน ผู้เรียนจะเพิ่มความสนใจในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ยิ่งขึ้น ดังนั้นการจัดกิจกรรมแบบร่วมมือจึงเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สมการ และการแก้สมการ เพื่อทำให้นักเรียนมีความคิดรวบยอด มีความสามารถในการคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ ในเรื่องสมการ และการแก้สมการ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการเรียนในระดับที่สูงขึ้น และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะ

ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนแบบร่วมมือระหว่างการเรียนด้วยโปรแกรมบทเรียนกับการสอนปกติ เรื่อง สมการและการแก้สมการ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหนองใหญ่วิทยา ว่าส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้โปรแกรมบทเรียน ในลักษณะ

การเรียนรู้แบบร่วมมือที่เหมาะสมต่อไป และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การเรียนรู้ และทักษะการแก้ปัญหาต่างกัน

วิธีการวิจัย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมบทเรียน เรื่อง สมการและการแก้สมการ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของโปรแกรมบทเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการแก้ปัญหาระหว่างนักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรมบทเรียน กับนักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือโดยการสอนปกติ
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรมบทเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรมบทเรียนกับนักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือโดยการสอนปกติมีผลสัมฤทธิ์ทาง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง และโรงเรียนหนองใหญ่วิทยา อำเภอนองสูงศรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 120 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียน โรงเรียนหนองใหญ่วิทยา จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 60 คน โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มทดลอง คือกลุ่มเรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรมบทเรียนจำนวน 30 คน และกลุ่มที่เรียนแบบร่วมมือโดยการสอนปกติ จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ประกอบด้วย

1. โปรแกรมบทเรียน เรื่อง สมการและการแก้สมการ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

2. แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยการสอนปกติ

3. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีค่าความยาก ตั้งแต่ .31 ถึง .79 ค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .47 ถึง .97 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .87

4. แบบวัดทักษะการแก้ปัญหา เป็นแบบอัตนัยที่ระบุขั้นตอนการแก้ปัญหา 4 ขั้น จำนวน 10 ข้อ ข้อละ 4 คะแนน มีค่าความยาก ตั้งแต่ .34 ถึง .77 ค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .31 ถึง .97 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .79

5. แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรมบทเรียน จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .47 ถึง .98 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .87

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ การจัดทำข้อมูล ดังนี้

1.1 การประเมินคุณภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์โดยผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินสื่อ ด้วยวิธีการทางสถิติดังต่อไปนี้

1.1.1 หาค่าเฉลี่ย (EMBED Equation.3)

1.1.2 หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

1.2. การหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละของค่าเฉลี่ย (EMBED Equation.3)

1.3. การหาค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนคอมพิวเตอร์ โดยใช้วิธีของ กูดแมนเฟรทเซอร์ และชไนเคอร์ (ไชยยศ เรืองสุวรรณ.2548 : 171)

2. การวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1 การหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ โดยหาค่าเฉลี่ยการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ทั้งหมด โดยใช้สูตร IOC (สมนึก ภัททิยธนี. 2544 : 221) พิจารณาคัดเลือกข้อสอบที่มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 0.50 ถึง 1.00

2.2 การหาค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าระดับความยาก (P) ของแบบทดสอบแต่ละข้อใช้วิธีวิเคราะห์ข้อสอบแบบอิงเกณฑ์ของ เบรินแนน(Brennan) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 :87) คำนวณแล้วทำการเลือกข้อสอบที่มีค่าความยาก (P) ตั้งแต่ 0.20 ถึง 0 .80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20

ถึง 1.00 จำนวน 40 ข้อ

2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าความเชื่อมั่นแบบอิงเกณฑ์ โดยใช้วิธีของ Lovett (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 96)

3. วิเคราะห์หาคุณภาพของแบบวัดทักษะการแก้ปัญหา

3.1 การหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ โดยหาค่าเฉลี่ยการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด โดยใช้สูตร IOC (สมนึก ภัททิยธนี. 2544 : 221) พิจารณาคัดเลือกข้อสอบที่มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 0.50 ถึง 1.00

3.2 การหาค่าความยากง่าย (EMBED Equation.3) และค่าอำนาจจำแนก (D) ของแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาแบบอัตนัย โดยคำนวณจากสูตรของ Whitney and D.L.Saber (1970 ; อ้างอิงมาจาก ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2539 :199-201) พิจารณาข้อที่มีค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ถึง 1.00 จำนวน 10 ข้อ

3.3 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาแบบอัตนัยทั้งฉบับ ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค

(Cronbach)

4. การวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์

4.1 การประเมินคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจโดยผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย ด้วยวิธีการทางสถิติดังต่อไปนี้

4.1.1 หาค่าเฉลี่ย (EMBED Equation.3)

4.1.2 หาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 วิเคราะห์หาคุณภาพของแบบวัดความพึงพอใจ หาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดเป็นรายข้อ โดยวิธีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Item Total Correlation)

4.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความพึงพอใจทั้งฉบับ (Reliability) ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

5. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะในการแก้ปัญหาด้านคณิตศาสตร์ระหว่างนักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรมบทเรียนกับนักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือโดยใช้การสอนปกติ โดยใช้ t-test

(Independent Sample)

อภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. โปรแกรมบทเรียนที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ 82.96/78.58 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 75/75

2. คัดชนีประสิทธิผลของโปรแกรมบทเรียนที่พัฒนาขึ้น เท่ากับ 0.6344

3. นักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรมบทเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือโดยการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนแบบร่วมมือโดยการใช้โปรแกรมบทเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจมากที่สุด 7 ข้อ คือ เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ นักเรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาจากโปรแกรมบทเรียน ภาษาที่ใช้ถูกต้องเหมาะสม ความเหมาะสมของเสียงดนตรี ภาพกับเสียงมีความสัมพันธ์กัน ความเหมาะสมของแบบและขนาดตัวอักษร และตรงตามสาระการเรียนรู้ของสื่อที่นำเสนอ นอกนั้นมีความพึงพอใจมาก 13 ข้อ

1. นักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรมบทเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือโดยการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

1.1 นักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรมบทเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือโดยการสอนปกติ ทั้งนี้เป็นเพราะลักษณะของโปรแกรมบทเรียนมีความทันสมัย ใช้งานง่าย ตอบสนองความสนใจ ของนักเรียน มีอิสระในการเรียน สามารถเลือกเนื้อหาที่จะเรียนก่อนหลังได้ด้วยตนเอง ซึ่งมีโอกาสที่จะเรียนรู้เนื้อหาที่ไม่เข้าใจซ้ำๆ กันได้หลายๆ ครั้ง จนกว่าจะเกิดความเข้าใจ (ถนอมพร (ตันพิพัฒน์) เลหาจรุส. 2541 : 153) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภรณ์ นามมะ (2548 : 139) ที่ได้ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ เรื่อง จำนวนนับ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์กับการเรียนที่เน้นทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ โรงเรียนบ้านคู

และโรงเรียนโนนสวรรค์ จำนวน 80 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่่านักเรียนที่เรียนด้วยการเน้นทักษะกระบวนการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 นักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรมบทเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือโดยการสอนปกติ ทั้งนี้เป็นเพราะการเรียนด้วยโปรแกรมบทเรียน เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีทักษะในการแสวงหาความรู้และการแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยนักเรียนได้จัดระบบข้อมูล จัดลำดับขั้นตอน การวิเคราะห์ และแก้ไขข้อบกพร่องได้ด้วยตัวเองซึ่งสอดคล้องกับหลักการแก้ปัญหาของ Branco. (1980 : 3-8) ที่ให้ความสำคัญของทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ที่นับเป็นการแก้ปัญหาในฐานะเป็นทักษะพื้นฐานและต้องมีลำดับขั้นตอนกระบวนการ และการลงมือปฏิบัติจริง และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ บารูดี้ (Baroody. 1993 : 2-10) ที่กล่าวว่า ทฤษฎีการหรือสื่อการเรียนการสอนนับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการแก้ปัญหา ดังนั้นโปรแกรมบทเรียนที่มีภาพกราฟิก เสียง

บรรยาย รูปแบบการนำเสนอที่เร้าความสนใจ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ได้ปฏิบัติจริง ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องของตนเองได้ทันที จึงเป็นสื่อการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรตรวจสอบความสามารถ และทักษะพื้นฐานในการใช้คอมพิวเตอร์ ของนักเรียนก่อนให้นักเรียนใช้โปรแกรมบทเรียน

1.2 ควรให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการศึกษาค้นคว้าโปรแกรมบทเรียน เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนใช้โปรแกรมบทเรียน

1.3 ควรเตรียมเครื่องคอมพิวเตอร์ให้พร้อมและเพียงพอกับจำนวนนักเรียน และควรตรวจสอบสถานการณ์การใช้งานของบทเรียนในแต่ละเครื่อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพที่เท่าเทียมกัน

1.4 ควรให้ความสำคัญในระบบภาพ สี เสียง ขนาด รูปร่างตัวอักษร ในการพัฒนาโปรแกรมบทเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อความพึงพอใจและความสามารถในการเรียนรู้ของ

ผู้เรียนด้วย

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบความ
คงทนในการเรียนรู้ระหว่างการเรียนด้วย
โปรแกรมบทเรียนและวิธีสอนแบบอื่นๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรพัฒนารูปแบบการจัดการเรียน
การสอนด้วยโปรแกรมบทเรียนในเรื่องอื่นๆ
และวิชาอื่นๆ

2.3 ควรศึกษาผลกระทบที่เกิดจาก
การจัดการเรียนการสอนด้วยโปรแกรมบท
เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

ครรรชิต มาลัยวงศ์. (2540). **ทักษะไอที**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.

จันทร์ฉาย เตมียาการ. (2537). **เอกสารประกอบคำสอนประจำวิชา 059759 คอมพิวเตอร์
ขั้นสูงกับการศึกษา**. เชียงใหม่ : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จิราภรณ์ นามมะ. (2548). **การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ เรื่อง จำนวนนับ กลุ่มสาระ
การเรียนรู้คณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการเรียนด้วยบทเรียน
คอมพิวเตอร์กับการเรียนที่เน้นทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ โรงเรียน
บ้านคู และโรงเรียนบ้านโนนสวรรค์**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2548) .**การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์**. มหาสารคาม : ภาควิชา
เทคโนโลยีและสื่อสารคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ถนอมพร (ตันพิพัฒน์) เลาหจรัสแสง. (2541) .**คอมพิวเตอร์ช่วยสอน**. กรุงเทพฯ :
ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545) . **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

พิมพ์ใจ ภิบาลสุข. (2526). **"แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษาในประเทศไทย,"
วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. 8(1) : 1-6 ; มิถุนายน-
กันยายน.

- สมนึก กัททัยธนี. (2544). **การวัดผลการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กทม: ประสานการพิมพ์.
- อรพรรณ พรสีมา. (2530). **เทคโนโลยีการศึกษา**. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรินติ้งเฮาส์.
- Baroody, Arthur. (1993). **"Problem Solving , Reasoning, and Communicating , K-8," Helping Children Think Mathematically**. New York : Macmillan Publish.
- Branca , N.A. (1980). **"Problem Solving as a Goal , Process, and Basic Skill. In S. Krulik and R.E. Reys (Eds.)," Problem Solving in Schools Mathematics :1980**. Yearbook. P. 3-8. Reston, VA : NCTM.

**การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขา
วิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
A follow-up the graduate students in Master of Education Program
in Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham
University, academic year 2008.**

สุธรรม อรรณตศนานนท์¹

Suthum Thummatassananon¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสถานภาพทั่วไปของมหาบัณฑิตก่อนเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท (2) ความคิดเห็นของมหาบัณฑิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 3) ผลผลิตมหาบัณฑิต หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีจับสลากแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากมหาบัณฑิตที่ศึกษา ระหว่างปีการศึกษา 2551 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

---

¹ อาจารย์คร.ภาควิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Lecturer, Dr., Department of Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University.

ผลการวิจัยพบว่า

สถานภาพทั่วไปของมหาบัณฑิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 41-50 ปี และหลักสูตรที่สำเร็จการศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางด้านศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์ ตำแหน่งปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นครูสายผู้สอน ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียน การสอนของมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก ด้านความเหมาะสมของรายวิชาทุกรายวิชามีความเหมาะสม ด้านความเหมาะสมของ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับมาก ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลในระดับมาก ด้านความ คิดเห็นเกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอนในระดับมาก ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับอาจารย์ที่ปรึกษา ประจำหลักสูตรในระดับมาก ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้า อิสระ ในระดับมาก สำหรับผลผลิตมหาบัณฑิต คะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรส่วนใหญ่ ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา 3.26-3.50 ประโยชน์ที่ได้รับจาก การศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ลักษณะงานที่ทำ หลังจากสำเร็จการศึกษา มีความพึงพอใจในงานปัจจุบันที่ทำ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรในระดับมาก

คำสำคัญ : การติดตามผล, หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

ABSTRACT

The purpose of this research was to (1) investigate the status of graduate students before a master degree students (2) investigate their opinions over instruction to the Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University (3) The output of graduate students in the Master of Education Program in Educational Administration,

Faculty of Education, Maharakham University.

The population of this study were the graduate students in Master of Education Curriculum : Educational Administration Program, Faculty of Education Maharakham University, academic year 2008.

The research findings were as follows :

The status of age of the performance Graduates students in Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Maharakham University were male, 41-50 years, and Diploma Program in Education. Most of them were teachers. The graduate students' opinions to the teaching and learning at a high level. The curriculum suitability at a high level. All subjects were suitability. The teaching and learning were suitability at a high level. The co-curriculum activity were suitability at a high level. The evaluation were suitability at a high level. The instructors were at a high level. The curriculum adviser were suitability at a high level Individual study adviser were suitability at a high level.

The output of graduate students : In an aspect of mean value, most of them were 3.26-3.50. The useful from study in Master of Education Program in Educational Administration were to get more knowledge and vision, be able to the operation on work, get new friends and social respect. The characteristic were at a high level.

Keywords : A follow-up, graduate students, Master of Education Program

บทนำ

"การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศชาติก็ย่อมทำได้โดยสะดวก รวดเร็ว...ได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว..." พระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ที่ทรงพระราชทานแก่ครูใหญ่และนักเรียนที่สมควรได้รับพระราชทานรางวัล ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีการศึกษา 2518 เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2520 จากพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ดังกล่าว บ่งบอกว่าพระองค์ทรงให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก ด้วยทรงเห็นว่าการศึกษาในทุกๆระดับนั้น ย่อมเป็นหนทางให้คนสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นคนดีอันก่อปรด้วยความรู้และคุณธรรม ได้ทั้งสิ้น (ปิยวรรณ เกาะแก้ว. 2551 : 21) ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการศึกษาเป็นปัจจัยในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วนพอเหมาะกันทุกๆ ด้าน สังคม

และบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถดำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้ตลอด (วิทยาลัยนาฏศิลป์. 2542 : 10) การศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนให้ดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข เกื้อหนุนต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคมวัฒนธรรมมุ่งพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้แสวงหาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความสามารถในการพัฒนาคนและส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของสังคมและประเทศชาติ ปฏิบัติคนได้อย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุข (เสาวลักษณ์ สมบูรณ์ผล. 2543 : 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวการจัดการศึกษาในมาตรา 28 ไว้ว่า "ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ สาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีความ

มุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการวิชาชีพ
ชั้นสูงและการค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาองค์
ความรู้และพัฒนาสังคม" (สำนักงานปลัด
กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 101) และใน
การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.
2552 - 2561) มุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้
ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมาย
หลักเพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการ
ศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย เพิ่มโอกาส
ทางการศึกษา และเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมี
คุณภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุก
ภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการ
ศึกษา โดยมีกรอบแนวทางการปฏิรูปการ
ศึกษา 4 ประการคือ พัฒนาคุณภาพคนไทย
ยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนา
คุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่
และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่
(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552
: คำนำ)

การศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการ
ศึกษาในระดับสูงที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้
พัฒนาความรู้และทักษะในสาขาวิชาเฉพาะ
ทางให้มีความชำนาญมากยิ่งขึ้น มุ่งสร้างสรรค์
ความก้าวหน้า และความเป็นเลิศทางวิชาการ
โดยเฉพาะด้านการศึกษาค้นคว้า การวิจัย
และการพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยี

เพื่อนำตนเองและสังคมไปสู่การพัฒนา
เป็นการพัฒนาความเป็นมนุษย์ให้บังเกิด
ขึ้นในตัวบุคคล ผู้ที่ได้รับการศึกษาระดับนี้
จึงอยู่ในวัยที่มีความพร้อมทางวุฒิภาวะใน
ด้านต่างๆ ระดับอุดมศึกษาจึงเป็นช่วงของ
การนำศักยภาพต่างๆ ที่มีอยู่ในตัวบุคคลมาใช้
อย่างเต็มที่ ทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ
เพื่อออกไปประกอบอาชีพ อันเป็นการรับใช้
สังคม ทำประโยชน์แก่สังคม รวมถึงคุณธรรม
จริยธรรม ซึ่งเป็นองค์ประกอบของความเป็น
มนุษย์ที่พึงได้รับการพัฒนาการศึกษาอัน
จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคม
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
2537

การศึกษาระดับอุดมศึกษา จึงนับว่ามี
บทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการเตรียมการศึกษา
ของประเทศให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานให้สูง
ขึ้นอย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพ เนื่องจาก
การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการสร้าง
ความมั่งคั่งทางปัญญา ผ่านกระบวนการ
ผลิตกำลังคนระดับสูง การพัฒนา การวิจัย
และการส่งเสริมความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถเป็นกลไก
ที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริงในการพัฒนา
ประเทศ จึงมีความจำเป็นที่จะพัฒนา การ
จัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการ

วิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาดังกล่าว ดังที่เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541 : 164) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาต้องมาพร้อมกับคุณภาพการศึกษามีเพียงแต่มีมากในเชิงปริมาณของประชากรที่ได้รับการศึกษาเท่านั้น การสร้างคุณภาพเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง ต้องทำด้วยวิธีการที่หลากหลาย ไม่เพียงวิธีการใดวิธีการหนึ่งเพื่อให้ได้คุณภาพขึ้นมา ซึ่งเป็นการช่วยทางโครงสร้างที่มีความสำคัญ ผ่านการสร้างกลไกและการผลักดันให้กลไกนั้นขับเคลื่อนการศึกษาให้เกิดคุณภาพให้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับดวงเดือน เทศวานิช (2548 : 2) ที่ว่าการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคนเข้าสู่วิชาชีพชั้นสูงเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องปรับปรุงกระบวนการผลิตบัณฑิตให้ได้บัณฑิตที่มีสมรรถภาพและคุณลักษณะสอดคล้องกับสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต คือ การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ คุณภาพของหลักสูตร อาจารย์ การเรียนการสอน อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และการบริหาร

ในการพัฒนาคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา และคุณภาพของการจัดการศึกษตามหลักสูตร ซึ่งหมายถึงคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษานั้น จำเป็นต้องมีกระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อนำผลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของผลผลิตตามนโยบาย และเป้าหมายที่กำหนดไว้ การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะทำให้ได้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาที่ผลิตออกไปสู่สังคม เนื่องจาก การติดตามผลเป็นวิธีการศึกษาคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรด้านความรู้และทักษะที่ได้จากการเรียนรู้ ด้านการนำความรู้และทักษะไปประกอบอาชีพ และด้านการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพ เพื่อทราบข้อดี และข้อควรปรับปรุงของการจัดการศึกษา ตลอดจนปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในการประกอบอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา โดยนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผล เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นข้อมูลในการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในปัจจุบัน

ตลอดจนเพื่อการได้มาซึ่งคุณภาพในทุกด้านของผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศในที่สุด กรกฎ พลตรี (2541 : 23) กล่าวถึงประโยชน์ของการติดตามผลว่า เป็นกระบวนการให้ได้มาซึ่งข้อมูลของผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษาไปแล้ว เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของบุคคลเหล่านั้น และเพื่อทราบความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนการสอนหรือการให้บริการอื่นๆ ซึ่งผลที่ได้จากการติดตามนี้จะเป็นข้อมูลและแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสตูปส์ และวอลล์กวิทส์ (Stoops & Walhquist. 1985 : 196 ; อ้างอิงมาจากบวรบรรณ เกตุสุวรรณ. 2549 : 2) ที่กล่าวว่า การติดตามผลเป็นวิธีที่จะทำให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณภาพข้อบกพร่อง ปัญหาของผลผลิตที่ผลิตออกไปด้านการศึกษา การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาออกไปแล้วนั้นเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา รวมทั้งนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ จะได้ทราบแนวทางแก้ไขปรับปรุงในเรื่องของหลักสูตร ระบบการศึกษาและวิธีจัดประสบการณ์การเรียนการสอน

มหาวิทยาลัยมหาสารคามเป็น

มหาวิทยาลัยแห่งที่ 22 ของประเทศไทย ถือกำเนิดมาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษามหาสารคาม ต่อมาได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตมหาสารคาม เมื่อปีพุทธศักราช 2517 และได้แยกตัวเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศชื่อ "มหาวิทยาลัยมหาสารคาม" ในปี พ.ศ. 2537 และในปีการศึกษา 2548 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งระบบปกติและระบบพิเศษ ใน 13 คณะวิชา มีหลักสูตรระดับปริญญาเอก จำนวน 20 สาขาวิชา ระดับปริญญาโท 46 สาขาวิชา ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการสอน สายวิทยาศาสตร์และสายศิลปะศาสตร์ รวม 12 สาขาวิชา นอกจากนี้มหาวิทยาลัยมหาสารคามได้ขยายโอกาสทางการศึกษาสู่วิทยาเขตและศูนย์บริการการศึกษาไปยังจังหวัดต่างๆ ในภาคอีสาน 11 จังหวัด โดยได้ปรับปรุงและสร้างหลักสูตรใหม่ๆ ที่มีความหลากหลาย ทันสมัย เป็นสากล ตรงกับความ ต้องการของผู้เรียนตลอดมา (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2548 : 9)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นคณะที่กล่าวได้ว่ามีรากฐานการกำเนิดมาพร้อมกับการกำเนิดวิทยาลัยวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2511 เพราะวิทยาลัย
 วิชาการศึกษได้ก่อตั้งขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์
 เพื่อผลิตครูในสาขาวิชาต่างๆ เพื่อที่จะได้
 ไปสอนหนังสือตามโรงเรียนทั่วไป ในแถบ
 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือคณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาสารคามได้ขยายโอกาส
 ทางการศึกษา จัดการศึกษาระดับปริญญา
 ครี ปริญญาโท และปริญญาเอกไปสู่เขต
 นอกที่ตั้งตามจังหวัดต่างๆ ได้แก่ จังหวัด
 อุครธานี ร้อยเอ็ด ขอนแก่น นครราชสีมา
 กาฬสินธุ์ บุรีรัมย์ สกลนคร ศรีสะเกษ ชัยภูมิ
 สุรินทร์ อุบลราชธานี มุกดาหาร และยโสธร
 อำเภอฟล ประทาย ชุมแพ เลิงนกทา และ
 กุดชุม มีการเปิดสอนทั้งหมด 26 หลักสูตร
 โดยในระดับปริญญาตรี เปิดสอนจำนวน
 10 หลักสูตร ป.บัณฑิต จำนวน 3 หลักสูตร
 ปริญญาโท จำนวน 9 หลักสูตรและปริญญา
 เอก จำนวน 4 หลักสูตร มีนิสิตทั้งสิ้นจำนวน
 6,926 คน จำแนกเป็นปริญญาตรี 2,612
 คน ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต จำนวน
 55 คน ระดับปริญญาโท จำนวน 1,478 คน
 และระดับปริญญาเอก จำนวน 9 คน (แผน
 ปฏิบัติราชการประจำปี 2551 คณะศึกษ
 ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะ
 ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษา
 มหำบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 หลักสูตร พ.ศ. 2547 วัตถุประสงค์ของ
 หลักสูตร เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความ
 สามารถ ทางด้านการบริหารการศึกษา มี
 คุณธรรมจริยธรรมและสามารถนำความรู้ไป
 ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง
 แนวคิดในการจัดการศึกษา ปฏิรูปการศึกษา
 ตลอดจนเป็นผู้นำทางวิชาการเพื่อจะนำไปสู่
 มาตรฐานการศึกษาที่ได้รับการยอมรับ สำหรับ
 โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษามหำบัณฑิต
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษ
 ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำหนด
 ให้เรียนรายวิชาตลอดหลักสูตร 2 ปี ไม่น้อย
 กว่า 39 หน่วยกิต (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
 2548 : 219-220)

การติดตามผลเป็นวิธีการที่สำคัญที่
 จะทำให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณภาพและ
 ข้อบกพร่องของผู้สำเร็จการศึกษา ผลที่ได้
 รับจากการติดตามจะเป็นข้อมูลหรือแนวทาง
 ในการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน
 ให้ดียิ่งขึ้น อันเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและ
 ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในการที่สามารถนำไปใช้
 เป็นข้ออ้างอิงในการจัดการฝึกอบรม ส่งเสริม
 นักศึกษาปัจจุบัน และยังเป็นหลักการในการ
 จัดการศึกษาเพิ่มเติมให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษา

ผลที่ได้จากการติดตามผลจะเป็นเครื่องช่วย ทำให้สถาบันการศึกษามีความรู้ในด้านต่างๆ ซึ่งจะทำให้เห็นข้อดีของข้อบกพร่องและความ จำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงในเรื่องต่างๆ (เคชเช, 2540 : การติดตามผล)

การติดตามผลเป็นคำประสมระหว่าง การติดตามผลและผล ซึ่งหมายความว่า การ ตรวจสอบดูว่าผลหรือผลผลิตที่ออกไป เป็นอย่างไร เมื่อกล่าวถึงการติดตามผลที่ เกี่ยวข้องกับการศึกษาก็จะหมายถึงการตรวจสอบ ผลผลิตทางการศึกษาซึ่งก็หมายถึงตัวผู้ สำเร็จการศึกษานั้นเอง บุญทัน ศรีบุญเรือง (2540 : 7) และศรันย์ น้ำผึ้ง (2546 : 25) ได้ให้ความหมายของการติดตามผลว่าเป็นวิธี การศึกษาคุณลักษณะของผู้สำเร็จหลักสูตร การฝึกอบรมอาชีพไปแล้ว โดยนำข้อมูลที่ได้ มาเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางปรับปรุง กระบวนการจัดการเรียนการสอนและพัฒนา หลักสูตร ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความ ต้องการของผู้เรียน

ภายหลังการดำเนินการงานบริหาร จัดการและการผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิต ศึกษาสมควรมีการติดตามผลผู้สำเร็จการ ศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว เพื่อนำผลที่ได้ มาเป็นข้อมูลในการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มี

ประสิทธิภาพสอดคล้องกับสถานการณ์ทาง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศในปัจจุบัน ตลอดจนเพื่อการได้มาซึ่งคุณภาพในทุก ด้านของผู้สำเร็จการศึกษา จะส่งผลต่อการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ การ ติดตามผลเป็นวิธีการศึกษาคุณลักษณะของ ผู้สำเร็จการศึกษิตามหลักสูตร ด้านความ รู้และทักษะไปประกอบอาชีพและด้านการ พัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบ อาชีพเพื่อทราบข้อดีและข้อควรปรับปรุง ของหลักสูตร ตลอดจนปัญหาต่างๆในการ ประกอบอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษาโดยนำ ข้อมูลที่ได้มาประเมินผล เพื่อนำผลที่ได้มา เป็นข้อมูลในการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนการสอน ให้มี ประสิทธิภาพสอดคล้องกับสถานการณ์ทาง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศในปัจจุบัน

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดัง กล่าวข้างต้น จึงจำเป็นต้องติดตามผลมหา บัณฑิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขา วิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีการศึกษา 2551 ทั้งที่ศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ ตลอดจนสำรวจ ความคิดเห็นของมหาบัณฑิต เพื่อนำข้อมูลมา เป็นแนวทาง ในการปรับปรุงหลักสูตร การ จัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ

ศึกษาของมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพ
ยิ่งขึ้น และเพื่อให้สอดคล้องกับกรอบแนวทาง
การปฏิรูปการศึกษาในรอบที่สอง (พ.ศ.
2552-2561) ให้บังเกิดผลต่อการพัฒนา
อย่าเป็นรูปธรรมอันจะส่งผลต่อการพัฒนา
คุณภาพการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาต่อไป

การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา
ตามหลักสูตรดังกล่าว เพื่อนำผลที่ได้มา
เป็นข้อมูลในการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตร
และกระบวนการจัดการเรียนการสอน ให้มี
ประสิทธิภาพสอดคล้องกับสถานการณ์ทาง
เศรษฐกิจและสังคมของประเทศในปัจจุบัน
ตลอดจนเพื่อการได้มาซึ่งคุณภาพในทุกด้าน
ของผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการ
พัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศจึงมี
ความจำเป็นและสำคัญ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานภาพทั่วไปของ
มหาบัณฑิตก่อนเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท
ได้แก่ เพศ อายุ หลักสูตรที่สำเร็จการศึกษา
ตำแหน่งปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อทราบภูมิหลังของ
ผู้ที่เข้าศึกษาต่อหรือ Input
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของมหา
บัณฑิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของ

มหาวิทยาลัย ดังนี้

- 2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ความเหมาะสมของหลักสูตร
- 2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ความเหมาะสมของรายวิชา
- 2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียน
การสอน
- 2.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ
การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 2.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ
การวัดและประเมินผล
- 2.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ
อาจารย์ผู้สอน
- 2.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ
อาจารย์ที่ปรึกษาประจำหลักสูตร
- 2.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ
ทั้งนี้เพื่อทราบถึงขบวนการจัดการ
หรือ Process ในขณะที่มหาบัณฑิตกำลัง
ศึกษาอยู่
3. ผลผลิตมหาบัณฑิต หรือ Output
ซึ่งพิจารณาจาก
  - 3.1 คะแนนเฉลี่ยสะสม
ตลอดหลักสูตร
  - 3.2 ประโยชน์ที่ได้รับจาก

การศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

3.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ตามหลักสูตร ได้แก่ ความกระตือรือร้นและสนใจใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ความสามารถในการเชิงสร้างสรรค์ ความรอบรู้ในศาสตร์อื่นๆ และความรู้ทั่วไป การมีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นหรือทำงานเป็นทีม การมีคุณธรรม ทั้งนี้เพื่อทราบถึงคุณภาพของมหาบัณฑิต

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ มหาบัณฑิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่สำเร็จ

กลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธี Simple Random Sampling โดยจับสลากเลือกจากกลุ่มประชากร จำนวน 300 คน ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังมหาบัณฑิตทั้ง 300 คน หลังจากที่ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาและคัดเลือกฉบับที่เสียออก คงเหลือแบบสอบถามจำนวน 215 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 71.6 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งออกไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มี 3 ตอน ซึ่งผ่านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและโครงสร้างโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน แล้วนำมาปรับปรุงจนมีคุณภาพ ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของมหาบัณฑิต ประกอบด้วย เพศ วัย หลักสูตรที่สำเร็จการศึกษา คะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรระดับปริญญาตรีประเภทของสถาบันที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาที่สำเร็จการศึกษา อาชีพหลักและตำแหน่งงานปัจจุบัน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของมหาบัณฑิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของหลักสูตร ความเหมาะสมของรายวิชา ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การวัดและประเมินผล อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาประจำหลักสูตร อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ตอนที่ 3 ผลผลิตมหาบัณฑิต ประกอบด้วย คะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตร

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ลักษณะงานที่ทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษาความพึงพอใจในงานที่ทำ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร

การรวบรวมข้อมูล

1. รวบรวมที่อยู่ของบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2551
2. ส่งแบบสอบถามไปให้บัณฑิตศึกษา ตามที่อยู่ในทำเนียบ โดยส่งทางไปรษณีย์ แบบสอบถามที่ส่งไปนั้นได้แนบซองเปล่าติดแสตมป์ส่งกลับคืนมหาวิทยาลัย
3. ติดตามแบบสอบถามทางโทรศัพท์ หลังจากส่งไปแล้ว 15 วัน
4. ส่งแบบสอบถามครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 โดยใช้เวลารวบรวมแบบสอบถามตั้งแต่เดือน มกราคม – เมษายน 2551

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย ปรากฏผลดังนี้

1. สถานภาพทั่วไปของมหาบัณฑิต หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 41- 50 ปี ที่รองลงมาคือ 31- 40 ปี มหาบัณฑิตแต่ละรุ่นที่นำมาศึกษามีความใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางด้านศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์ ตำแหน่งงานส่วนใหญ่เป็นรองผู้บริหาร รองลงมาคือผู้บริหาร
2. ความคิดเห็นของมหาบัณฑิต หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย
  - 2.1 รายวิชาที่จัดให้เรียนทั้งหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาทุกรายวิชามีความเหมาะสม
  - 2.2 หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก ในด้านความทันสมัย ความเป็นสากล ความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ การส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนในการจัดองค์การสมัยใหม่ การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อสังคม และ

เศรษฐกิจของประเทศ และการส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีคุณธรรมในการบริหาร ที่มีความเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับปานกลาง ได้แก่การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่

2.3 ในด้านความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตร การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มีความเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมากในหัวข้อการสอนให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออก การเน้นผู้เรียนเรื่องการฝึกทักษะและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การเน้นการนำประสบการณ์จากการทำงานมาใช้ การส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความรู้อย่างอิสระ ความเหมาะสมกับนิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต และการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ผสมผสานประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ที่มีความเห็นว่ามี ความเหมาะสมในระดับปานกลางคือ การคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2.4 ในด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก ในหัวข้อความถี่ในการจัดกิจกรรมเสริม

หลักสูตร นอกเหนือจากนั้นมีความเห็นในระดับปานกลาง คือความเหมาะสมของเวลาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ความน่าสนใจของกิจกรรมเสริมหลักสูตรและประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

2.5 ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในด้านการวัดและประเมินผล มหาบัณฑิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลในระดับมาก ในหัวข้อมีความชัดเจนและเหมาะสม มีความยุติธรรมเป็นการนำความรู้ไปใช้มากกว่าความจำ และมีเกณฑ์ที่ได้มาตรฐาน ข้อที่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ความรวดเร็วในการแจ้งนักศึกษา

2.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของอาจารย์ผู้สอน หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอนในระดับมาก ในหัวข้อการชี้วัดจุดประสงค์ของการเรียนการสอนอย่างชัดเจน การเตรียมตัวอย่างดีในการสอน การวางแผนการสอนอย่างเป็นระบบ การจัดลำดับเนื้อหาให้ ง่ายต่อการเรียน ความรอบรู้ในเนื้อหาวิชา ที่สอนเป็นอย่างดี การสอนเนื้อหาที่ทันสมัย การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนถามและแสดงความ

คิดเห็นความสามารถตอบปัญหาและข้อซักถามของผู้เรียนได้ชัดเจน การมอบหมายงานชัดเจน การสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์วิจารณ์ กล้าแสดงความคิดเห็น การบูรณาการวิชาที่เรียน และวิชาอื่นได้อย่างดี การมีคุณธรรม ศีลธรรมและจริยธรรมอันดี การเข้าใจผู้เรียน การตรงต่อเวลา การมีความกระตือรือร้นอยู่เสมอ การมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้เรียน และการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย ข้อที่มหาวิทยาลัยหลักสูตร มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง คือการส่งเสริมให้ผู้เรียนหาความรู้เพิ่มเติมจากห้องสมุด หรือสื่อต่างๆ และการใช้เวลาแก่ผู้เรียน

2.7 ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของอาจารย์ที่ปรึกษาประจำหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา สำหรับนักบริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาจารย์ที่ปรึกษาประจำหลักสูตรในระดับมากในหัวข้อ การมีความจริงจัง การมีความเห็นใจผู้เรียน การมีความเมตตากรุณา การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน การมีความสามารถในการแก้ปัญหา การมีมนุษยสัมพันธ์ดี การมีความประพฤติเหมาะสม และการมีคุณธรรมจริยธรรม ข้อที่มหาวิทยาลัยหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มีความคิด

เห็นในระดับปานกลาง คือการมีเวลาให้ผู้เรียนได้เข้าพบ

2.8 ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาชั้นคว่ำอิสระหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ หรือการศึกษาชั้นคว่ำอิสระในระดับมากในหัวข้อ ความรับผิดชอบการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชา การมีวิสัยทัศน์กว้างไกล การเข้าใจหัวข้องานวิจัยของนักศึกษา การติดตามความก้าวหน้า การฝึกให้ผู้เรียนรู้จักใช้เทคนิคและวิธีการ และความจริงใจในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน ข้อที่มหาวิทยาลัยหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่การมีเวลาให้ผู้เรียนได้ปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ

3. ผลผลิตมหาบัณฑิต

3.1 มหาบัณฑิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ส่วนใหญ่ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา 3.26 - 3.50

3.2 มหาบัณฑิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร

การศึกษา ได้รับประโยชน์จากการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คือ ได้เพิ่มเติมความรู้และวิสัยทัศน์ ได้นำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน และได้เพื่อนใหม่ รวมทั้งได้รับการยอมรับจากสังคมมากขึ้น

3.3 มหาบัณฑิตหลักสูตรการ

ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีคุณสมบัติของมหาบัณฑิตหลังจากสำเร็จการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา ในระดับมาก ได้แก่ ความกระตือรือร้น ความสนใจใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ความสามารถในการเชิงสร้างสรรค์ ความรอบรู้ในศาสตร์อื่น และความรู้ทั่วไป การมีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น ความสามารถในการทำงาน เป็นต้น และ ความมีคุณธรรม วัฒนธรรม และอารยธรรม

อภิปรายผล

ผลการวิจัยในด้านสภาพทั่วไปของมหาบัณฑิต ที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 41-50 ปี รองลงมาคือ 31-40 ปี ส่วนใหญ่สำเร็จ

การศึกษาระดับปริญญาตรี ทางด้านศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์ ตำแหน่งงานส่วนใหญ่เป็นครูสายผู้สอน รองลงมาคือรองผู้บริหารและผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา

ในส่วนความคิดเห็นด้านหลักสูตรมหาบัณฑิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารสถานศึกษา มีความเห็นว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากในหัวข้อมีความเป็นสากล สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนในการจัดองค์การสมัยใหม่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ ต่อสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ และ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้มีคุณธรรมในการบริหาร แต่มีความเห็นว่าการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ซึ่งข้อนี้เป็นข้อที่ควรพัฒนาอย่างยิ่ง สอดคล้องกับ อดุลย์ วิริยะเวชกุล. (2541 : 19) ที่กล่าวว่าการศึกษาในปัจจุบันเน้นด้านภาษาและเทคโนโลยี สมัยใหม่เป็นสิ่งสำคัญ ดังจะเห็นได้จากแนวความคิดในการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพดีที่สุดประการหนึ่งคือ ความรู้ความสามารถเพราะการศึกษาในปัจจุบันเน้นด้าน

ภาษาและเทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นสิ่งสำคัญ
 ดังจะเห็นได้จากแนวความคิดในการจัดการ
 เรียนการสอนให้มีคุณภาพที่สุด ประการ
 หนึ่งคือ ความรู้ความสามารถที่ผู้สำเร็จการ
 ศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีความจำเป็นต้องมี
 ภายใต้ "เงื่อนไข" ของความเจริญก้าวหน้า
 โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านสารสนเทศ
 และเทคโนโลยีสารสนเทศปัจจุบัน (อคุลย์
 วิริยะเวชกุล. 2541 : 19)

ด้านความเหมาะสมของการจัดกิจกรรม
 การเรียนการสอน มหาบัณฑิตหลักสูตรการ
 ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการ
 ศึกษามีความเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับ
 มากในทุกหัวข้อยกเว้น การคำนึงถึงความ
 แตกต่างระหว่างบุคคล ในเรื่องนี้อาจจะ
 เพราะเป็นผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรการศึกษ
 มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษาครั้ง
 หนึ่งเป็นสายผู้สอนและไม่ใช่นักวิชาการทาง
 การศึกษา ทำให้ไม่เข้าใจเรื่องระบบบริหารการ
 ศึกษาจากอาจารย์ที่มาบรรยายให้ฟัง เพราะ
 ขาดพื้นฐาน อย่างไรก็ตาม ผู้รับผิดชอบใน
 การจัดการเรียนการสอนจะต้องหาวิธีแก้ไข
 ข้อบกพร่องหรือข้อถ้อยของผลการศึกษา

ด้านอาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ที่
 ปรึกษานิสิต มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
 ในเรื่องการทำเวลาแก่ผู้เรียนทั้งนี้อาจเป็น

เพราะว่าอาจารย์ผู้สอนของภาควิชาบริหาร
 การศึกษามีภาระงานประจำและงานสอน
 มาก

ด้านการวัดและการประเมินผล มหา
 บัณฑิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขา
 วิชาการบริหารการศึกษา มีความคิดเห็น
 เกี่ยวกับการวัดและการประเมินผลในระดับ
 มากในหัวข้อมีความชัดเจนและเหมาะสม มี
 ความยุติธรรมเป็นการนำความรู้ไปใช้มากกว่า
 ความจำ และมีเกณฑ์ที่ได้มาตรฐาน ข้อที่มี
 ความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ความ
 รวดเร็วในการแจ้งผลการเรียนแก่นิสิต

ความคิดเห็นเกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอน
 หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
 บริหารการศึกษา มีความเห็นเกี่ยวกับอาจารย์
 ผู้สอนในระดับมาก หัวข้อการชี้วัดอุปสรรค
 ของการเรียนการสอนอย่างชัดเจน การเตรียม
 วัสดุอย่างดีในการสอน การวางแผนการ
 สอนอย่างมีระบบ การจัดลำดับเนื้อหาให้
 ง่ายต่อการเรียน ความรอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน
 เป็นอย่างดี การสอนเนื้อหาที่ทันสมัย การ
 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ถามและแสดง
 ความคิดเห็น ความสามารถตอบปัญหาและ
 ข้อซักถามของผู้เรียนได้ชัดเจน การมอบหมายงาน
 ชัดเจน การสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์
 วิวิจารณ์ กล้าแสดงความคิดเห็น การบูรณา

การวิชาที่เรียน และวิชาอื่นได้อย่างคึกกับผู้เรียน การตรงต่อเวลา การมีความกระตือรือร้นอยู่เสมอ การมีความสัมพันธ์อันดีกับกับผู้เรียน และการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย ข้อที่มหาวิทยาลัยหลักสูตรมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง คือการส่งเสริมให้ผู้เรียนหาความรู้เพิ่มเติมจากห้องสมุด หรือสื่อต่างๆ และการใช้เวลาแก่ผู้เรียน

ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับอาจารย์ที่ปรึกษาประจำหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สำหรับนักบริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาจารย์ที่ปรึกษาประจำหลักสูตรในระดับมาก ในหัวข้อการมีความจริงใจ การมีความเห็นใจผู้เรียน การมีความเมตตาการุณา การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนการมีความสามารถในการแก้ปัญหาการมีมนุษยสัมพันธ์ดี การมีความประพฤติเหมาะสม และการมีคุณธรรมจริยธรรม ข้อที่มหาวิทยาลัยหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษามีความคิดเห็นในระดับปานกลาง คือการมีเวลาให้ผู้เรียนได้เข้าพบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าคณาจารย์มีภาระงานสอนมากและการไปสอนตามศูนย์ต่างๆต้องใช้เวลาามาก จึงให้คำปรึกษาขณะที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอน

ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับอาจารย์

ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ หรือการศึกษาค้นคว้าอิสระในระดับมากในหัวข้อความรับผิดชอบ การเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชา การมีวิสัยทัศน์กว้างไกล การเข้าใจหัวข้องานวิจัยของนักศึกษา การติดตามผลความก้าวหน้า การฝึกให้ผู้เรียนรู้จักใช้เทคนิคและวิธีการ และความจริงใจในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน ข้อที่มหาวิทยาลัยหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ การมีเวลาให้ผู้เรียนได้ปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ

ผลผลิตมหาบัณฑิต มหาบัณฑิต หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ส่วนใหญ่ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา 3.26 – 3.50 มหาบัณฑิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาได้รับประโยชน์จากการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คือ ได้เพิ่มเติมความรู้และวิสัยทัศน์ ได้นำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน และได้เพื่อนใหม่รวมทั้งได้รับการยอมรับจาก

สังคมมากขึ้น มหาวิทยาลัยหลักสูตรบริหารการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติหลังจากสำเร็จการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาในระดับมาก ได้แก่ ความกระตือรือร้น ความสนใจใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ความสามารถในการเชิงสร้างสรรค์ ความรอบรู้ในศาสตร์อื่นๆ และความรู้ทั่วไป การมีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น ความสามารถในการทำงาน เป็นต้น และควมมีคุณธรรม วัฒนธรรม อารยธรรม สอดคล้องกับ เสวนินทรีย์ เจริญชัย (2546 : ค) ได้ประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอาชีพศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า การประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรมหาบัณฑิต ส่วนใหญ่ใช้เวลา 3 ปีการศึกษาในการศึกษาจนจบหลักสูตรและจบหลักสูตรด้วยคะแนนเฉลี่ย ระหว่าง 3.50-3.74 สำหรับการประเมินคุณลักษณะของมหาบัณฑิตนั้นทั้งอาจารย์ผู้สอน มหาบัณฑิต นักศึกษา และหัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชาของมหาบัณฑิตเห็นว่ามหาบัณฑิตเห็นว่ามหาบัณฑิตมีคุณลักษณะทั้งด้านความเป็นผู้นำ

การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การประเมินผล และการแก้ไขปัญหา รวม

ถึงด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ และสอดคล้องกับ ศุภวรรณ เล็กวิไล (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของ GPA จำแนกตามรุ่น นักศึกษาสาขาหลักสูตรและการสอน รุ่นในโครงการความร่วมมือพัฒนาบุคลากร (ตั้งตรงจิตร) GPA สูงสุดเท่ากับ 3.52 ค่าต่ำสุด เท่ากับ 3.28 และการจัดการเรียนการสอนของสาขาหลักสูตรและการสอน มีความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ในการนำ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
  - 1.1 แจ้งให้อาจารย์ผู้สอนได้ทราบว่าการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ประโยชน์ของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ตลอดจนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหาร
  - 1.2 ควรนำผลการวิจัยไป

ประกอบการทำงานประเมิณผลการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และประเมิณผลหลักสูตร ระดับบัณฑิตศึกษา แล้วพัฒนาหรือปรับปรุง ให้สอดคล้องกับความต้องการผู้เรียนท้องถิ่น และสังคม

1.3 งานบริการสวัสดิการของมหาวิทยาลัยที่จัดให้แก่นิสิตทั้งในเรื่องบริการเอกสาร แล้วควรจัดบริการคลินิกสุขภาพ บริการคลินิกวิจัย ซึ่งนิสิตส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามหาวิทยาลัยควรจัดทำให้เพราะว่ามีประโยชน์ และหาแนวทางให้บริการอื่นๆ เพิ่มเติม ทั้งนี้เพื่อเป็นการเสริมสร้างศักยภาพและความสามารถทางวิชาการให้แก่นิสิตและอำนวยความสะดวกด้านการเรียนแก่นิสิตด้วย

1.4 ควรปรับปรุงเกี่ยวกับความเพียงพอของตำราภาษาไทย และความ

เพียงพอของวารสารต่างประเทศในแต่ละศูนย์บริการ

1.5 พัฒนาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่น่าสนใจมากกว่าที่ปฏิบัติอยู่

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำผลการวิจัยติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ศึกษาเปรียบเทียบกับการวิจัยการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจากสถาบันอื่นๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางพัฒนาระบบการบริหารจัดการบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยต่อไป

2.2 ควรติดตามผลมหาบัณฑิตทุก 3 ปีการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กรกฎ พลตรี. (2541). **การติดตามผลบัณฑิตโปรแกรมพัฒนาชุมชน สถาบันราชภัฏ สกลนคร วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม** : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2541). **มหาวิทยาลัยที่ทางแยก**. กรุงเทพฯ : ชัคเชสมีเดีย.
ดวงเดือน เททวานิช. (2548). **การประเมินหลักสูตรและติดตามผลบัณฑิตหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร**. รายงานการวิจัย วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

- บวรนรรฎุ เกตุสุวรรณ. (2549). **การติดตามผลบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบัน
บัณฑิตพัฒนศิลป์ ปีการศึกษา 2543 - 2547**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี :
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. (มปป.). **กฎหมายและระเบียบในการบริหารงาน
บุคคลสำหรับ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ฉบับปรับปรุงใหม่
พ.ศ.2551**. สวัสดิการสำนักงาน ก.ค.ศ. มปท.
- ปิยวรรณ เกาะแก้ว. (2551). "การให้บริการทางการศึกษา," ใน **วารสารวิชาการ**. 11(3)
: 21 - 25 ; กรกฎาคม - กันยายน.
- มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. **หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ปีการศึกษา 2548**.
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2552). **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษ
ที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561)**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- วิทยาลัยนาฏศิลป์. (2542). **วารสารวังหน้า**. กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์.
- เสาวลักษณ์ สมบูรณ์ผล. (2543). **การติดตามศึกษานักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่สายสังคมศาสตร์**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. เชียงใหม่ :
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์

Future Scenario and Desirable Feature of Thai People

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์¹ : เขียนและบรรณาธิการ

Kriengsak Chareonwongsak¹ : principle writer and editor

ฉัตรพงศ์ พีระวาราสิต², ฉลาด จันทรสสมบัติ³, และ ชัยยุทธิ ศิริสุทธิ⁴ : วิจารณ์หนังสือ

Chatpong Peeravarasit², Chalard Chantarasombat³, Chaiyuth Sirisuthi⁴ : to adjudge

หนังสือรายงานเล่มนี้เขียนถึงเจตนารมเจตนารมณ์และความมุ่งหมายในการจัดการศึกษา คือ การพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจสติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งกระบวนการที่สำคัญที่หล่อหลอมให้คนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพนั้นมีไม่แค่เพียงการศึกษาและการเรียนรู้จากในระบบโรงเรียนเท่านั้น หากแต่เป็นความรับผิดชอบของทุกส่วนของสังคมไทย โดยเฉพาะการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว และการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในฐานะหน่วยงานด้านนโยบายและแผนการศึกษาของประเทศได้ตระหนักในความสำคัญดังกล่าว จึงได้ดำเนินโครงการวิธีการเรียนรู้ของคนไทย เพื่อให้ได้คุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์และยุทธศาสตร์ของสังคมไทยในการสร้างวิธีการเรียนรู้ ในการใช้เป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยในช่วงแรกเกิดถึงอายุ 20 ปี ด้วยรูปแบบและวิธีการต่างๆ ในลำดับแรกของการดำเนินงานได้มอบหมายให้ศาสตราจารย์ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์

¹ ศาสตราจารย์, สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา

² พ.อ.วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย

³ รองศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Professor, Institute of Future Studies for Development

² Col., College of Asian Scholars

³ Associate Professor Dr., Faculty of Education, Mahasarakham University

⁴ Assistant Professor Dr., Faculty of Education, Mahasarakham University

ดำเนินการวิจัยเอกสารเพื่อสำรวจคุณลักษณะและภาพอนาคตของคนไทยที่พึงประสงค์ เพื่อเป็นองค์ความรู้ในการกำหนดเป้าหมายคุณลักษณะของคนไทยที่สำคัญและจำเป็น ให้คนในชาติได้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน อันจะนำมาซึ่งการรวมพลังกันในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ และการนำศักยภาพของคนไทยมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ เพื่อกำหนดควิสัยทัศน์ว่า "คนที่พึงประสงค์ควรมีคุณลักษณะเช่นไร?" ซึ่งในบทความวิจารณ์หนังสือรายงานนี้ ผู้วิจารณ์ได้ชี้ให้เห็นประเด็นสำคัญที่พบและได้จากการศึกษารายงานเล่มนี้ โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ประเด็นเนื้อหาโดยรวมของหนังสือ รายงาน

เป็นการประมวลและวิเคราะห์ปัจจัยขับเคลื่อนสังคมไทยในอนาคต สภาพสังคมไทยในสองทศวรรษหน้า และสภาพอนาคตสังคมไทยที่พึงประสงค์ในสองทศวรรษหน้าและนำเสนอคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ โดยเน้นไปที่กลุ่มเด็กและเยาวชน (อายุ 0-20 ปี) ครอบคลุม 5 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความรู้ ด้านทักษะความสามารถ และด้านลักษณะชีวิต ดำเนินการศึกษาค้นคว้าและเรียบเรียงให้เห็นภาพอนาคตของคนไทยที่ต้องการจะเห็น หรือควรจะเป็น โดยครอบคลุมทั้งด้านโครงสร้างร่างกายและสุขภาพ ด้านจิตใจ ด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ด้านสังคม ศิลปะการใช้ชีวิต การอาชีพและสุนทรียะ

ส่วนที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้จากหนังสือ คำรา

สรุปโดยจำแนกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคม ไทยในสองทศวรรษหน้า

ส่วนที่ 2 ภาพสังคมไทยในสองทศวรรษหน้า

ส่วนที่ 3 ภาพสังคมไทยที่พึงประสงค์ในสองทศวรรษหน้า

ส่วนที่ 4 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์

ส่วนที่ 3 การนำไปประยุกต์ใช้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมไทยในสองทศวรรษหน้า จำแนกเป็น 2 ด้าน คือ ปัจจัยภายนอกที่เป็นผลกระทบมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ และปัจจัยภายในประเทศไทยเอง

1. ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีขั้นสูง การแพร่กระจายและเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสนเทศการแข่งขันที่

รุนแรง การเพิ่มบทบาทและความสำคัญของ
ความรู้ในสังคม การเชื่อมโยงถึงกันเป็นเครือ
ข่าย การขยายตัวของกระแสประชาธิปไตย
การแพร่กระจายของวัฒนธรรมต่างๆ ใน
โลกกระแสการตื่นตัวในเรื่องการอนุรักษ์สิ่ง
แวดล้อม การแสวงหาการเติมเต็มในจิตใจ

2. ปัจจัยภายใน ได้แก่ รัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 วิถี
คุณธรรมจริยธรรม การเปลี่ยนโครงสร้าง
ประชากรของประเทศไทยในอนาคต การ
ปฏิรูปการศึกษา และการปฏิรูปสุขภาพ

ส่วนที่ 2 ภาพสังคมไทยในสองทศวรรษ
หน้า ใน 3 ด้านหลัก คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้าน
สังคม และด้านการเมือง

1. ภาพอนาคตด้านเศรษฐกิจ ประกอบ
ด้วยการแข่งขันทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นภาคบริการขยายตัว
ในระดับสูง ภาคอุตสาหกรรมปรับสู่การใช้
เทคโนโลยีการผลิตขั้นสูงมากขึ้น เกิดการ
ว่างงานในกลุ่มแรงงานไร้ฝีมือจนถึงผู้บริหาร
ระดับกลาง ความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองกับ
ชนบทขยายตัวเพิ่มขึ้น

2. ภาพอนาคตด้านสังคม ได้แก่
สังคมที่มีความเป็นเมืองและเป็นสากลมาก
ขึ้น สังคมที่การคอร์รัปชันกระทำได้ยากขึ้น
สังคมที่ตระหนักเรื่องสิทธิมนุษยชนมากขึ้น

สังคมที่ให้ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมมาก
ขึ้น สังคมที่มุ่งสู่การเรียนรู้มากขึ้น

3. ภาพอนาคตด้านการเมือง กล่าวคือ
การเมืองไทยอยู่ใต้อิทธิพลการจذبระเบียบโลก
ใหม่ด้านการค้า การเมืองที่เป็นประชาธิปไตย
สูงขึ้น การเมืองที่โปร่งใสมากขึ้น

ส่วนที่ 3 ภาพสังคมไทยที่พึงประสงค์
ในสองทศวรรษหน้าประกอบด้วย

1. สังคมที่มีประสิทธิภาพ ในที่นี้
หมายถึง สังคมที่สามารถสร้างประโยชน์
สูงสุดได้จากสิ่งที่มีอยู่ในสังคม ทั้งจากคน
ระบบ และสภาพแวดล้อม โดยให้มีการสูญเสีย
ทรัพยากรในระบบให้น้อยที่สุด โดยสังคม
ที่มีประสิทธิภาพนั้น ประกอบด้วย 2 องค์
ประกอบ คือ คนในสังคมที่มีประสิทธิภาพ
และระบบในสังคมที่มีประสิทธิภาพ

2. สังคมที่มีความรู้เป็นฐานมีปัญหา
เป็นแกนการพัฒนา ปัจจุบัน ข้อมูลข่าวสาร
เทคโนโลยีต่างๆ ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญใน
การค้า การผลิต การศึกษา อย่างที่ไม่เคย
เป็นมาก่อนความรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญ
ที่ช่วยเพิ่มผลิตภาพในการทำงานได้ความรู้
จึงเป็นรากฐานที่สำคัญอย่างยิ่งยวดในการ
พัฒนาสังคมแบบยั่งยืนในอนาคต อย่างไรก็ตาม
ก็ตามการมีความรู้เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ
แต่คนในสังคมต้องมีปัญญาด้วย เพราะการ

มีเพียงความรู้มิได้เป็นหลักประกันว่าจะนำสังคมไปในทางดีหรือร้ายก็ได้ แต่หากผสมผสานกับปัญญา บุคคลนั้นจะสามารถใช้วิจารณญาณ ประยุกต์ใช้ความรู้ให้ถูกที่ ถูกเวลา ถูกคนถูกสถานการณ์ ถูกโอกาสได้ สังคมไทยจะมุ่งไปสู่ความเจริญและดำเนินไปในทางที่ผิดพลาดน้อยกว่าที่ไม่ใช่ปัญญาการเรียนรู้ด้วยปัญญาจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในการเตรียมบุคลากรให้พร้อมสู่การเปลี่ยนแปลงใหม่ เพราะหากไม่พัฒนาให้คนของเราเป็นคนแห่งการเรียนรู้ เราจะเป็นประเทศที่บุคลากรในประเทศจมนอยู่ภายใต้อดีต ตามปัจจุบันไม่ทัน และถูกลบออกจากความสำคัญของโลกอนาคตเมื่อไรก็ได้ โดยลักษณะที่สำคัญของสังคมที่มีความรู้เป็นฐาน อาทิ สังคมที่คนในประเทศทุกระดับมีความรู้ทัดเทียมกับคนระดับเดียวกันของนานาชาติ สังคมที่คนในประเทศมีโอกาสทางการเรียนรู้เท่าเทียมกัน สังคมที่คนในประเทศสามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและใช้ภาษาสากลได้ สังคมที่คนในประเทศมีค่านิยมรักการเรียนรู้ รักการค้นคว้า รักความคิดสร้างสรรค์ และเป็นสังคมที่มีความสามารถในการปรับตัวได้ คีต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น

3. สังคมที่มีเอกภาพในความหลากหลาย เนื่องจากกระแสเรียกร้องความเป็น

ประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชนที่จะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นในอนาคตแนวคิดในการปกป้องสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญเกือบทุกประเทศทั่วโลก การสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีเอกภาพในความหลากหลายจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องเร่งสร้างให้เกิดขึ้นในสังคมไทยสังคมที่มีเอกภาพในความหลากหลาย หมายถึงภายในสังคมใหญ่หรือที่เรียกว่า "ประเทศ" นั้น แม้ว่าจะประกอบไปด้วยชนกลุ่มเล็กกลุ่มน้อยจำนวนมากมาย แต่คนทุกคนแม้มีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นการแตกต่างทางด้านความคิด เชื้อชาติลัทธิศาสนาของ ศาสนา ความเชื่อ ฐานะ อายุ วัฒนธรรม ประเพณีก็สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีอิสระในการดำเนินชีวิตตามวิถีทางของตนเอง ไม่มีความขัดแย้งหรือรังเกียจเคียดแค้นระหว่างกัน เป็นสังคมที่คนมีหัวใจแห่งเสรีภาพไม่ปิดกั้นผู้อื่น และยินดีเปิดกว้างแม้กระทั่งความปรารถนาของชนกลุ่มน้อยที่จะแยกตัวออกจากรัฐเพื่อการปกครองตนเอง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2542) ในสังคมที่มีเอกภาพในความหลากหลายนั้น ทุกคนที่อยู่ในผืนแผ่นดินไทยจะได้รับการปฏิบัติในฐานะมนุษย์อย่างเท่าเทียมกันตามหลักสิทธิมนุษยชนกฎหมายรัฐธรรมนูญต้องไม่ขัดแย้ง

กับปัญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญทุกข้อต้องไม่ ขัดกับกฎหมายรัฐธรรมนูญประชาชนทุกคน ต้องมีช่องทางเรียกร้องสิทธิขั้นพื้นฐานของตน จากรัฐในภาคปฏิบัติคนไทยทุกคนได้รับการ ศึกษาเพื่อให้สามารถเข้าใจการใช้สิทธิของ ตนได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ คนไทยทุกคนมีโอกาสพัฒนาตนเองได้อย่าง เต็มศักยภาพ

4. สังคมที่ให้ความสำคัญต่อ สิ่งแวดล้อมจากสภาพความเสื่อมโทรมของ สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทั่วโลก รวมทั้ง การนำประเด็นทางสิ่งแวดล้อมเป็นเงื่อนไข ทางการค้าระหว่างประเทศ ตลอดจนแนวโน้ม การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรในประเทศ ที่เชื่อมโยงกับการใช้ทรัพยากรที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ประเด็นทางสิ่งแวดล้อมกลายเป็น ปัญหาที่สำคัญซึ่งจะมีผลกระทบต่อสังคม ไทยโดยรวมทั้งในทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้าง สังคมไทยให้เป็นสังคมที่ให้ความสำคัญต่อ สิ่งแวดล้อม อันได้แก่การที่คนในสังคมมี จิตสำนึกชอบด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกัน การ สร้างสังคมไทยให้ปลอดจากมลภาวะ มี การจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีและมีการบริหาร จัดการทรัพยากรในประเทศอย่างชาญฉลาด

และรู้คุณค่า

5. สังคมที่ภูมิใจในความเป็นไทย ความเจริญรุดหน้าทางด้านเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารส่งผลให้วัฒนธรรม ต่างๆ จากทั่วทุกมุมโลกสามารถที่จะถ่ายเท ไปมาระหว่างกันได้โดยง่าย อาทิ วัฒนธรรม ทูนิเซียตะวันตก ที่กำลังแผ่ขยายไปปกคลุม ทั่วโลกอย่างรวดเร็ว ซึ่งอาจนำมาซึ่งการถูก กลืนกลายทางวัฒนธรรม หรือประเด็นความ ขัดแย้งในเรื่องเอกลักษณ์ของชาติเกิดขึ้นตาม มาได้ในอนาคตการสร้างสังคมที่ภูมิใจในความเป็นไทยไม่ได้หมายความว่า ประเทศไทย มีความเป็นชาตินิยมจนไร้ขอบเขต แต่ในที่ นี้หมายถึง สังคมที่คนในสังคมมีความภาค ภูมิใจและตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของ สังคมไทย อันเป็นเหตุให้ทุกคนมีจิตสำนึก รับผิดชอบร่วมกับประเทศของตน โดยยินดี ที่จะมีส่วนช่วยพัฒนาสังคมให้มีเสถียรภาพ และเกิดการพัฒนายที่ยั่งยืนสู่คนรุ่นต่อไปได้ ทั้งความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมอันดี งามของไทย รวมทั้งความภาคภูมิใจในความ เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม

6. สังคมที่เน้นชุมชนวิถี จากการศึกษาวิถีการสื่อสารที่ถูก ขับเคลื่อนด้วยเครือข่ายสารสนเทศที่ขยายตัว ครอบคลุมทั่วทั้งโลก ส่งผลให้เกิดการรวมตัว

ของกลุ่มคนที่มีความสนใจหรือผลประโยชน์ร่วมกันมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้กระแสของความ เป็นประชาธิปไตย และสิทธิมนุษยชนก็เป็น สาเหตุสำคัญของการรวมกลุ่มประชาชนมากยิ่งขึ้น เพื่อการพัฒนาสังคมในด้านต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นการสร้างสังคมชุมชนวิถี ให้เกิดขึ้นจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อการสร้างชุมชน ที่แข็งแกร่ง โดยการสร้างให้ชุมชนสามารถ พัฒนาตนเองได้และมีส่วนร่วมในการพัฒนา สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการพึ่งพาการ ช่วยเหลือจากรัฐลงให้มากที่สุดซึ่งการมีชุมชน ที่แข็งแกร่งย่อมส่งผลให้สังคมมีความเข้มแข็ง ตามไปด้วยตามมาในที่สุด

7. สังคมที่มีคุณธรรมจริยธรรม

แนวโน้มความเสื่อมทางคุณธรรม จริยธรรมที่อาจมีเพิ่มมากขึ้นในสังคมอนาคต อันเนื่องมาจากกระแสโลกที่เน้นหนักไปทาง บริโภคนิยมมากขึ้น รวมทั้งการไหลบ่าข้อมูล ข่าวสารและการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากต่าง ประเทศ เช่น ในด้านค่านิยมความคิดต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งผลดีผลเสีย โดยที่เราไม่สามารถจะ กลั่นกรองได้หมด ดังนั้นการสร้างสังคมที่พึง ประสงค์ให้เป็นสังคมที่มีคุณธรรมจึงเป็นเรื่องที่ สำคัญ ไม่เช่นนั้นเราอาจถูกกระแสโลกพัดพา ไปในทางที่เสื่อมทางศีลธรรมได้โดยง่ายการ พัฒนาสู่การเป็นสังคมที่มีคุณธรรมจริยธรรม

จึงเป็นการปรับเปลี่ยนรากฐานกระบวนความ คิดและค่านิยมของคนในสังคมให้ถูกต้อง โดย การวางรากฐานทางคุณธรรมจริยธรรมที่คั่งงาม มีการปฏิรูปคุณธรรมจริยธรรมของสังคมทั้ง ระบบ รวมทั้งการที่คนในสังคมรู้จักใช้เหตุผล เชีงจริยธรรมได้อย่างถูกต้องการกำหนดภาพ สังคมไทยที่พึงประสงค์นี้ จึงเป็นการนำคนใน สังคมก้าวไปสู่สังคมที่อบอุ่น มีบรรยากาศ แห่งความเป็นมิตรระหว่างชุมชนและอยู่ร่วม กันอย่างสันติระหว่างประชาชาติต่างๆ ใน สังคม เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งมั่นคง มี ความทันสมัยประชาชนรักการเรียนรู้ และ วิสัยทัศน์ดังกล่าวจะกลายเป็นความจริงได้ หากคนทุกคนในสังคมร่วมกันตระหนักถึง สภาพปัญหาที่ต้องแก้ไขในปัจจุบัน สิ่งที่จะ เกิดขึ้นในอนาคตทั้งในด้านดี และด้านลบ เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกันในการวางแผน คำเนิการเพื่อเข้าสู่สังคมที่พร้อมบริบูรณ์ สำหรับคนในสังคมไทยทุกคนนอกจากนี้ยังเป็นแนวทางสำคัญในการกำหนดคุณลักษณะ คนไทยที่พึงประสงค์ตามมา เพื่อเป็นแนวทาง ในการกำหนดยุทธศาสตร์ให้กับหน่วยงาน ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้องได้วางแผนระยะ ยาวในการพัฒนาศักยภาพ และสร้างคนใน ชาติในด้านต่าง ๆ ต่อไป

ส่วนที่ 4 คุณลักษณะของคนไทยที่

พึงประสงค์ สรุปได้ดังนี้

1. มิตিদ้านร่างกาย คือ ผู้ที่มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง มีการพัฒนาการในด้านร่างกายและสติปัญญาอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์ในแต่ละช่วงวัย

2. มิติด้านจิตใจ คือ ผู้ที่รู้จักและเข้าใจตนเองเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและสภาพแวดล้อมต่างๆ รอบตัวได้เป็นอย่างดี

3. มิติด้านความรู้ คือ เป็นผู้ที่สามารถรู้สึกในแก่นสาระของวิชา สามารถรู้รอบตัวในเชิงสหวิทยาการและเป็นผู้ที่สามารถรู้ได้ไกลโดยสามารถคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตที่จะมาถึงได้

4. มิติด้านทักษะความสามารถ คือ ผู้ที่มีทักษะในด้านการคิด ทักษะการสื่อสาร ทักษะภาษาต่างประเทศ ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะทางสังคม ทักษะการอาชีพ ทักษะทางสุนทรียะ และทักษะการจัดการที่ดี

5. มิติด้านลักษณะชีวิต คือ ผู้ที่มีลักษณะชีวิตแห่งความขยันอดทน ทุ่มเททำงานหนัก มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์มีวิสัยทัศน์ ทำทุกอย่างอย่างดีที่สุด มีจิตสำนึกประชาธิปไตยเห็นคุณค่าในเอกลักษณ์ความเป็นไทย มีจิตสำนึกต่อผู้อื่นและส่วนรวม รวม

ทั้งมีลักษณะชีวิตแห่งความประหยัดคอดอม โดยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าวนี้ ได้พิจารณาบนฐานของมุมมองเชิงอนาคต เพื่อเตรียมพร้อมในการสร้างคนที่มีลักษณะที่พึงประสงค์ที่จะสามารถมีชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ ไม่ถูกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ชัดพาไปได้โดยง่ายอย่างไร้จุดยืน

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเชิงวิพากษ์วิจารณ์ ในมุมมองการปฏิบัติจริง

สำหรับข้อเสนอแนะในประเด็นที่ผู้เขียนได้เสนอแนะไว้แล้วในบางเรื่องนั้น ผู้วิจารณ์ได้นำมาสรุป ผนวกเข้ากับแนวคิดในการพัฒนาเป็นการต่อยอดความรู้ที่เป็นมุมมองต่อการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนสังคมไทยในอนาคตสภาพสังคมไทยในสองทศวรรษหน้า และสภาพอนาคตสังคมไทยที่พึงประสงค์ในสองทศวรรษหน้า เกิดได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม เช่น

1. การวิจัยหายุทธศาสตร์ในการพัฒนาคนในแต่ละช่วงวัยโดยพิจารณาว่าเราควรที่จะพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่างๆ นี้อย่างไร และในช่วงอายุเท่าไรจึงจะสามารถพัฒนาแล้วได้ผลดีสูงสุด

2. การวิจัยหายุทธศาสตร์ในการ

พัฒนาลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่างๆ ให้ ลึกกลงไปอย่างเฉพาะเจาะจง

3. การวิจัยถึงจุดอ่อนและจุดแข็ง ของคนไทย อุปสรรคที่ทำให้เราไม่สามารถ ไปถึงภาพพึงประสงค์ที่เราตั้งใจไว้ได้

ส่วนที่ 5 บทสรุป

กล่าวโดยรวมแล้ว หนังสือเล่มนี้มี คุณค่าควรแก่การอ่าน โดยเฉพาะประชาชน ทุกเพศทุกวัยรวมทั้งนักการศึกษาที่ต้องการ ให้ประชาชนคนไทยมีคุณลักษณะคนไทยที่ พึงประสงค์ที่ ได้กำหนดกรอบการพิจารณา ไว้ 5 มิติ อันได้แก่ (1) มิติด้านร่างกาย (2) มิติด้านจิตใจ (3) มิติด้านความรู้ (4) มิติ ด้านทักษะความสามารถ และ (5) มิติด้าน ลักษณะชีวิต ซึ่งผู้รายงานได้นำเสนอโดย ละเอียดมีการวิเคราะห์จากหลายภาคี ทำให้ เนื้อหาสาระมีมาก ดังนั้น ผู้เขียนบทความ

จึงได้ จึงพยายามสะท้อนมุมมองให้สั้นและ น่าติดตาม ซึ่งจะทำให้ประชาชนคนไทยทั้ง ประเทศมีภาพลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ที่ เราต้องการให้เกิดขึ้นนี้ จึงเปรียบเสมือนกับ เป็นพิมพ์เขียวสำคัญของยุทธศาสตร์ ในการ สร้างชาติตามที่ทิศทางที่เราต้องการจะให้เป็น ไปซึ่งต้องอาศัยความร่วมมืออย่างครบวงจร

จากสถาบันหรือองค์กรต่าง ๆ ที่ทรงพลังใน สังคม อาทิ สถาบันครอบครัว สถาบันการ ศึกษา สื่อสารมวลชน สถาบันการเมือง เป็นต้น

ในหนังสือเล่มนี้ นอกจากจะทำให้ ผู้อ่านรู้ว่า แต่ละบทมีแนวคิด หลักการการ ปฏิบัติ ผลจากการปฏิบัติเป็นอย่างไรแล้ว ยังเป็นประโยชน์ ต่อการจัดทำวิธีการเรียน รู้ของคนไทย เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา คนไทยให้เป็นผู้มีคุณภาพเพื่อร่วมกันพัฒนา ประเทศสืบไป(นายรุ่ง แก้วแดง) เลขาธิการ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). **ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์.** พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
 เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2542). **สังคมพหุเอกานิยม: เอกภาพในความหลากหลาย.** กรุงเทพมหานคร : ซัคเซสมิเดีย.

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559)**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวาน กราฟฟิค จำกัด.
- พิณสุดา สิริธรรังศรี. (2552). **ภาพการศึกษาไทยในอนาคต 10 - 20 ปี**. กรุงเทพมหานคร. คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2538). **สังคมไทย ภาวะปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต (พ.ศ. 2535-2550)**. กรุงเทพมหานคร.

จริยธรรมการตีพิมพ์ในวารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ISSN 1906-4950)

บทบาทและหน้าที่ของผู้นิพนธ์

- ผู้นิพนธ์ต้องรับรองว่าผลงานที่ส่งมานั้นเป็นผลงานที่ไม่เคยตีพิมพ์ที่ใดมาก่อน หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาโดยกองบรรณาธิการวารสารอื่น ๆ
- ผู้นิพนธ์ต้องรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัย ไม่บิดเบือนข้อมูล หรือให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ
- ผู้นิพนธ์ต้องอ้างอิงผลงานทางวิชาการของผู้อื่น กรณีที่มีการนำผลงานเหล่านั้นมาใช้ในผลงานของตนเองรวมทั้งจัดทำรายการอ้างอิงท้ายบทความ
- ผู้นิพนธ์ต้องเขียนบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบที่วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำหนดไว้
- ผู้นิพนธ์ที่มีชื่อปรากฏในบทความทุกคน ต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในการดำเนินการวิจัยจริง
- ผู้นิพนธ์ต้องระบุแหล่งทุนที่สนับสนุนในการทำวิจัย (หากมี)
- ผู้นิพนธ์ต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (หากมี)

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ

- บรรณาธิการวารสารมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความเบื้องต้นเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลผู้นิพนธ์และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วง ระยะเวลาของการประเมินบทความ
- บรรณาธิการต้องตัดสินใจเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความสำคัญ ความชัดเจน ระเบียบวิธีวิจัย และความสอดคล้องของเนื้อหา กับวัตถุประสงค์ ของวารสารเป็นสำคัญ
- หากตรวจสอบพบว่าบทความมีการตีพิมพ์เผยแพร่แล้ว บรรณาธิการต้องไม่รับพิจารณาบทความนั้น
- บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์และผู้ประเมิน
- หากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่น ในกระบวนการประเมินบทความ บรรณาธิการต้องหยุด กระบวนการประเมินบทความดังกล่าวทันที และติดต่อผู้นิพนธ์เพื่อขอคำชี้แจงประกอบการพิจารณา “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้น ๆ

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมิน

1. เมื่อได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร แล้วผู้ประเมินบทความตระหนักดีว่า ตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ เช่น เป็นผู้เข้าร่วมโครงการ หรือรู้จักผู้นิพนธ์เป็นการส่วนตัว หรือเหตุผลอื่นๆ ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้น ๆ
2. ผู้ประเมินบทความ ต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของบทความที่ ส่งมาให้พิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง ในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
3. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญ ของเนื้อหาในบทความที่จะมีต่อสาขาวิชานั้น ๆ คุณภาพของการวิเคราะห์และความเข้มข้นของผลงานไม่ใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ
4. ในกรณีที่ผู้ประเมินทราบว่าบทความที่ก ำลังพิจารณานั้น มีส่วนใดของบทความเข้าข่ายซ้ำซ้อนกับผลงาน ผู้อื่นหรือมีการส่งบทความซ้ำเพื่อให้วารสารพิจารณา ผู้ประเมินต้องแจ้งให้บรรณาธิการของวารสารทราบ

คำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์

วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นวารสารวิชาการสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ พิมพ์เผยแพร่ผลงานในรูปแบบบทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ บทความวิจารณ์หนังสือ และบทความทั่วไปทางการศึกษา บทความที่ได้รับการพิจารณาพิมพ์เผยแพร่ในวารสารจะต้องมีสาระน่าสนใจ เป็นงานทบทวนความรู้เดิมหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ รวมทั้งข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน เป็นบทความที่ไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใดๆ บทความอาจได้รับการปรับปรุงตามที่กองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบทางวิชาการเห็นสมควร เพื่อให้วารสารมีคุณภาพระดับมาตรฐานสากลและนำไปอ้างอิงได้

การส่งต้นฉบับ

1. ภาษา พิมพ์ต้นฉบับเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ การใช้ภาษาไทยให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์และการเขียนทับศัพท์ภาษาอังกฤษตามหลักของราชบัณฑิตยสถาน คำศัพท์ภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมดยกเว้นชื่อเฉพาะ ถ้าต้นฉบับเป็นภาษาอังกฤษควรได้รับการตรวจสอบความถูกต้องด้านการใช้ภาษาจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษก่อน

2. รูปแบบต้นฉบับ ใช้กระดาษ A4 พิมพ์ห่างจากขอบกระดาษด้าน บน ซ้าย 3.5 เซนติเมตร และล่าง ขวา 2.5 เซนติเมตร จัดรูปแบบ 2 คอลัมน์ ยกเว้น บทความย่อทั้งฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เอกสารอ้างอิง และตาราง ให้จัดรูปแบบ 1 คอลัมน์

3. ชนิดและขนาดตัวอักษร ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวอักษร Cordia New ซึ่งขนาดตัวอักษร มีดังนี้

ชื่อเรื่อง ใช้ตัวอักษรขนาด 20 pt. ตัวหนา

ชื่อ-สกุลผู้พิมพ์ ใช้ตัวอักษรขนาด 18 pt. ตัวปกติ

หัวข้อหลัก ใช้ตัวอักษรขนาด 18 pt. ตัวหนา

หัวข้อย่อย ใช้ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวหนา

เนื้อเรื่องในหัวข้อหลักและหัวข้อย่อย ใช้ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวปกติ

เชิงอรรถหน้าแรกที่เป็นชื่อ-สกุล ตำแหน่งทางวิชาการ และหน่วยงานต้นสังกัดของผู้พิมพ์ ใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt. ตัวปกติ

4. จำนวนหน้า ความยาวของบทความไม่เกิน 15 หน้า รวมตาราง ภาพประกอบ รูปภาพ และเอกสารอ้างอิง

5. การส่งส่ง file ต้นฉบับลงในระบบออนไลน์ <https://edu.msu.ac.th/> (วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา) โดยการสมัครสมาชิกตามระบบและขั้นตอนของวารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา

ต้นฉบับให้ระบุชื่อ-สกุลผู้พิมพ์ทุกคน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ E-mail address ทุกคนที่สามารถติดต่อได้สะดวก

บทความวิจัยและบทความวิทยานิพนธ์

ประกอบด้วยหัวข้อและจัดเรียงลำดับ ดังนี้

1. ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ชื่อ-สกุลผู้นิพนธ์ทุกคนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. บทคัดย่อภาษาไทย (บทคัดย่อ มีความยาวไม่เกิน 300 คำ)
4. คำสำคัญภาษาไทย
5. บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (บทคัดย่อ มีความยาวไม่เกิน 400 คำ)
6. คำสำคัญภาษาอังกฤษ (Keywords)
7. บทนำ
8. วัตถุประสงค์
9. สมมุติฐาน (ถ้ามี)
10. วิธีการวิจัย (ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปร เครื่องมือ การดำเนินการวิจัย หรือการทดลอง การวิเคราะห์ข้อมูล)
11. ผลการวิจัย
12. อภิปรายผล
13. ข้อเสนอแนะ
14. เอกสารอ้างอิง (ให้อ้างอิงเฉพาะที่อ้างในบทความเท่านั้น)

บทความทั่วไป

ประกอบด้วยหัวข้อและจัดเรียงลำดับดังนี้

1. ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ชื่อ-สกุลผู้นิพนธ์ทุกคนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. บทคัดย่อภาษาไทย
4. คำสำคัญภาษาไทย
5. บทคัดย่อภาษาอังกฤษ
6. คำสำคัญภาษาอังกฤษ (Keyword) (บทคัดย่อ มีความยาวไม่เกิน 400 คำ)
7. บทนำ
8. เนื้อหา
9. บทสรุป
10. เอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงเอกสาร

ใช้รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงระบบ American Psychological Association (APA) ดังตัวอย่าง

ระบบการอ้างอิงแบบนาม-ปี (the author-date system)

ในกรณีที่เป็นการอ้างอิงเนื้อหาโดยตรงหรือแนวคิดบางส่วนหรือเป็นการคัดลอกข้อความบางส่วนมาโดยตรง ควรระบุเลขหน้าไว้ด้วย โดยพิมพ์ต่อท้ายปีพิมพ์ คั่นด้วยเครื่องหมาย: อย่างไรก็ตามการไม่ระบุเลขหน้าอาจทำได้ในกรณีที่เป็นการอ้างอิงงานของผู้อื่น โดยการสรุปเนื้อหาหรือแนวคิดทั้งหมดของงานชิ้นนั้น (เช่น บุญชม ศรีสะอาด, 2547: 50-52 หรือประวัติ เอราวรณ, 2550)

1. หนังสือ

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อหนังสือ* (ครั้งที่พิมพ์ตั้งแต่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
บุญชม ศรีสะอาด. (2547). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
Kosslyn, S.M., and Rosenberg, R.S. (2004). *Psychology: The brain, the person, the world* (2nd ed.). Essex, England: Pearson Education Limited.
Mussen, P., Rosenzweig, M.R., Aronson, E., Elkind, D., Feshbach, S., Geiwitz, P.J., et al. (1973). *Psychology: An introduction*. Lexington, Mass.: Heath.

2. วารสาร

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อบทความ*. *ชื่อวารสาร*, ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย เฉพาะบทความเรื่องนี้.
เฟชชัญญ์ กิจระการ และสมนึก ภัททิยธนี. (2545). ดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.). *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 8(1), 30-36.
Klimoski, R. and Palmer, S. (1993). The ADA and the hiring process in organizations. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 45(2), 10-36.

3. วิทยานิพนธ์และการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อวิทยานิพนธ์ระดับปริญญา*, สถาบันการศึกษา, เมือง.
นงเยาว์ ธรรมวงศา. (2549). *การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเรื่องเพศศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระ* กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
Piyakun, A. (2007). *Reading strategies used by Thai ESL students*. Doctoral dissertation, Monash University, Melbourne.

4. หนังสือรวมเรื่อง

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ), *ชื่อหนังสือ* (ครั้งที่พิมพ์ ตั้งแต่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป, เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย เฉพาะเรื่องนี้). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ประสาธน์ เองเฉลิม. (2549). วิทยาศาสตร์พื้นฐาน: การจัดการเรียนรู้มิติทางวัฒนธรรมท้องถิ่น การบูรณาการความรู้พื้นฐานกับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อชุมชน: กรณีศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ป่าปูด้า. ใน ฉลาด จันทรมบัติ (บรรณาธิการ), *ศึกษาศาสตร์วิจัย ประจำปี 2548-2549* (หน้า 127-140). มหาสารคาม: สารคามการพิมพ์-สารคามเปเปอร์.

Cooper, J., Mirabile, R., & Scher, S. J. (2005). Actions and attitudes: The theory of cognitive dissonance. In T. C. Brock and M. C. Green (Eds.), *Persuasion: Psychological insights and perspectives* (2nd ed., pp. 63-79). Thousand Oaks, CA, US: Sage Publications, Inc.

5. หนังสือพิมพ์

ชื่อผู้นิพนธ์. (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. *ชื่อหนังสือพิมพ์*, เลขหน้า.

รัฐพงศ์ ศิริสานนท์. (25 กุมภาพันธ์ 2548). องค์ประกอบของความสำเ็จ. *มติชน*, หน้า 22.

Brown, P.J. (2007, March 1). Satellites and national security. *Bangkok Post*, p. B4.

6. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้นิพนธ์. (วันที่ เดือน ปีที่ปรับปรุงล่าสุด). ชื่อเรื่อง. วันที่ทำการสืบค้น, ชื่อฐานข้อมูล

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (3 ธันวาคม 2548). *ธนาคารหลักสูตร*. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2550, จาก <http://db.onec.go.th/thaigifted/lessonplan/index.php>

Wollman, N. (1999, November 12). *Influencing attitudes and behaviors for social change*. Retrieved July 6, 2005, from <http://www.radpsynet.org/docs/wollman-attitude.html>

Instruction for Authors

Journal of Educational Administration and Supervision, Mahasarakham University is an academic journal in the field of education. The journal publishes a variety of academic results, including research articles, thesis articles, book review articles, and review articles. The articles to be published may be reviews of current issues, or scholarly issues that contribute a new body of knowledge, that demonstrate interesting and valuable points of view for readers. It is important to note that articles submitted for Journal of Education should not have been preprinted or previously submitted to other publications. The context of the articles may be revised as appropriate by the journal editorial board and peer reviews in order to make it fit the international standard and be accepted as reference.

Submission of manuscripts:

1. **Language:** Manuscripts can be written in either Thai or English.

Thai language manuscripts should adhere to the Royal Institute's principles in using vocabulary and borrowed English words. All English words must be typed in small letters, except specific names. English language manuscripts must be checked for the correctness of language by an English expert prior to submission.

2. **Papers:** Manuscripts should be typed in A4 paper, and required to have 3.5 cm margins on each of the four sides: top, bottom, right and left. The contents of the Abstract in both Thai and English, other headings, and references should be arranged in one column.

3. **Style and size of font:** Both Thai and English manuscripts are required to type in "Browallia New" font style with font size as follows ;

Title of the article: 20 pt. Bold

Name(s) of the authors: 18 pt. Normal

Main heading: 18 pt. Bold

Sub-heading: 16 pt. Bold

Body of the text: 16 pt. Normal

The first page of footnotes presenting authors' names, academic titles, and affiliations: 14 pt. Normal

4. **Number of pages:** The article is required not to be longer than 15 pages. These include tables, figures, pictures, and references.

5. **Submission:** The author(s) should submit an original file to <https://edu.msu.ac.th> (Journal of Educational Administration and Supervision)

Organization of research and thesis articles: Should be arranged in the following order ;

1. Title in Thai and English
2. Name(s) of the author(s) in Thai and English
3. Abstract in Thai
4. Keyword in Thai
5. Abstract in English
6. Keyword in English (Abstract should be no more than 400 words)
7. Introduction
8. Objectives
9. Hypotheses (if any)
10. Research methodology: population and samples, variables, instruments, procedures/experiments, and data analysis
11. Research results
12. Discussion
13. Suggestion
14. References

Organization of review articles: Should be arranged in the following order ;

1. Title in Thai and English
2. Name(s) of the author(s) in Thai and English
3. Abstract in Thai
4. Keyword in Thai
5. Abstract in English
6. Keyword in English (Abstract should be no more than 400 words)
7. Introduction
8. *Contents*
9. *Summary*
10. *References*

References: Listed and referred to in the American Psychological Association (APA)

style

ใบสมัครสมาชิกวารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
(Membership Application Form)

วันที่ (Date) .....
ชื่อ-สกุล (First Name and Surname) .....
ที่อยู่สำหรับจัดส่งวารสาร (Mailing Address) .....
.....
จังหวัด (State/Province) .....
รหัสไปรษณีย์ (Post/Zip Code) .....
ประเทศ (Country) .....
โทรศัพท์ (Telephone No.) .....
โทรสาร (Fax No.) .....
Email Address .....

- ค่าสมัครสมาชิก 1 ปี 270 บาท (One-year Membership 270 ฿)
 ค่าสมัครสมาชิก 2 ปี 480 บาท (Two-year Membership 480 ฿)
 ค่าสมัครสมาชิก 3 ปี 700 บาท (Three-year Membership 700 ฿)

ส่งจ่ายธนาคัติหรือตัวแลกเงิน ส่งจ่าย ปณ. โนนศรีสวัสดิ์

ในนาม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ถัชชัย จิตรนันท์ งานวารสารการบริหารและนิเทศ
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลตลาด อำเภอเมือง
จังหวัดมหาสารคาม 44000

Please send your personal check or money order to the following address:
Assistant Professor Dr. Thatchai Chittranun, The Journal of Educational
Administration and Supervision, Faculty of Education, Mahasarakham
University, Tambon Talat, Amphoe Mueng, Maha Sarakham 44000.

สำหรับเจ้าหน้าที่ (Officer only)

สมาชิกเลขที่ .....

รับวารสาร เล่มที่.....

Guest Advisory Board

Professor Dr. Kriengsak Chareonwongsak	Institute of Future Studies for Development
Professor Dr. Phaithoon Sinlarat	Dhurikij Pundit University
Professor Dr. Teera Runcharoen	Vongchavalitkul University
Professor Dr. Pruet Siribanpitak	Chulalongkorn University
Professor Dr. Kanokorn Somprach	Khon Kaen University
Associate Professor Dr. Ekkarin Sungtong	Songkla University
Associate Professor Dr. Sombat Tayraukham	Chiang Mai University
Associate Professor Dr. Jinawatara Pakotang	Nakhonphanom University
Associate Professor Dr. Nirat Jantarajit	Nakhonphanom University
Associate Professor Dr. Suwakit Sripatta	Rajabhat Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Kowat Tesaputa	Roi-Et Rajabhat University

Peer Reviewers

Associate Professor Dr. Pacharawit Chansirisira	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Lakkhana Sariwat	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Prasart Nuangchalerm	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Songsak Phusee-orn	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Suwat Julsuwan	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Tharinthorn Namwan	Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Kowat Tesaputa	Roi-Et Rajabhat University
Assistant Professor Dr. Amnarj Chanawong	College of Asian Scholars
Assistant Professor Dr. Chaiyuth Sirisuthi	North Eastern University
Assistant Professor Dr. Somsong Sitti	North Eastern University
Assistant Professor Dr. Piyatida Panya	Rajabhat Mahasarakham University
Dr. Khachakrit Liamthaisong	Mahasarakham University

Editorial Board

Professor Dr. Kriengsak Chareonwongsak	Institute of Future Studies for Development
Professor Dr. Phaithoon Sinlarat	Dhurikij Pundit University
Professor Dr. Teera Runcharoen	Vongchavalitkul University
Professor Dr. Kanokorn Somprach	Khon Kaen University
Associate Professor Dr. Ekkarin Sungtong	Songkla University
Associate Professor Dr. Sombat Tayraukham	Chiang Mai University
Associate Professor Dr. Jinawatara Pakotang	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Associate Professor Dr. Nirat Jantarajit	Nakhonphanom University
Associate Professor Dr. Suwat Julsuwan	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Sutum Tummatasananon	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Tharinthorn Namwan	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Songsak Phusee-orn	Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Karn Ruangmontri	Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Kowat Tesaputa	Roi-Et Rajabhat University
Assistant Professor Dr. Sumalee Sriputtarin	Nakhonphanom University
Assistant Professor Dr. Jumnean Ponhan	Rajabhat Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Chaiyuth Sirisuthi	North Eastern University
Professor Dr. Gary Price	University of Wisconsin-Madison, USA
Professor Dr. Marilyn Waring	Deakin University, Australia
Professor Dr. Dennis A. Francis	University of the Free State, South Africa
Associate Professor Dr. Tran Vui	Hue University, Vietnam

Educational Administration and Supervision, Maharakham University

ISSN 1906-4950

Volume 11 Number 2 May - August 2020

Aim and Scope

To disseminate academic work in educational administration, educational supervision, research and development, participatory action research, innovative development in educational administration and technology management, knowledge management and instructional management, publishing in research articles, thesis articles, book reviews articles, and general articles.

Academic Revision

One article is peer-reviewed by two experts

Publishing Type

Quarterly publishing

No.1: January - April

No.2: May - August

No.3: September - December

Ownership

Faculty of Education, Maharakham University
Tambon Talat, Amphoe Mueang, Maha Sarakham 44000
Tel. 0-4374-3143-4 Fax 0-4374-3174

Advisor

Associate Professor Dr. Pacharawit Chansirisira
Dean of Faculty of Education, Maharakham University

Editor-in-chief

Assistant Professor Dr. Thatchai Chittranun
Maharakham University

Secretary and Treasurer

Miss Natchalida Leamthaisong

The articles in The Journal of Educational Administration and Supervision,
Maharakham University
are authors' own opinions. The editorial board has not always agreed absolutely with.

200฿ Web site: <http://edu.msu.ac.th/journal>
Date of Publication: 31 August 2020 E-mail: jeas.msu@gmail.com

DESIGN BY: Samorn Legkha
Suannangsue: 189 Moo 12 Rachawadee Garden view,
Thakhonyang, Khamreang, Khantarakham, Maharakham 44150
TELEPHONE: 09-2956-2419

คำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์

วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นวารสารวิชาการสาขาวิชาทางการศึกษา พิมพ์เผยแพร่ผลงานในรูปแบบบทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ บทความวิจารณ์หนังสือ และบทความทั่วไปทางการศึกษา บทความที่ได้รับการพิจารณาพิมพ์เผยแพร่ในวารสารจะต้องมีสาระน่าสนใจ เป็นงานทบทวนความรู้เดิมหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ รวมทั้งข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน เป็นบทความที่ไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใดๆ บทความอาจได้รับการปรับปรุงตามที่กองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบทางวิชาการเห็นสมควร เพื่อให้วารสารมีคุณภาพระดับมาตรฐานสากลและนำไปอ้างอิงได้

การส่งต้นฉบับ

1. ภาษา พิมพ์ต้นฉบับเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ การใช้ภาษาไทยให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์และการเขียนทับศัพท์ภาษาอังกฤษตามหลักของราชบัณฑิตยสถาน คำศัพท์ภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมดยกเว้นชื่อเฉพาะ ถ้าต้นฉบับเป็นภาษาอังกฤษควรได้รับการตรวจสอบความถูกต้องด้านการใช้ภาษาจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษก่อน

2. รูปแบบต้นฉบับ ใช้กระดาษ A4 พิมพ์ห่างจากขอบกระดาษด้าน บน ซ้าย 3.5 เซนติเมตร และล่าง ขวา 2.5 เซนติเมตร จัดรูปแบบ 2 คอลัมน์ ยกเว้น บทความย่อทั้งฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เอกสารอ้างอิง และตาราง ให้จัดรูปแบบ 1 คอลัมน์

3. ชนิดและขนาดตัวอักษร ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวอักษร Cordia New ซึ่งขนาดตัวอักษร มีดังนี้

ชื่อเรื่อง ใช้ตัวอักษรขนาด 20 pt. ตัวหนา

ชื่อ-สกุลผู้พิมพ์ ใช้ตัวอักษรขนาด 18 pt. ตัวปกติ

หัวข้อหลัก ใช้ตัวอักษรขนาด 18 pt. ตัวหนา

หัวข้อย่อย ใช้ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวหนา

เนื้อเรื่องในหัวข้อหลักและหัวข้อย่อย ใช้ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวปกติ

เชิงอรรถหน้าแรกที่เป็นชื่อ-สกุล ตำแหน่งทางวิชาการ และหน่วยงานต้นสังกัดของผู้พิมพ์ ใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt. ตัวปกติ

4. จำนวนหน้า ความยาวของบทความไม่เกิน 15 หน้า รวมตาราง ภาพประกอบ รูปภาพ และเอกสารอ้างอิง

5. การส่งส่ง file ต้นฉบับลงในระบบออนไลน์ <https://edu.msu.ac.th/> (วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา) โดยการสมัครสมาชิกตามระบบและขั้นตอนของวารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา

ต้นฉบับให้ระบุชื่อ-สกุลผู้พิมพ์ทุกคน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ E-mail address ทุกคนที่สามารถติดต่อได้สะดวก

บทความวิจัยและบทความวิทยานิพนธ์

ประกอบด้วยหัวข้อและจัดเรียงลำดับ ดังนี้

1. ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ชื่อ-สกุลผู้นิพนธ์ทุกคนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. บทคัดย่อภาษาไทย (บทคัดย่อ มีความยาวไม่เกิน 300 คำ)
4. คำสำคัญภาษาไทย
5. บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (บทคัดย่อ มีความยาวไม่เกิน 400 คำ)
6. คำสำคัญภาษาอังกฤษ (Keywords)
7. บทนำ
8. วัตถุประสงค์
9. สมมุติฐาน (ถ้ามี)
10. วิธีการวิจัย (ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปร เครื่องมือ การดำเนินการวิจัย หรือการทดลอง การวิเคราะห์ข้อมูล)
11. ผลการวิจัย
12. อภิปรายผล
13. ข้อเสนอแนะ
14. เอกสารอ้างอิง (ให้อ้างอิงเฉพาะที่อ้างในบทความเท่านั้น)

บทความทั่วไป

ประกอบด้วยหัวข้อและจัดเรียงลำดับดังนี้

1. ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ชื่อ-สกุลผู้นิพนธ์ทุกคนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. บทคัดย่อภาษาไทย
4. คำสำคัญภาษาไทย
5. บทคัดย่อภาษาอังกฤษ
6. คำสำคัญภาษาอังกฤษ (Keyword) (บทคัดย่อ มีความยาวไม่เกิน 400 คำ)
7. บทนำ
8. เนื้อหา
9. บทสรุป
10. เอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงเอกสาร

ใช้รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงระบบ American Psychological Association (APA) ดังตัวอย่าง

ระบบการอ้างอิงแบบนาม-ปี (the author-date system)

ในกรณีที่เป็นกรอ้างอิงเนื้อหาโดยตรงหรือแนวคิดบางส่วนหรือเป็นการคัดลอกข้อความบางส่วนมาโดยตรง ควรระบุเลขหน้าไว้ด้วย โดยพิมพ์ต่อท้ายปีพิมพ์ คั่นด้วยเครื่องหมาย: อย่างไรก็ตามการไม่ระบุเลขหน้าอาจทำได้ในกรณีที่เป็นการอ้างอิงงานของผู้อื่น โดยการสรุปเนื้อหาหรือแนวคิดทั้งหมดของงานชิ้นนั้น (เช่น บุญชม ศรีสะอาด, 2547: 50-52 หรือประวัติ เอราวรณ, 2550)

1. หนังสือ

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อหนังสือ* (ครั้งที่พิมพ์ตั้งแต่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. บุญชม ศรีสะอาด. (2547). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

Kosslyn, S. M., & Rosenberg, R. S. (2004). *Psychology: The brain, the person, the world* (2nd ed.). Essex, England: Pearson Education Limited.

Mussen, P., Rosenzweig, M. R., Aronson, E., Elkind, D., Feshbach, S., Geiwitz, P. J., et al. (1973). *Psychology: An introduction*. Lexington, Mass.: Heath.

2. วารสาร

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อบทความ*. *ชื่อวารสาร*, ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย เฉพาะบทความเรื่องนี้.

เฟชชัญญ์ กิจระการ และสมนึก ภัททิยธนี. (2545). ดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.). *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 8(1), 30-36.

Klimoski, R., & Palmer, S. (1993). The ADA and the hiring process in organizations. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 45(2), 10-36.

3. วิทยานิพนธ์และการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อวิทยานิพนธ์ระดับปริญญา*, สถาบันการศึกษา, เมือง.

นงเยาว์ ธรรมวงศา. (2549). *การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเรื่องเพศศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระ* กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

Piyakun, A. (2007). *Reading strategies used by Thai ESL students*. Doctoral dissertation, Monash University, Melbourne.

4. หนังสือรวมเรื่อง

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ), ชื่อหนังสือ (ครั้งที่พิมพ์ ตั้งแต่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป, เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย เฉพาะเรื่องนี้). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ประสาธ เนืองเฉลิม. (2549). วิทยาศาสตร์พื้นบ้าน: การจัดการเรียนรู้มิติทางวัฒนธรรมท้องถิ่น การบูรณาการความรู้พื้นบ้านกับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อชุมชน: กรณีศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ป่าปู้ตา. ใน ฉลาด จันทรมบัติ (บรรณาธิการ), *ศึกษาศาสตร์วิจัย ประจำปี 2548-2549* (หน้า 127-140). มหาสารคาม: สารคามการพิมพ์-สารคามเปเปอร์.

Cooper, J., Mirabile, R., & Scher, S. J. (2005). Actions and attitudes: The theory of cognitive dissonance. In T. C. Brock & M. C. Green (Eds.), *Persuasion: Psychological insights and perspectives* (2nd ed., pp. 63-79). Thousand Oaks, CA, US: Sage Publications, Inc.

5. หนังสือพิมพ์

ชื่อผู้นิพนธ์. (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ชื่อหนังสือพิมพ์, เลขหน้า.

รัฐพงศ์ ศิริสานนท์. (25 กุมภาพันธ์ 2548). องค์ประกอบของความสำเริง. *มติชน*, หน้า 22.

Brown, P. J. (2007, March 1). Satellites and national security. *Bangkok Post*, p. B4.

6. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้นิพนธ์. (วันที่ เดือน ปีที่ปรับปรุงล่าสุด). ชื่อเรื่อง. วันที่ทำการสืบค้น, ชื่อฐานข้อมูล

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (3 ธันวาคม 2548). *ธนาคารหลักสูตร*. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2550, จาก <http://db.onec.go.th/thaigifted/lessonplan/index.php>

Wollman, N. (1999, November 12). *Influencing attitudes and behaviors for social change*. Retrieved July 6, 2005, from <http://www.radpsynet.org/docs/wollman-attitude.html>

Instruction for Authors

Journal of Educational Administration and Supervisor, Mahasarakham University is an academic journal in the field of education. The journal publishes a variety of academic results, including research articles, thesis articles, book review articles, and review articles. The articles to be published may be reviews of current issues, or scholarly issues that contribute a new body of knowledge, that demonstrate interesting and valuable points of view for readers. It is important to note that articles submitted for Journal of Education should not have been preprinted or previously submitted to other publications. The context of the articles may be revised as appropriate by the journal editorial board and peer reviews in order to make it fit the international standard and be accepted as reference.

Submission of manuscripts:

1. **Language:** Manuscripts can be written in either Thai or English.

Thai language manuscripts should adhere to the Royal Institute's principles in using vocabulary and borrowed English words. All English words must be typed in small letters, except specific names. English language manuscripts must be checked for the correctness of language by an English expert prior to submission.

2. **Papers:** Manuscripts should be typed in A4 paper, and required to have 3.5 cm margins on each of the four sides: top, bottom, right and left. The contents of the Abstract in both Thai and English, other headings, and references should be arranged in one column.

3. **Style and size of font:** Both Thai and English manuscripts are required to type in "Browallia New" font style with font size as follows ;

Title of the article: 20 pt. Bold

Name(s) of the authors: 18 pt. Normal

Main heading: 18 pt. Bold

Sub-heading: 16 pt. Bold

Body of the text: 16 pt. Normal

The first page of footnotes presenting authors' names, academic titles, and affiliations: 14 pt. Normal

4. **Number of pages:** The article is required not to be longer than 15 pages. These include tables, figures, pictures, and references.

5. **Submission:** The author(s) should submit an original file to <https://edu.msu.ac.th> (Journal of Educational Administration and Supervisor)

Organization of research and thesis articles: Should be arranged in the following order ;

1. Title in Thai and English
2. Name(s) of the author(s) in Thai and English
3. Abstract in Thai
4. Keyword in Thai
5. Abstract in English
6. Keyword in English (Abstract should be no more than 400 words)
7. Introduction
8. Objectives
9. Hypotheses (if any)
10. Research methodology: population and samples, variables, instruments, procedures/experiments, and data analysis
11. Research results
12. Discussion
13. Suggestion
14. References

Organization of review articles: Should be arranged in the following order ;

1. Title in Thai and English
2. Name(s) of the author(s) in Thai and English
3. Abstract in Thai
4. Keyword in Thai
5. Abstract in English
6. Keyword in English (Abstract should be no more than 400 words)
7. Introduction
8. *Contents*
9. *Summary*
10. *References*

References: Listed and referred to in the American Psychological Association (APA)

style

ใบสมัครสมาชิกวารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
(Membership Application Form)

วันที่ (Date) .....
ชื่อ-สกุล (First Name and Surname) .....
ที่อยู่สำหรับจัดส่งวารสาร (Mailing Address) .....
.....
จังหวัด (State/Province) .....
รหัสไปรษณีย์ (Post/Zip Code) .....
ประเทศ (Country) .....
โทรศัพท์ (Telephone No.) .....
โทรสาร (Fax No.) .....
Email Address .....

- ค่าสมัครสมาชิก 1 ปี 270 บาท (One-year Membership 270 ฿)
 ค่าสมัครสมาชิก 2 ปี 480 บาท (Two-year Membership 480 ฿)
 ค่าสมัครสมาชิก 3 ปี 700 บาท (Three-year Membership 700 ฿)

ส่งจ่ายธนาคัติหรือตัวแลกเงิน ส่งจ่าย ปณ. โนนศรีสวัสดิ์

ในนาม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ถัชชัย จิตรนันท์ งานวารสารการบริหารและนิเทศ
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลตลาด อำเภอเมือง
จังหวัดมหาสารคาม 44000

Please send your personal check or money order to the following address:
Assistant Professor Dr. Thatchai Chittranun, The Journal of Educational
Administration and Supervisor, Faculty of Education, Mahasarakham
University, Tambon Talat, Amphoe Mueng, Maha Sarakham 44000.

สำหรับเจ้าหน้าที่ (Officer only)

สมาชิกเลขที่ .....

รับวารสาร เล่มที่.....

Guest Advisory Board

Professor Dr. Kriengsak Chareonwongsak	Institute of Future Studies for Development
Professor Dr. Phaithoon Sinlarat	Dhurikij Pundit University
Professor Dr. Teera Runcharoen	Vongchavalitkul University
Professor Dr. Duangduen Bhanthumnavin	National Institute of Development Administration
Professor Dr. Suthat Yoksan	Srinakharinwirot University
Professor Dr. Pruet Siribanpitak	Chulalongkorn University
Associate Professor Dr. Prasart Isarapreeda	Chaiyaphum Rajabhat University
Associate Professor Dr. Suwakit Sripatta	Rajabhat Mahasarakham University

Peer Reviewers

Associate Professor Dr. Pissamai Sri-Ampai	ChaiyaphumRajabhat University
Associate Professor Dr. Suwakit Sripatta	RajabhatMahasarakhamUniversity
Associate Professor Dr. Nirat Jantarajit	NakhonphanomUniversity
Associate Professor Dr. Prasart Nuangchalem	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Nareerat Rakvichitkul	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Songsak Poosee-orn	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Chaiyuth Sirisuthi	Nakhon Phanom University
Assistant professor Dr. Pacharawit Chansirisira	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Amnarj Chanawong	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Kowat Tesaputa	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Suwat Julsuwan	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Sanich Temongsay	RajabhatMahasarakham University
Assistant professor Dr. Jiraporn Chano	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Thatchai Chittranun	Mahasarakham University
AVM.Dr. Anan Sri-Ampai	North Eastern University
Dr. Teerawat Yiamsang	RajabhatMahasarakham University
Dr. Surachet Noirid	Mahasarakham University
Dr. Nikom Chompoolong	RajabhatMahasarakham University

Editorial Board

Professor Dr. Kriengsak Chareonwongsak	Institute of Future Studies for Development
Professor Dr. Phaithoon Sinlarat	Dhurikij Pundit University
Professor Dr. Teera Runcharoen	VongchavalitkulUniversity
Associate Professor Dr. Nit Bungamongkon	KhonkaenUniversity
Associate Professor Dr. Chalard Chantarasombat	Pitchayabundit College
Assistant professor Dr. Kowat Tesaputa	Roi-Et Rajabhat University
Assistant professor Dr. Chaiyuth Sirisuthi	NakhonPhanomUniversity
Professor Dr. Gary Price	University of Wisconsin-Madison, USA
Professor Dr. MarilynWaring	Deakin University, Australia
Associate Professor Dr. Nareerat Rakvichitkul	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Pacharawit Chansirisira	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Suwat Julsuwan	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Sutum Tummatasananon	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Amnarj Chanawong	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Tharinthorn Namwan	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Karn Ruangmontri	Mahasarakham University
Dr. Surachet Noirid	Mahasarakham University

Educational Administration and Supervisor, Mahasarakham University

ISSN 1906-4950

Volume 9 Number 1 January - April 2018

Aim and Scope

To disseminate academic work in educational administration, educational supervision, research and development, participatory action research, innovative development in educational administration and technology management, knowledge management and instructional management, publishing in research articles, thesis articles, book reviews articles, and general articles.

Academic Revision

One article is peer-reviewed by two experts

Publishing Type

Quarterly publishing

No.1: January-April

No.2: May-August

No.3: September-December

Ownership

Faculty of Education, Mahasarakham University
Tambon Talat, Amphoe Mueang, Maha Sarakham 44000
Tel. 0-4374-3143-4 Fax 0-4374-3174

Advisor

Assistant Professor Dr. Pacharawit Chansirisira
Dean of Faculty of Education, Mahasarakham University

Editor-in-chief

Assistant Professor Dr. Thatchai Chittranun
Mahasarakham University

Secretary and Treasurer

Miss Natchalida Leamthaisong
Dr. Surachet Noirid

The articles in The Journal of Educational Administration and Supervisor,
Mahasarakham University
are authors' own opinions. The editorial board has not always agreed absolutely with.

200฿ Web site: <http://edu.msu.ac.th/journal>
Date of Publication: 30 April 2018 E-mail: jeas.msu@gmail.com

DESIGN BY: Samorn Legkha
Suannangsue: 189 Moo 12 Rachawadee Garden view,
Thakhonyang, Khamreang, Khantarakwichai, Mahasarakham 44150
TELEPHONE: 09-2956-2419

